

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HAFİF USULÜNÜN DİVAN EDEBİYATINDAKİ ARUZ
VEZİNLERİYLE İLGİSİ VE USUL-GÜFTE UYUŞUMU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞEGÜL ALTINOĞLU

TEZİN ENSTİTÜYE VERİLDİĞİ TARİH: 18 - 01 - 1993

TEZİN SAVUNULDUĞU TARİH : 11 - 02 - 1993

TEZ DANIŞMANI : Doç. Fikret KUTLUĞ

DİĞER JÜRİ ÜYELERİ : Prof.Dr. Alaeddin YAVASÇA
Y.Doç. Cengiz ÜNAL

OCAK 1993

**Y.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Ö N S Ö Z

Türk Musikisi ile ilgili olarak günümüze kadar bazı ansiklopediler, teorik kitaplar, nota neşriyatları, musiki tarihiyle ilgili kitaplar, bilgiler yayınlanmıştır. Bu yayınlarda bütün konuların tüm detayları ile anlatılması mümkün olamamıştır.

Bilinen bilgilerin daha da açıklanıp, örneklenip, en küçük ayrıntılarına kadar incelenmesi ve bunlara yeni yorumların katılması, bu konuların daha ileriki yıllarda geliştirilebilmesi için yapılan çalışmalara önderlik yapabilmesi, hazırlanan tezlerin içerik bakımından zengin olmasına bağlıdır. Ben de tezimde bu esaslara bağlı kalarak konuyu detaylı bir şekilde hazırlamaya çalıştım.

Tezimin hazırlanışında bana yardımcı olan ve yol gösteren hocam ve danışmanım Sayın Doç. Fikret Kutluğ'a, Sayın Doç. Mutlu Torun'a ve konservatuara girişimden bu yana yardımlarını sürdüren öğretim görevlisi Sayın Tülin Yakarçelik'e, Sayın Tülün Korman'a ve Sayın Sadun Aksüt'e teşekkürü bir borç bilirim.

AYSEGÜL ALTINDOĞLU

İ Ç İ N D E K İ L E R

	SAYFA
ÖZET.....	III
SUMMARY.....	IV
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 2. HAFİF USULÜ	
2.1. Usullerin Türk Musikisindeki önemi.....	2
2.2. 20. y.y.'dan önceki Hafif Usulünün Tarif ve Şemaları.....	3
2.2.1. Abdül-Baki Nasır Dede'de Hafif Usulü.....	4
2.2.2. Haşim Bey'de Hafif Usulü.....	5
2.3. 20. y.y.'da Hafif Usulünün Tarif ve Şemaları.....	7
2.3.1. Rauf Yekta Bey'de Hafif Usulü.....	8
2.3.2. Haydar Sanal'da Hafif Usulü.....	9
2.3.3. Hürşit Ungay'da Hafif Usulü.....	10
2.3.4. İ.Hakkı Özkan'da Hafif Usulü.....	11
2.3.5. Yılmaz Öztuna'da Hafif Usulü.....	12
2.4. 20. y.y.'dan önceki ve Sonraki Hafif Usulünün Karşılaştırılması.....	13
2.5. 32 Zamanlı Hafif Usulü Hakkında İnceleme.....	14
2.5.1. Günümüzdeki Hafif Usulünün Velveleli ve Velvelesiz Vuruşları ile Bunların Karşılaştırılması.....	15
2.5.2. Hafif Usulünün Diğer 32 Zamanlı Usullerle Karşılaştırılması.....	16
2.5.3. Hafif Usulü ile Benzerlik Gösteren Diğer Usuller.....	17
2.5.3.1. Usullerin Sonlarındaki Benzerlikler.....	18
2.5.3.2. Usullerin Orta Kısımlarındaki Benzerlikler.....	19
2.5.3.3. Usullerin Başlarındaki Benzerlikler.....	20
BÖLÜM 3. HAFİF USULÜNDE BESTELENMİŞ ESERLERDE ARUZ-USUL İLİŞKİSİ.....	21
3.1. 32/2 Zamanlı Hafif Usulündeki Bestelerde Aruz-USul ilişkisi.....	21
3.1.1. Güfteleri Mef'ulü Failatü Mefailü Failün Vezninde Olan Üç Tane Hafif Bestede Aruz-USul ilişkisi.....	21

3.1.2. Güftesi Mefailü Mefailü Mefailü Mefailü Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	36
3.1.3. Güfteleri Failatün Failatün Failatün Failün Vezninde Olan Sekiz Tane Hafif Bestede Aruz Usul ilişkisi.....	42
3.1.4. Güftelere Mef'ulü Mefailü Mefailü Feulün Vezninde Olan Yedi Tane Hafif Bestede Aruz Usul ilişkisi.....	73
3.1.5. Güfteleri Failatün (Feilatün) Feilatün Feilatün Feilün (Fa'lün) Vezninde Olan Yedi Tane Hafif Bestede Aruz-Usul ilişkisi.....	104
3.2. 32/4 Zamanlı Hafif Usulündeki Bestelerde Aruz- Usul ilişkisi.....	132
3.2.1. Güfteleri Failatün Failatün Failatün Failün Vezninde Olan Dört Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	132
3.2.2. Güftesi Failatün Feilatün Failatün Fa'lün Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	148
3.2.3. Güftesi Mefailün Mefailün Mefailün Mefailün Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	155
3.2.4. Güftesi Feilatün Feilatün Feilatün Feilün Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	161
3.2.5. Güfteleri Mef'ulü Mefailü Mefailü Feulün Vezninde Olan Altı Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	167
3.2.6. Güfteleri Mef'ulü Failatü Mefailü Failün Vezninde Olan İki Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi.....	190
3.2.7. Güfteleri Mefailün Feilatün Mefailün Feilün (Fa'lün) Vezninde Olan Üç Tane Hafif Beste- de Aruz-Usul ilişkisi.....	201
3.3. Notaları Günümüze Gelmeyen Hafif Usulündeki Bestelerin Güfteleri ve Vezinleri.....	216
SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	225
KAYNAKLAR.....	227
ÖZGEÇMİŞ.....	228

Ö Z E T

Bu tez içinde hafif usulünde bestelenmiş eserlerden ancak elimize ulaşan kırkdört bestenin notaları üzerinde inceleme yapılmıştır. Notası olmayan eserlerin ise sadece vezinleri belirtilmiştir.

Hafif usulündeki bestelerin ortak özelliklerini şöyle belirtebiliriz:

Güfteler aruz veznindedir.

Mısralar ve terennümler hep bir usuldür.

Zemin ve miyan terennümleri genelde hep birbirinin aynısıdır.

1., 2. ve 4. mısralarda ezgiler ortaktır.

Mısraların vezinleri genellikle hep aynı zamanlara gelmiştir.

Hafif bestelerin çoğunun girişinde terennümler (Ah, Yar) veya es kullanılmıştır.

Hafif bestelerde incelenenlerden yirmialtısında hafif usulünün 32/2'lik mertebesi (ağır mertebe), onsekizinde ise 32/4'lük mertebesi kullanılmıştır.

Hafif bestelerde aruz-usul ilişkisi bakımından en çok kullanılan basit iki kalıp şöyledir:

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün
ve
Mef'ûlû Mefâilû Mefâilû Feûlün

S U M M A R Y

In this thesis research has been done only the 44 compositions which were rhythmic patterns and also were able to come up to on time. Meters of the songs which have ~~no~~ musical note are mentioned in this thesis.

The characteristics of the compositions which are rhythmic patterns are as follows :

Text for the music is in prosody.

Proses and hums are the same rhythmic pattern.

Generally the music of the first line of the song and name of the third line of the song are the same.

Melody in the first, second and fourth proses are common

Meters of prosodies generally are the same periods.

In the introduction of the most rhythmic patterns the hums are used as (ah, yar) or (es) .

In the rhythmic patterns composition in the period of 26 the rhythmic pattern 32/2 beats but in the period of 18 the rhythmic pattern 32/4 beats are used

In the rhythmic patterns compositions the sample patterns which are mostly used in the prosody - rhythmic pattern relations are on follows :

Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilûn
and
Mef'ûlu Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Türk musıkisi iki ana unsur üzerine kurulmuştur. Bunlardan biri usuller, diğeri makamlardır.

Türk musıkisinde bugün bilinen ve kullanılan usullerin pek çoğu bize ilk musiki literatürünü verir.

İşte hafif usulü de o devirlerden bize kadar gelmiş büyük usullerimizden biridir.

Biz bu araştırmalarımız ve tezimizde, hafif usulünün musiki tarihi içinde -elde mevcut eserler orantısında- nasıl kurulmuş olduğunu değil, eserlere uygulama şekillerinin değişiklikleri ile beraber, divan edebiyatının değişmez bir rüknü olan aruz vezinleri ile olan uygulamalarını da incelemeye çalıştık.

Divan edebiyatının Klasik Türk Musıkisi ile at başı gittiğini ve birbirlerine etki gösterdiklerini biliyoruz. Bu sebeplerle hafif usulünde bestelenmiş ve bize kadar notaları gelebilmiş eserler üzerinde yaptığımız incelemelerde kültürümüzün bu iki ana kolu arasındaki münasebet ve etki derecelerini mümkün olabildiği kadar açıklamaya çalıştık.

Diğer taraftan, hafif usulünün diğer büyük bazı usullerle olan ilişkilerini de gözden geçirerek büyük usullerimizin birbirlerine olan etkilerine temas etmeye çalıştık.

BÖLÜM 2. HAFİF USULÜ

2.1. Usullerin Türk Musikisindeki Önemi

Ritm, form ve melodi bütün gelişmiş müziklerde temel unsurlardır. Türk musikisinde ritme çok önem verilmiştir. Her usul kendisine ait olan vurgularla ve darblarla eserlere gereken canlılığı temin etmiştir.

Musiki eserlerinin kolay icra edilmesi, özellikle notanın Türk musikisi bestecileri ve icracıları tarafından bilinmediği zamanlarda usuller, eserlerin bestelenişi ve icrası sırasında en önemli etken olarak birinci sırada yer almışlardır. "FEM-İ MUHSİNDEN DİZ DÖVÜLEREK ÖĞRENİLİR." sözü ile usullerin önemi daha da anlaşılmaktadır.

Edebiyatımızda, şiirler aruz vezinlerinin çeşitli kalıplarına, hece vezinlerinin değişik dizilislerine göre nasıl yazılmışsa, musikimizde de ezgiler birer kalıp halinde olan usullere göre işlenmiştir.

2.2. 20. y.y.'dan önceki Hafif Usulünün Tarif ve
Şemaları

Kantemiroğlu'nda hafif usulüne rastlanmadı.

2.2.1. Abdü'l-bâkî Nâsır Dede'de Hafif Usulü

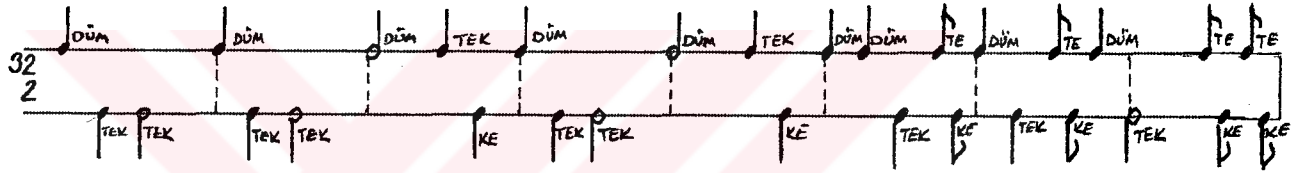
2.2.2. Haşim Bey'de Hafif Usulü

2.2.1. Abdü'l-bâkî Nâsır Dede'de Hafif Usulü

Hafif: Hafif-i sani ile otuzikidir. Şekli budur:
Düm tek tek düm tek tek düm tekke düm tek tek/
1 1 2 1 1 2 2 2 1 1 2

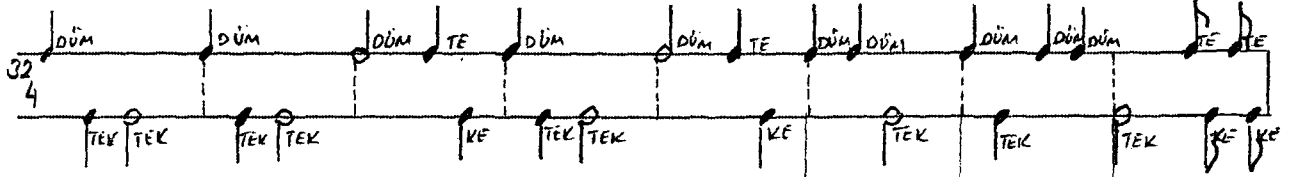
düm tekke düm düm tek teke düm tek teke düm/
2 2 1 1 1 1 1 1 1 1

tek teke teke (1)
2 1 1

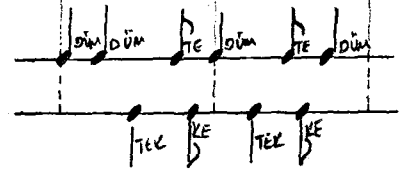

2.2.2. Haşim Bey'de Hafif Usulü

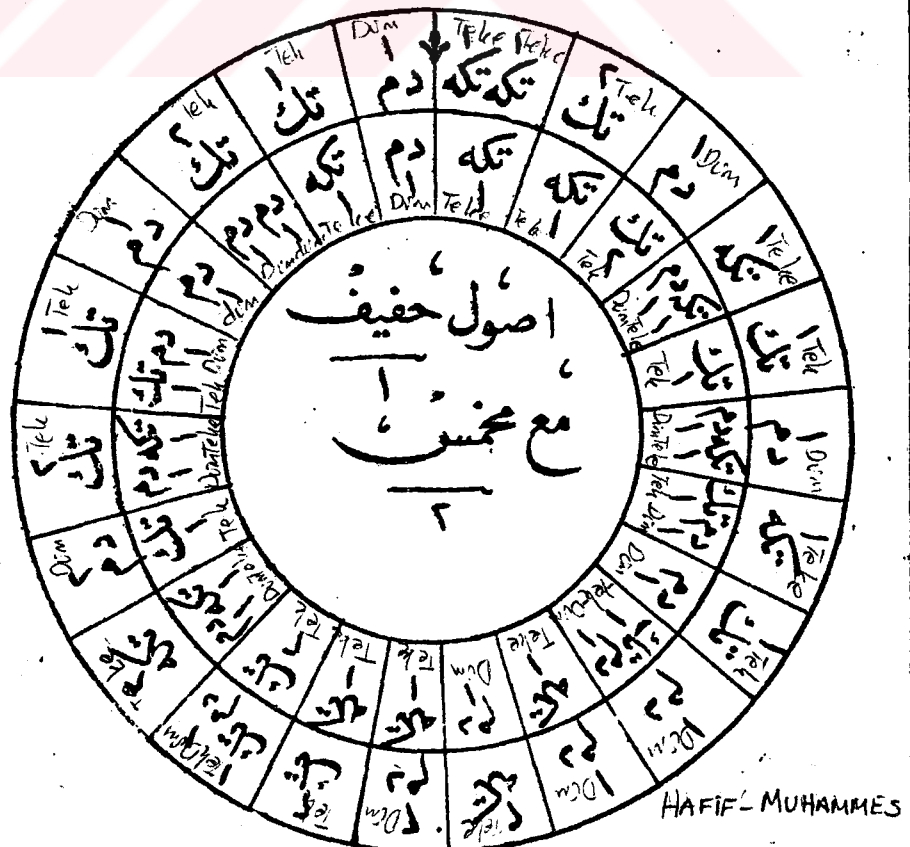
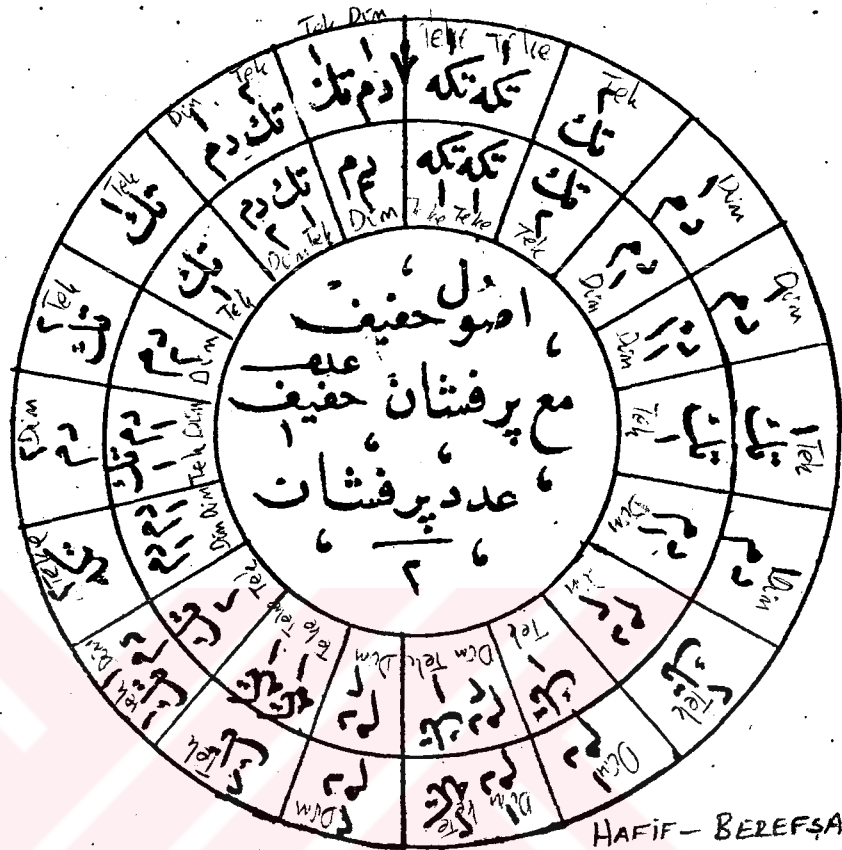
Hafif ve Berefşan

Hafif ve Muhammes

Haşim Bey'de böyle değişik bir usul takdiği görüyoruz.

2.3. 20. y.y.'da Hafif Usulünün Tarif ve Şemaları

- 2.3.1. Rauf Yekta Bey'de Hafif Usulü
- 2.3.2. Haydar Sanal'da Hafif Usulü
- 2.3.3. Hürşit Ungay'da Hafif Usulü
- 2.3.4. İ.Hakkı Özkan'da Hafif Usulü
- 2.3.5. Yılmaz Öztuna'da Hafif Usul

2.3.2. Haydar Sanal'da Hafif Usulü

Hafif (Büyük Hafif) ve Küçük Hafif (Nim Hafif):

Hafif usulü 16 ve 32 zamanlıdır. 32 zamanlısına hafif veya büyük hafif, 16 zamanlısına küçük hafif veya nim hafif denir. (3)
Hafif usullerinin şekilleri şöyledir:

16 zamanlı Hafif usulü

Düm tek tek düm tek tek düm tek düm düm tek teke
1 1 2 1 1 2 1 1 1 1 1 2

32 zamanlı Hafif usulü

Düm tek tek düm tek tek düm teke düm tek tek düm teke
1 1 2 1 1 2 2 2 1 1 2 2 2

düm tek düm tek düm tek düm düm tek teke
1 1 1 1 1 1 1 1 2 2

Kantemiroğlu usul listesinde hafif usulü:

	<u>Vezn-i Kebir</u>	<u>Vezn-i Sagir</u>	<u>Vezn-i Asgar-üs-sagir</u>
Hafif	16	32	64

2.3.3. Hurşit Ungay'da Hafif Usulü

Hafif usulü mevcut otuziki zamanlı üç usulün içinde en çok kullanılanıdır. Baştan onaltı zamanlıya kadar darb- lar aynı kalmak ikinci onaltı zamanlının darbları değişik olmak üzere ikinci bir şekil de vardır. İlahi, peşrev, beste yapımlarında kullanılmıştır. (4)

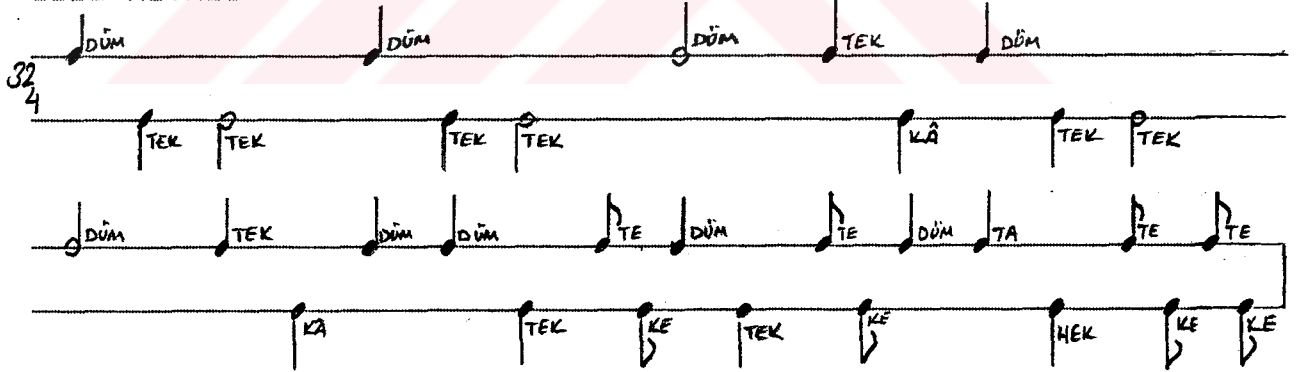
ZAMAN VE VURGULARI

DÜM TEK TEK DÜM TEK TEK DÜM TEK KA DÜM TEK TEK
1 1 2 1 1 2 2 1 1 1 1 2

DÜM TEK KA DÜM DÜM TEK TE KE DÜM TEK TE KE DÜM TA
2 1 1 1 1 1 1/2 1/2 1 1 1/2 1/2 1 1

HEK TE KE TE KE
1 1/2 1/2 1/2 1/2

USUL NOTASI

(4) M.Hurşit Ungay, Türk Müsıkisinde Usûller ve Kudûm, s.199-201

2.3.4. 1. Hakkı Özkan'da Hafif Usulü

Bu usulün 32/2'lik 3. mertebesi ile birinci, 32/4'lük 2. mertebesi ile ikinci besteler ölçülmüştür. 15. veya 16. asırda icâd edilmiştir.

a- 32 zamanlıdır.

b- Sekiz tane 4 zamandan veya bir başka deyişle 8 tane değişik formada sofyan'dan yapılmıştır. Usulü meydana getiren her 4 zamandan sonra noktalı ve 32 zaman sonunda düz kalın bir veya iki ölçü çizgisi çekilmelidir.

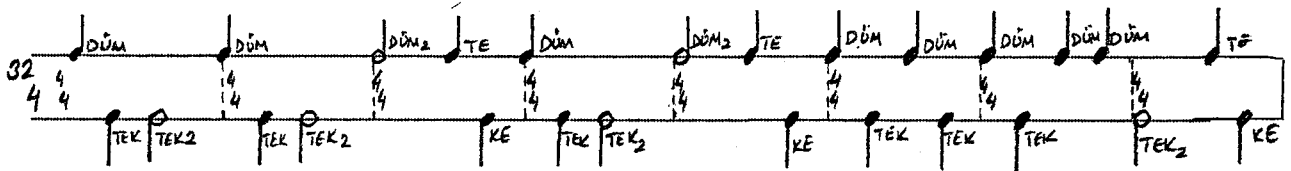
c- 32/8'lik birinci mertebe, 32/4'lük ikinci mertebe 32/2'lik üçüncü mertebesi kullanılmışsa da en çok 32/4'lük ikinci mertebe, bundan biraz daha az 32/2'lik üçüncü mertebeleri kullanılmıştır. 32/4'lüğe Hafif, 32/2'liğe Ağır Hafif denir.

d- Pesrev, kâr, beste, ilâhi, tevşîh gibi formalarda kullanılmıştır. Hafif Usulü ile ölçülen bestelerde mısra 1 usul, terennüm de 1 usuldür. Terennüm sonunda mısranın tekrarı yoktur. Hafif usul gidişi hareketli bir usuldür.

e- 1. darb kuvvetli, 2. zayıf, 3. kuvvetli, 4. kuvvetli, 5. zayıf, 6. kuvvetli, 7. kuvvetli, 8. yarı kuvvetli, 9. zayıf, 10. kuvvetli, 11. zayıf, 12. kuvvetli, 13. kuvvetli, 14. yarı kuvvetli, 15. zayıf, 16. kuvvetli, 17. zayıf, 18. yarı kuvvetli, 19. ve 20. zayıf, 21. kuvvetli, 22. yarı kuvvetli, 23 ve 24. zayıf, 25. yarı kuvvetli, 26. kuvvetli, 27. yarı kuvvetli, 28. kuvvetli, 29. zayıf, 30. yarı kuvvetli, 31. zayıf, 32. zayıf

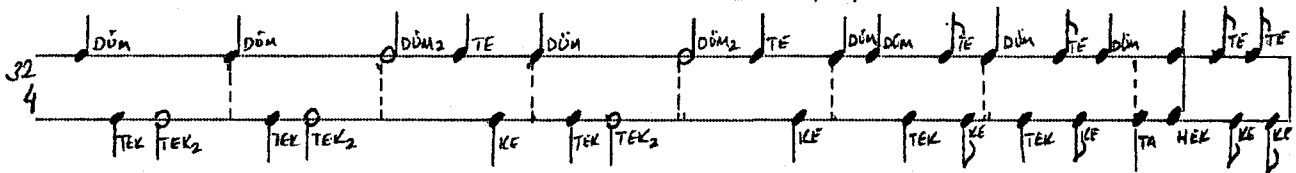
f- Vuruluşu: Hafif usulü eskiden darbları daha sade olarak vurulurdu. Sonradan bazı yerleri velvelendirilmiştir. Bugün de böyle velvelendirilmiş şekli vurulmaktadır. Şimdi önce usulü eski, yani sade darblı olarak 32/4'lük mertebede yazalım.

Eski tarz sade vuruluşlarla hafif usulü

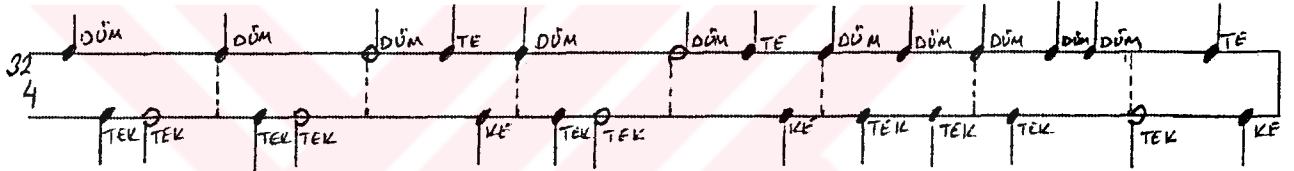
Bu eski sade vuruşu sonradan 6. 4 zamandan sonra velvelendirilmiştir. Ve bugün böyle kullanılmaktadır. (5)

32/4 ikinci mertebe velvelendirilmiş şekil

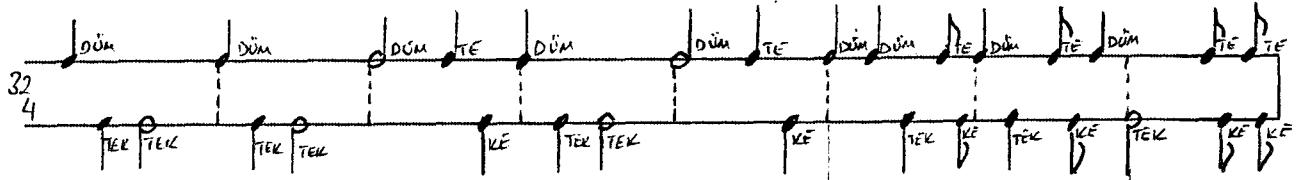
2.3.5. Yılmaz Öztuna'da Hafif Usulü

Türk Musikisinde bir büyük usul. 32 zamanlı ve 26 darblıdır. 32 zamanlı diğer usuller 14 darblı berefşân ve 22 darblı muhammesdir. Hafif usulü berefşandan daha fazla, fakat muhammesden biraz daha az kullanılmıştır. 32/2 ağır hafif mertebesi de çok görülür. 32/8 yürük hafif nadirdir. Usul adından anlaşılacağı gibi sakıylin karşılığı yani oynak ve akıcıdır. Nispeten yürük karekterdedir. Kâr, ikinci beste, peşrev, tevşih ve ilahilerde çok kullanılmıştır. Bilhassa ikinci bestelerin çoğu bu usuldedir. Üç çeşitli şekilde dizilmiş 8 tane sofyandan yapılmıştır. Darbların 6'sı uzun (2 zamanlı) 20'si kısa (1 zamanlı)'dır. (6)

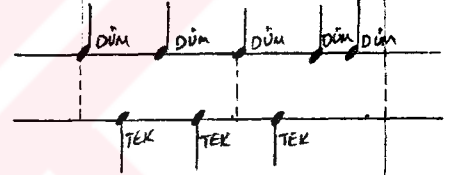
(6) Yılmaz Öztuna, Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi, c-1, s 320

2.4. 20. y.y.'dan önceki ve Sonraki Hafif Usulünün
Karşılaştırılması

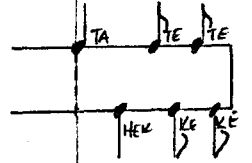

Abdül-bâkî Nâsır Dede
Haşim Bey
Rauf Yekta Bey

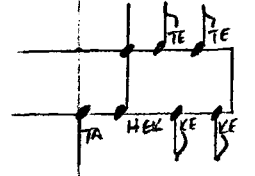
Haydar Saral
Yılmaz Öztuna

Hürşit Ungay

İsmail Hakkı Özbek

2.5. 32 Zamanlı Hafif Usulü hakkında inceleme

2.5.1. Günümüzdeki Hafif Usulünün Velveleli ve Velvelesiz Vuruşları ile Bunların Karşılaştırılması

2.5.2. Hafif Usulünün Diğer 32 Zamanlı Usullerle Karşılaştırılması

2.5.3. Hafif Usulü ile Benzerlik Gösteren Diğer Usuller

2.5.3.1. Usullerin sonlarındaki benzerlikler

2.5.3.2. Usullerin orta kısımlarındaki benzerlikler

2.5.3.3. Usullerin başlarındaki benzerlikler

2.5.1. Günümüzdeki Hafif Usulünün Velveleli ve Velvelesiz Vuruşları ile Bunların Karşılaştırılması

Hafif 32₂'lik Velvelesiz (Hafif-i sani)

Handwritten musical notation for the second system of 'The Rose Tree'. The notation is on two staves. The top staff has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The bottom staff has a bass clef and a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 3/2. The melody in the top staff consists of eighth and sixteenth notes, with some notes beamed together. The bass staff provides a simple accompaniment with quarter and eighth notes. Vertical dashed lines connect corresponding notes between the two staves.

Hafif, 32, lük Velvelesiz (Hafif-i evvel)

Hatf: 3/4 10K Velvele 12 CHAT 1 EVVEI)
 32 4
 DÜM DÜM DÜM TE DÜM
 TEK TEK TEK TEK KE TEK TEK

Handwritten musical notation for the melody "DUM TE DUM DUM TE DUM TE DUM TE TE". The notation is on a two-staff system. The melody is on the top staff, and the accompaniment is on the bottom staff. The melody consists of quarter notes and eighth notes. The accompaniment consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are written below the bottom staff.

Hafif 324'lık Velveteleli

Handwritten musical notation for a 32-measure piece. The notation is on a five-line staff. The first measure is marked 'DÜM'. The second measure is marked 'DÜM'. The third measure is marked 'DÜ'. The fourth measure is marked 'DÜ'. The fifth measure is marked 'DÜM'. The sixth measure is marked 'TE'. The seventh measure is marked 'KE'. The eighth measure is marked 'TEK'. The ninth measure is marked 'KA'. The tenth measure is marked 'TE'. The eleventh measure is marked 'KE'. The twelfth measure is marked 'TEK'. The thirteenth measure is marked 'KA'. The fourteenth measure is marked 'ME'. The fifteenth measure is marked 'ME'. The sixteenth measure is marked 'TEK'. The seventeenth measure is marked 'KA'. The eighteenth measure is marked 'TE'. The nineteenth measure is marked 'KE'. The twentieth measure is marked 'TEK'. The twenty-first measure is marked 'KA'. The notation is divided into four groups of five measures each by vertical dashed lines.

Handwritten musical notation for the song "Dü Dü Dü ME ME ME TE KE TE KE HEK TE KE TEK KA TEK KA TEK KA". The notation is written on two staves. The top staff contains three notes, each labeled "DÜ". The bottom staff contains a sequence of notes labeled "ME", "ME", "ME", "TE", "KE", "TE", "KE", "HEK", "TE", "KE", "TEK", "KA", "TEK", "KA", "TEK", "KA", "TEK", "KA". Vertical dashed lines connect the notes between the two staves, indicating a one-to-one correspondence. The notes are written in a simple, hand-drawn style.

Hafif usulünün velvelesiz darb sayısı- 31'dir.

Hafif usulünün velveleli darb sayısı- 42'dir.

2.5.2. Hafif Usulünün Diğer 32 Zamanlı Usullerle Karşılaştırılması

Hafif $32_4 = 31$ darb

Berefsan $32_4 = 15$ darb

Muhammes $32_4 = 21$ darb

Hafif

Berefsan

Muhammes

/ = K. = Kuvvetli / . = Y. K. = Yarı kuvvetli . = Z. = Zayıf

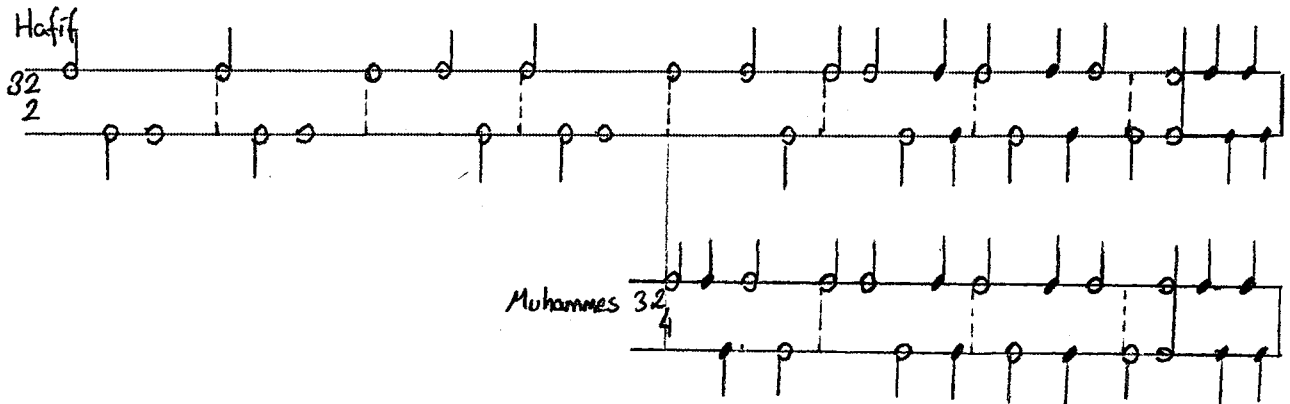
Bu üç usulün son (ta-hek--teke-teke) bölümlerindeki darbların vurguları (Kuvvetli ve zayıf zamanları itibari ile) hep aynıdır. Söyle ki ;

Ta = / = K.
HeK = / . = Y.K.
Te = / = K.
Ke = . = Z.
Te = / . = Y.K.
Ke = . = Z.

2.5.3. Hafif Usulü ile Benzerlik Gösteren Diğer Usuller

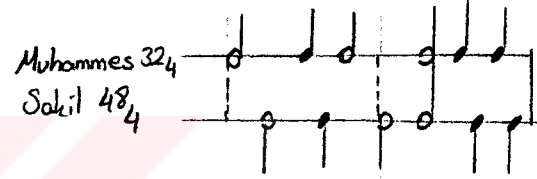
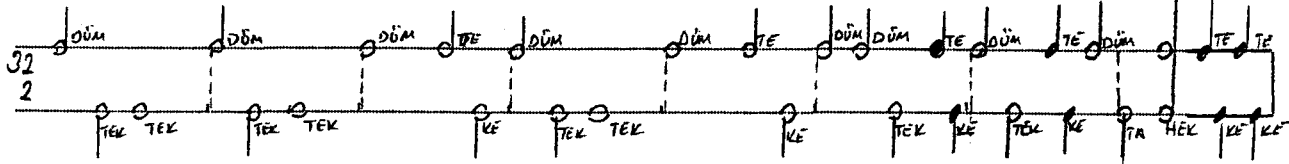
"Usullerimizin arasında birtakım irtibatlar var. Bunlardan bazıları çok belirgin. Mesela çember ile fahte usulleri, devr-i hindî, devr-i revan, devr-i kebir arasında bazı bakımlardan ilişkiler...

Hafif ve muhammes usulleri arasında da nazariyat kitaplarında pek rastlanmayan bir ilişki var. Şemada da görülebileceği gibi, birim zamanı $2/4$ 'lük olan hafif usulünün ikinci yarısı, hemen hemen birim zamanı dörtlük olan muhammesin aynısı. Hafif usulünün ikinci yarısının başındaki $4/4$ 'lük "düm" muhammes usulünün başında bir sofyan gibi parçalanmış. Onun dışındaki bütün vuruşlar aynı. Bu mutlaka bir tesadüf değil. Bugün müzik teorisi ile uğraşan kişilerin ve hele müzikle ilgili diğer kişilerin keşfetmemiş olduğu bazı bağlantılar mutlaka eski üstadlar tarafından biliniyordu. En azından büyük usullerdeki aruz-usul münasebetinin yakın ilgisi, gene büyük usullerde müzik cümlesi teşkilindeki benzerlikler incelemeye değer. Aslında yeni Türkçe nazariyat kitaplarından rahatça alıp, kullanıverdiğimiz büyük usullerin kendi yapılarının iyice anlaşılabilmesi, artık meşk usulü ile yetişen ustalarımızın kalmadığına göre yeni incelemeler sonunda ortaya çıkacaktır. Meselâ, bestelerde kullanılan devr-i kebir usulünün Arel-Ezgi-Uzdilek sisteminde uygun cümle yapısına mukabil peşrevlerdeki muzaaf devr-i kebirlerdeki cümle yapılarının farklılığı ayrı bir inceleme konusu olmalıdır." (7)

(7) Doç. Mutlu Torun, Konservatuarda Yapılan Görüşme, 27-05-1992

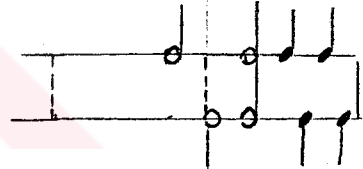
2.5.3.1. Usullerin Sonlarındaki Benzerlikler

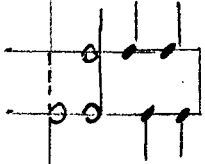
Frengifer 28_4
Berefsan 32_4

Fahle 20_4
Genber 24_4
Devr-i kebir 28_4

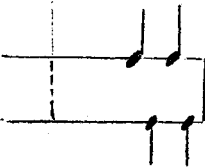
Nim Hafif 16_2
Fer 16_2
Nim Berefsan 16_2

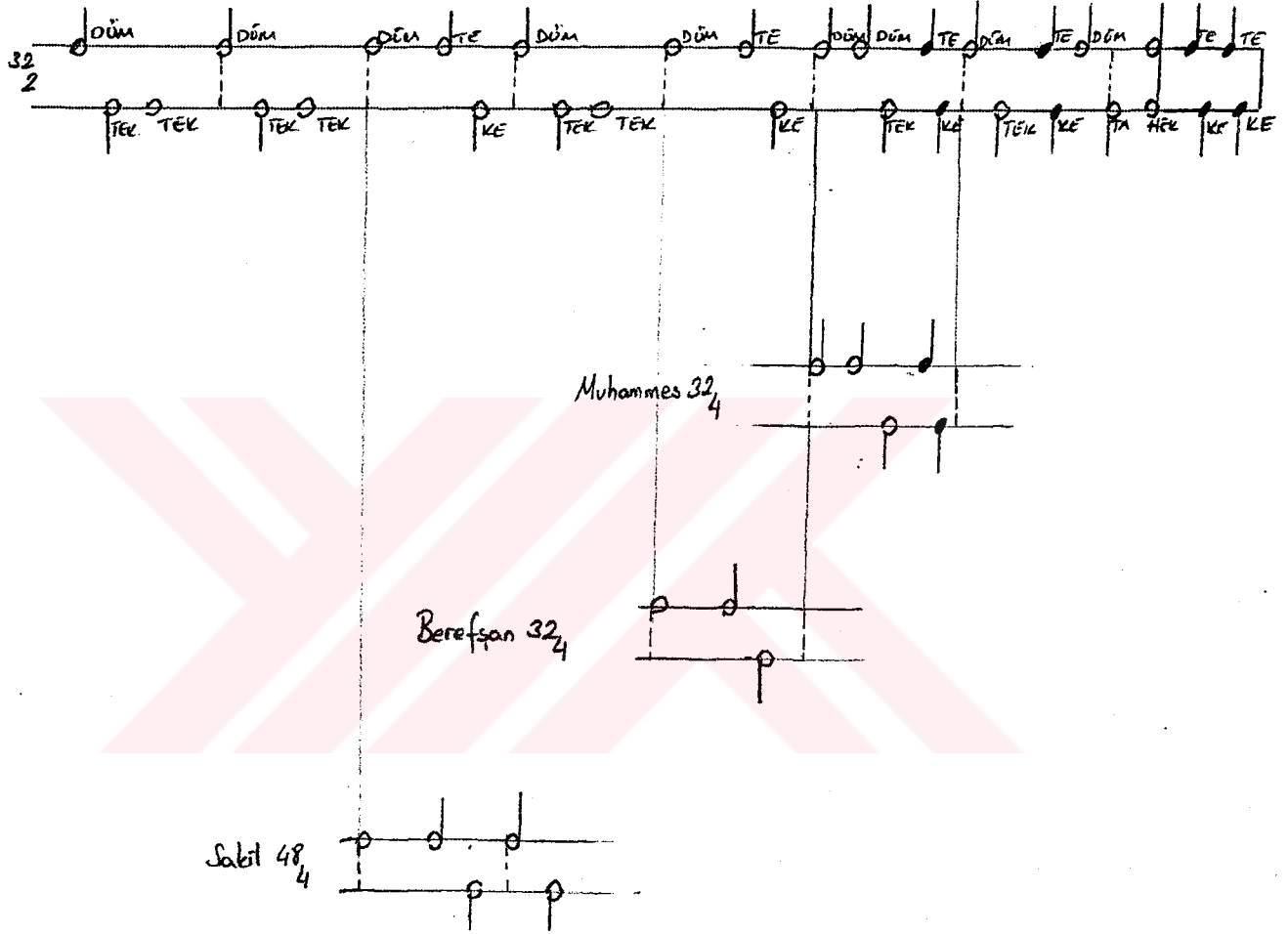
Darb-ı Türki 18_4

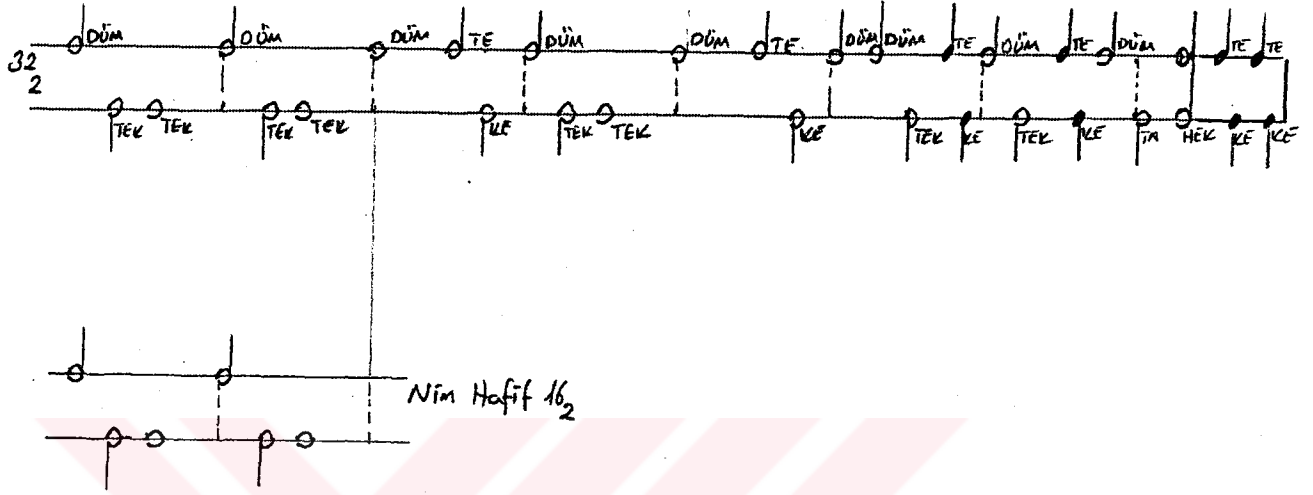
Hezeg 22_4
Nim Sakil 24_4
Havı 64_4

2.5.3.2. Usullerin Orta Kısımlarındaki Benzerlikler

2.5.3.3. Usullerin Başlarındaki Benzerlikler

BÖLÜM 3. HAFİF USULÜNDE BESTELENMİŞ ESERLERDE ARUZ-USUL İLİŞKİSİ

3.1. 32/2 Zamanlı Hafif Usulündeki Bestelerde Aruz-Usul ilişkisi

Bu bölümde, hafif usulünün 32/2'lik mertebesinde bestelenmiş olan 26 bestenin notaları üzerinde aruz-usul prozodik ilişkileri bakımından inceleme yapılmıştır.

3.1.1. Güfteleri Mef'ûlû Fâilâtü Mefâilû Fâilün Vezninde Olan Üç Tane Hafif Bestede Aruz- Usul ilişkisi

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları:

- 1- Buldum peyâm-ı lûtf ile yârin nişânesin
Yegâh-Tab'î Mustafa Ef.
- 2- Her gördüğü perîye gönül müptelâ olur
Buselik-İtrî
- 3- Mânend-i hâle kol dolasam afitâbıma
Müstear-Gevrekzâde Mustafa Ağa

-23-
YEGÂH BESTENİN (Devamı)

Buldum peyâm-ı lûtfîle yârin nişânesin
Almam netice gûşuma gayri bahânesin
Vâdi-i aşku gamdâ kalırsa semend-i dil
Çeksin o sûh-i zülf-i siyâhı tâziyânesin.

(BULDUM PEYÂM-I LÜTF İLE) Yegâh beste-Tab'î Mustafa Ef.

GÜFTE :

Buldum peyâm-ı lûtf ile yârin nişânesin
Almam netice gûşuma gayrı bahânesin
Vâ'dî-i aşk u gamda kalırsa semend-i dil
Çeksin o şûh-i zûlf-i siyâh tâziyânesin

VEZİN :

Mef'ûlû Fâilâtü Mefâflû Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamıştır
Esere giriş : 1/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş
Z : 1 usul (1., 2., ve 4. mısralar için aynı ezgi)
M : 1 usul
Tz : 1 usul
Tm : 1 usul
Tzm : Melodileri başlangıçta aynı olup terennümde farklılaş-
makta

Zeminde aruz-usul ilişkisi (birim zaman: d)

Mef'	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Ah	Bul	dum	pe	yâ	mı	lût	fi	le	yâ	rin ni
1/2	3	1/2	4	1	2 3/4	1/4	7	3/4	1/4	2 2 1

Fâ	i	lün
şâ	ne	sin
2 3/4	1/4	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef'	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	Fâ	î	lû	Fâ	i	lün
Vâ	di	î	aşk	u	gam	da	ka	lır	sa	se	mend	i	dil
4	4	3	3/4	1/4	7	3/4	1/4	2	2	1	2 3/4	1/4	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü: Saz payı, terennüm yok.
Zemin terennümü ile zemin: Hey canım ile
Zemin terennümü ile miyan: Hey canım ile
Miyan ile miyan terennümü: Saz payı, terennüm yok
Miyan terennümü ile zemin: Hey canım ile

Buldum peyâm-ı lûtf ile yârin nişânesin
Almam netice gûşuma gayrı bahânesin
Va'dî-i aşk u gamda kalırsa semend-i dil
Çeksin o şûh-i zülf-i siyâh tâziyanesin

Peyâm : Haber, başkasından alınan bilgi
Gûş : Kulak, işitme, dinleme
Semend : Kula at, çevik ve güzel at
Tâziyâne: Kırbaç, kamçı

Hafif

BÜSELİK BESTE

Mustafa İtri Efendi

Her gördüğü periye gönül müptelâ olur

32/2

Her... gör... dü...
Am... mâ... de...
Bir... gün... o...

gü... pe ri... ye gö nül
mez... ki son... ra gö rün.
lur... ki mey... ve i mih

müp... te... lâ... o... lur
mez... be... lâ... o... lur
rû... ve... fâ... o... lur

Yâ... le lel... li... yâ... le lel... li...

yâ... le lel... li... yel lel li ye le lâ yâ...

lâ lel le le lâ yâ... lâ dost ye le lel lèl

lel lel lel li vay... (SON)

(İYAN)

Düş... sâ... sâ...

ye gi bi... pâ... pâ yi

- 27 -
BÛSELİK BESTE (Devamı)

The musical score is written on five staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/2 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some rests. The lyrics are written below the staff: "ne o..... nah..... lî..... nev.....". The second staff continues the melody with similar note values and rests, with lyrics: "re..... sîn yâ lâ yel..... lî..... ye lel.....". The third staff continues the melody, with lyrics: "lel..... lî yâ..... le lel..... lî..... yel lel lî ye le". The fourth staff continues the melody, with lyrics: "lâ yâ..... lâ yel le le lâ yâ..... lâ". The fifth staff concludes the piece with a double bar line and a fermata, with lyrics: "dostye le lel lel lel lel lî vay.....". A large, faint, stylized watermark is visible in the background of the staves.

ne o..... nah..... lî..... nev.....

re..... sîn yâ lâ yel..... lî..... ye lel.....

lel..... lî yâ..... le lel..... lî..... yel lel lî ye le

lâ yâ..... lâ yel le le lâ yâ..... lâ

dostye le lel lel lel lel lî vay.....

Her gördüğü perîye gönül müptelâ olur
Ammâ demezki sonra görünmez belâ olur
Düş sâye gibi pâyîne o nahl-i nevresin
Bir gün olurki meyve-i mihrü vefâ olur.

(HER GÖRDÜĞÜ PERİYE) Buselik beste - İtrî

GÜFTE :

Her gördüğü perîye gönül müptelâ olur
Ammâ demez ki sonra görünmez belâ olur
Düş sâye gîbi pâyine o nahl-i nevresin
Bir gün olur ki meyve-i mihrü vefâ olur

VEZİN :

Mef'ûlû Failâtü Mefâilû Fâilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M:Miyân Tz: Zemin Terennünü

Tm: Miyan Terennümü Tzm: Zemin ve Miyan Terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebe) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : Başta es veya terennüm yok.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul

Tz : 1 usul

Tm : 1 usul

Tzm : Melodiler farklı, fakat sona doğru aynı olmaktadır.

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû	Fâ	i	lûn
Her	gôr	dü	gü	pe	rî	ye	gö	nül	müp	te	lâ	o	lur
6	5	1/2	1/2	2	1/2	1/2	4	3/4	1/4	2	2	3	1 1/2 1 1/2 2

Miyânda aruz-usûl ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef'	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû				
Düş	sâ	ye	gî	bi	pâ	yi	ne	o	nahl	î				
4	1/2	6	1/2	1/2	1/2	2	5	3/4	1/4	2	2	2	1/4	3/4

Fâ	i	lûn
nev	re	sîn
1	1/2	1 1/2 2

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Vay ile

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Vay ile

Her gârdüğü periye gönül müptela olur
Ammâ demez ki sonra görünmez belâ olur
Düş sâye gibi pâyine o nahl-i nevresin
Birgün olur ki meyve-i mihrü vefâ olur

Müptelâ : Tutkun, düşkün, tutulmuş
Sâye : Gölge
Pây : Ayak
Nahl : Fidan, süs ağacı
Nevres : Yeni yetişen, taze, genç
Mihr : Muhabbet, şefkat, sevgi
Vefâ : Sözünde durma, dostluk vazifelerini yerine getirme
dostluğu devam ettirme

Hafif

MÜSTEAR BESTE

Gevrekzâde

Mânend-i hâle kol dolasam afitâbıma Mustafa Ağa

8

Ah mâ... mâ... nen... di... hâ...
le kol...
kol do la sam a... fi... tâ...
bı ma... saz...
Ah ca... nım yar... yar...
yel le lel... le le le lel li yar...
yar... kol do la sam a...
fi... tâ... tâ... bı ma... saz... saz...
(MİYAN)
Ah yık... mak... be... zim... de

- 31 -
MÜSTEAR BESTE (Devamı)

ol...
büti nâzi kolay...
lay... i di... saz...
Ah ca... nim yar... yar...
ye le lel lel... le le le lî yar...
yar... yar... büti nâzi...
ko... lay... lay... di... saz

Mânend-i hâle kol dolasam afitâbıma
Ol mâh-ı işve gelse benim cânê hâbıma
Yıkma bezimde ol büt-i nâzı kolay idi
Seng-i sitem dokunmasa câm-ı şarâbıma.

(MÂNEND-İ HÂLE KOL) Müstear beste - Gevrekzâde Mustafa Ağa

GÜFTE :

Mânend-î hâle kol dolasam afitâbıma
Ol mâh-ı işve gelse benim câme-hâbıma
Yıkmak bezmde ol büt-î nâzı kolay idi
Seng-i sitem dokunmasa câm-ı şarâbıma

VEZİN :

Mef'ûlû Fâilâtü Mefâilû Fâilûn

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yok.
Esere giriş : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş
Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)
M : 1/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile başlamış, 1 usul
Tz : 1 usul (Terennüm var - kol dolasam afitabıma)
Tm : 1 usul (Terennüm var - nazı kolay idi)
Tzm : Melodileri başlangıçta farklı, fakat sona doğru aynı olmaktadır.

Zeminde aruz-usul ilişkisi (birim zaman: d)

Mef'	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Ah	Mâ	nend	i	hâ	le	kol	do	la	sam	a fi
1	3	4	1	2	1/2	1/2	7	1/2	1/2	2 2 1

Fâ	i	lûn	
tâ	bı	ma	Saz payı
2	3/4	1/4	2 3/4 1 1/4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (birim zaman: d)

Mef'	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Ah	yık	mak	bez	m	de	ol	büt	i	nâ	zı ko
1	3	4	2	1	1/2	1/2	7	3/4	1/4	2 2 1

Fâ	i	lûn	
lay	i	di	Saz payı
2	3/4	1/4	2 3/4 1 1/4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı ile (f p p f süresinde)
Zemin terennümü ile zemin : Saz payı ile (f p p süresinde)
Zemin terennümü ile miyan : Saz payı ile (f p p süresinde)
Miyan ile miyan terennümü : Saz payı ile (f p p süresinde)
Miyan terennümü ile zemin : Saz payı ile (f p p süresinde)

Mânend-i hâle kol dolasam afitâbıma
Ol mâh-ı işve gelse benim câme hâbıma
Yıkmak bezmde ol bûd-i nâzı kolay idi
Seng-i sitem dokunmasa câm-ı şarâbıma

[illegible]

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- İki yerleşimde "Mef" 1. zamana geliyor
- İki yerleşimde "Mef" 2. zamana geliyor
- İki yerleşimde "Mef" 1/2 zamana geliyor
- Dört yerleşimde "û" 5. zamana geliyor
- Üç yerleşimde "lû" 9. zamana geliyor
- İki yerleşimde "Fâ" 10. zamana geliyor
- İki yerleşimde "i" (12+) zamana geliyor
- Dört yerleşimde "lâ" 13. zamana geliyor
- Dört yerleşimde "tû" 20. zamana geliyor
- Dört yerleşimde "Me" (20+) zamana geliyor
- Beş yerleşimde "fâ" 21. zamana geliyor
- Dört yerleşimde "î" 23. zamana geliyor
- Beş yerleşimde "lû" 25. zamana geliyor
- Üç yerleşimde "Fâ" 26. zamana geliyor
- Dört yerleşimde "i" (28+) zamana geliyor
- Dört yerleşimde "lûn" 29. zamana geliyor

İki bestenin zemin ve miyan girişlerinde (Ah) terennümü kullanılmış.

Usul geçkisi yapılmamış.

Bazı aruz hecelerinin yeri sabitmiş gibi hep aynı zamana gelmiş. Fakat bazıları ise çok uzatılmış, dağılmış.

"lûn" hecesi genellikle (ta-hek-te-ke) bölümüne gelmiş.

3.1.2. Güftesi Mef  l  Mef  l  Mef  l  Mef  l 
Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi

Güftenin ilk mısrası, makamı ve bestekarı

- 1- O   hun ey gönül d  n m-ı l 'li telh-b r olmaz
Saba-Tahir Efendi

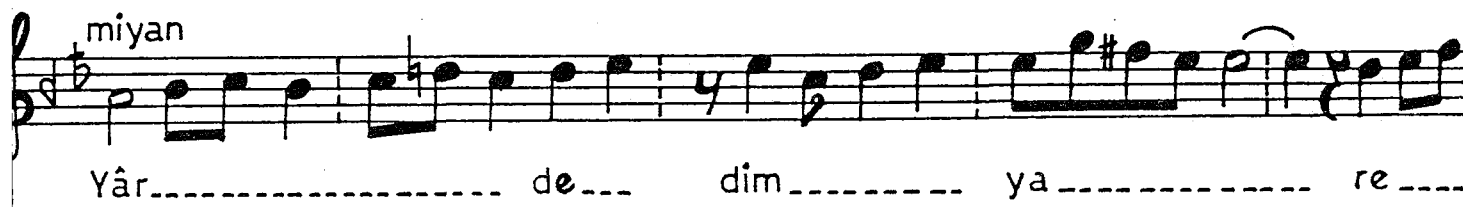
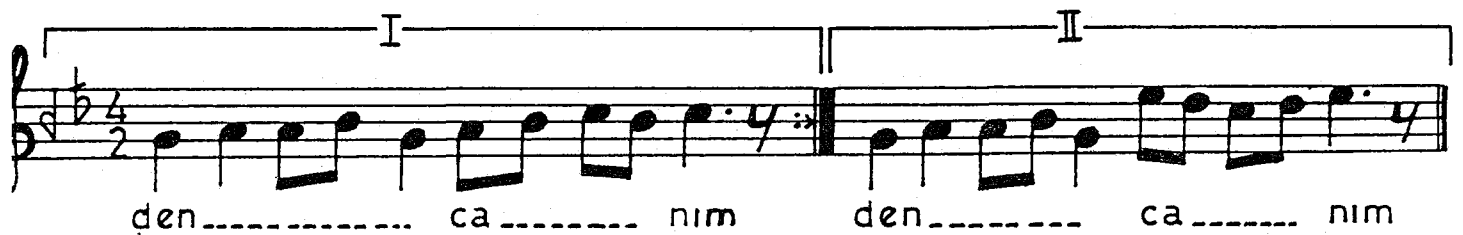
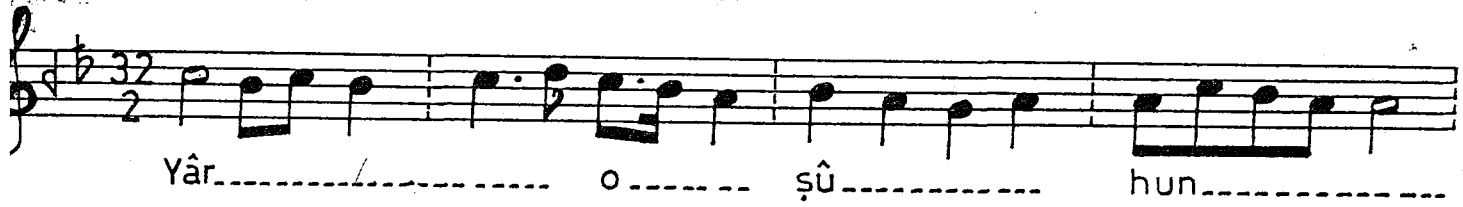

Hafif

SABA BESTE

Tahir Efendi

0 şûhun ey gönül düşnâm-ı lâ'li telh-bâr olmaz

SABA BESTENİN (Devamı)

The musical score is written on three staves. The first staff is in 3/2 time and contains the lyrics 'ni çin kes'. The second staff continues the melody with the lyrics 'tın o si min'. The third staff concludes the piece with the lyrics 'sa i de nâ li eten dım (M.E)'. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and a key signature of one flat.

ni çin kes

tın o si min

sa i de nâ li eten dım (M.E)

O şûhun ey gönül düşnâm-ı lâ'li telh-bâr olmaz
Meyin ta'mında olmazsa neraret neşe dar olmaz
Dedim yâre niçin kestün o sîmin sâide nâ'li
Dedi damgasız olsa sîne çendan itibâr olmaz

(O ŞUHUN EY GÖNÜL) Saba beste-Tahir Efendi

GÜFTE :

O şuhun ey gönül düşnâm-ı lâ'li telh-bâr olmaz
Meyin ta'mında olmazsa merâret neş'e dar olmaz
Dedim yâre niçin kestir o sîmim saide na'li
Dedi damgasız olsa sîme çendan îtibar olmaz

VEZİN :

Mefâîlû Mefâîlû Mefâîlû Mefâîlû

KISALTMALAR :

Z: Zemin M:Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul: Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmış.
10/8'lik aksak semai ve 4/2'lik ağır sofyân usulleri
kullanılmış.

Esere giriş: 3/2'lik değerinde (yar) terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için ayın ezgi).

M : 1 usul

Tzm : Birleşik usul var. Aksak semai usulü hafif usulü içinde
kaynaştırılmıştır.

Zeminde aruz-usul ilişkisi (birim zaman: d)

Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû					
Yar	o	şû	hun	ey	gö	nûl	düş	nâm	ı	lâ	li	tel				
3	1	2	2	3	3/4	1/4	2	4	1	3/4	1/4	1	1/2	3	1/2	3/4
				Me	fâ	î	lû									
				h	bâr	ol	maz	e	fen	dim						
				1/4	1	1	1/2	1	1/2	1	1					

Miyanda aruz-usul ilişkisi (birim zaman: d)

Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû			
Yar	De	dim	yâ	re	ni	çin	kes	tin	o	sî	min	sa		
3	1	2	3	2	1/2	1/2	2	3	2	1/2	1/2	2	3	3/4
				Me	fâ	î	lû							
				i	de	na	li	e	fen	dim				
				1/4	1	1	1	1/2	1/4	1	3/4	1		

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Efendim ile

Zemin terennümü ile zemin : Canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Efendim ile

Miyan terennümü ile zemin : Canım ile

O şûhun ey gönül düşnam-ı lâ'li telh-bâr olmaz
Meyin tâ'mında olmazsa merâret neş'e dar olmaz
Dedim yâre niçin kestin o sîmin saide na'li
Dedi damgasız olsa sîme çendan itibar olmaz

Lâl : Dilsiz, kırmızı
Telh-bâr : Acı olan meyve, meyvesi acı olan
Merâret : Acılık, tatsızlık
Na'li : Nal biçiminde olan
Said : Yukarı çıkan, kalkan, yükselen
Sîme : Damga, işaret
Çendan : O kadar

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Başta "yar" terennümü var.

Aruz heceleri çoğunlukla hep aynı zamanlara gelmiştir.

3.1.3. Güfteleri Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün
Vezninde Olan Sekiz Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları

- 1- Bûlbûl-i dil ey gül-i rânâ senindir sen benim
Beyatiaraban-Hacı Sadullah Ağa
- 2- Ey safâ-yı ârızından çeşme-i hurşîdi ab
Şedaraban-Tanburi İshak Efendi
- 3- Kimseyi dil-teng-i âzâr etme, sultanlık budur
Mahurbuselik-Dellâlîzâde İsmail Ef.
- 4- Çektim el ümmîdi vasl-ı yârdan şimden gerû
Hüseynî-Hafız Post
- 5- Kaamet-i mevzunu kim bir mısra'ı bercestedir
Evcara-Mehmed Ağa
- 6- Kâmet-i yâre nazar kıl nahli mevzun böyledir
Muhayyer-Buselik-Dellâlîzâde
- 7- Var mı hiç ayâ bu kalb-i zar ü giryan gördüğün
Suzidil-Eyyûbi Mehmed Bey
- 8- Dâğıdâr-ı tir-i gamzendîr gönül ey meh cebin
Gülizar Tanbûri-İshak Efendi

Hafif

BEYÂTİARÂBAN BESTE Hacı Sadullah Ağa

Bülbül-i dil ey gül-i ranâ senindir

32
2

Ah bülbül... bü... li... dil...
Ah ber... ki... gül... de...
Ah gön... lüm... a... şüf...

ey... eygü... li... ra...
bu... buyi... is... tiğ...
te... te ki... lan... sev...

na... se... nin... dir...
na... se... nin... dir...
da... se... nin... dir...

sen... be nim...
sen... be nim...
sen... be nim...

Ah benim ca... nim... ah... ca nâ... nim...

mih... ri ba... nim â man... a man...

sen... senbe nim... sîn...

sen... be nim... heycanım heycanım

- 44 -
BEYATİARABAN BESTE (Devamı)

miyan

Ah hal..... ka i..... zül.....

..... fûn..... fûnha va..... sı.....

..... ben..... de..... ni..... mef.....

..... tun..... e der.....

Ah... benim... câ... nim... ah... ca nâ... nim...

..... mih..... ri ba... nim a man... a man...

..... sen..... senbe nim... sin.....

..... sen..... be nim... heycanım

Karar (SON)
(M. ENİL)

Bûlbûl-i dil ey gül-i rânâ senindir sen benim
Berg-i gülde bûy-i istîgnâ senindir sen benim
Halka-i zûlfûn havası bendeni meftûn eder
Gönlüm aşûfte kılan sevdâ senindir sen benim.

(BÜLBÜL-İ DİL EY GÜL-İ RÂNÂ)

Beyatıaraban beste-Hacı Sadullah Ağa

GÜFTE :

Bülbül-i dil ey gül-i rânâ senindir sen benim
Berg-i gülde büy-i istinâ senindir sen benim
Halka-i zülfün hevâsı bendemi meftûn eder
Gönlüm âşûfte kılan sevdâ senindir sen benim

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin Terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve Miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yok.

Esere giriş : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi.

M : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş 1 usul

Tzm : 1 usul (lâfzî terennüm var-sen benimsin sen benim)

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	
Ah	BÜl	bü	li	dil	ey	gül	i	râ	nâ	se	nin	dir
1	2	1	2	3	2 3/4	1/4	2	3	2	1	2 1/4	2 3/4

Fâ	i	lüh
sen	be	nim
2 1/2	1/2	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fa	i	la	tün	Fa	i	la	tün	Fa	i	la	tün	
Ah	Hal	ka	i	zül	fün	he	vâ	sı	ben	de	mi	mef
1	2	1	2	3	2 3/4	1/4	2	3	2	1	2 1/4	2 3/4

Fa	i	lün
tün	e	der
2 1/2	1/2	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Bülbül-i dil ey gül-i rânâ senindir sen benim
Berg-i gülde bûy-i istiğnâ senindir sen benim
Halka-i zülfün hevâsı bendeni meftûn eder
Gönlüm âşûfte kılan sevdâ senindir sen benim

Rânâ	: Latif
Berg	: Yaprak
Buy	: Koku
İstiğna	: Nazlanmak
Halka-i zülf	: Saçın halkası
Bende	: Köle
Aşûfte	: Açık meşreb

Hafif

ŞED-ARABAN BESTE

Tanburi İsak Efendi

Ey safây-ı arzından çeşme-i hürşid-i âb

Güfte: Bâki

- 4 8 -
ŞED-ARABAN BESTE (Devamı)

miyan

San..... ma..... şeb..... nem..... dir.....

dü..... şen.....

..... mih..... ri rû hun..... dan.....

..... sub..... sub hu..... dem.....

Ah yel..... lâ lâ yel le..... le lâ.....

..... yele lâ le le... le le le le li vay.....

mih..... ri rû hun..... dan.....

..... sûb..... sûb hu..... dem.....

(SON)
(M. ENÜ)

Ey safâ-yı arızından çeşme-i hurşidi âb
Şûle-i şem-i cemâlin nûru imiş âfitâb
Sanma şebnemdir düşen mihr-i rûhundan subh-dem
Kubbe-i gardun... ..

Ey safâ-yı ârızından çeşm-i hurşîd âb
Şûle-i şem'i cemâlin nûru imiş âfitâb
Sanma şebnemdir düşen mihr-i ruhundan subh-dem
Kubbe-i gerdun çıkardı tâb-ı ahımdan gülâb
BAKİ

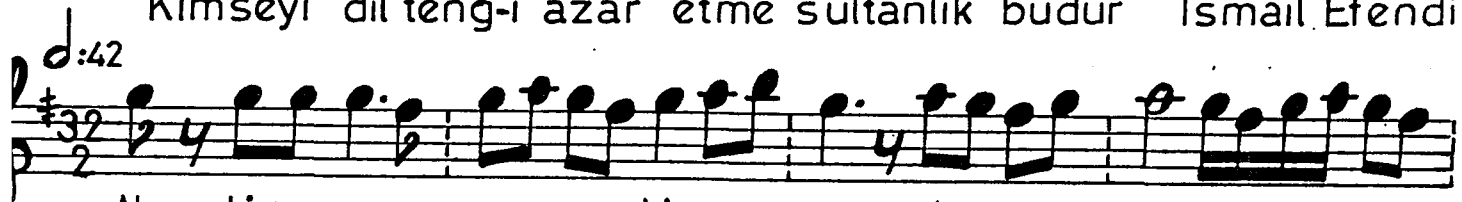
^
Ârız : Yanak
Hurşîd : Güneş
Gerdun : Dünya
Gülâb : Gül suyu
Şûle : Alev
Subh-dem : Sabah vakti

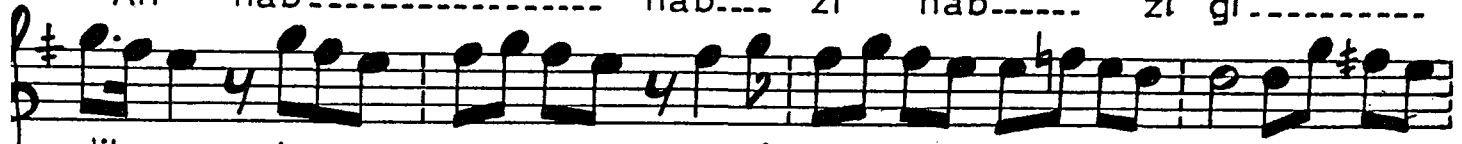
Hafif

MAHUR BÜSELİK MURABBA BESTE Dellâlzâde

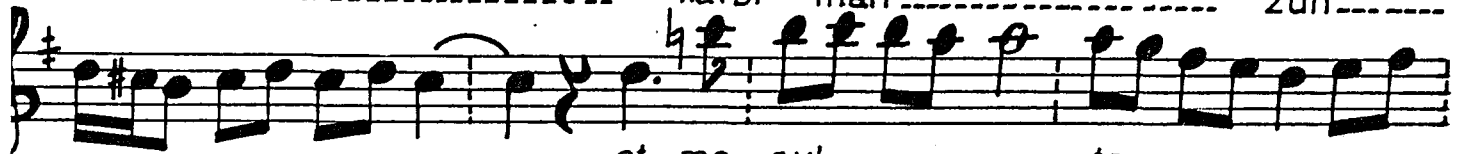
Kimseyi dil teng-i azar etme sultanlık budur İsmail Efendi

Ah kîm... kim... se kim... se yi...
Ah kal... kal... bî kal... bî mür...
Ah nâb... nâb... zî nâb... zî gi...

dil... ten... tengi a... zâr...
rî... tah... tahtı gâh... ey...
rî... kal... kalbî mah... zûn...

et me sul... ta...
le sü ley... man...
ol ki lok... man...

lik... bu... dur...
lik... bu... dur...
(cürçuna) lik... bu... dur...

Gel... a man gel vay... hal.. ya man... gel...

gel... gel... geç di za man.. gel...

lût fu mürüv vet ce mi dir şâ hı ci ha... nim...

gele fen... dîm... gel... hey ca nim

gel... hey ca nim

- 52 -
MAHUR BÜSELİK MURABBA. BESTE (Devamı)

Kimseyi dil tenğ-i azâr etme sultanlık budur
Kalb-i mürri tâht-ğâh eyle süleymanlık budur
Gerçi her bir derde vardır birtâbîb-i çâresaz
Nâbzı oîr-i kâlb-i mâbzûn olkî lekmanlık budur

(KİMSEYİ DİL-TENG-İ ÂZÂR ETME)

Mahurbuselik beste- Dellâlzâde İsmail Ef.

GÜFTE :

Kimseyi dil-teng-i âzâr etme, sultanlık budur
Kalb-i mürri taht-gâh eyle, Süleyman'lık budur
Gerçi her bir derde vardır bir tabîb-i câresâz
Nabz-gîr-i kalb-i mahzûn ol ki, lokman'lık budur

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi var. Miyanda curcuna (10/8), nim sofyan (2/2) ve sofyan (4/4)

Esere giriş: 1/8'lik değerinde (Ah) terennümü ve 1/8'lik değerinde es ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul (1/8'lik değerinde Ah terennümü ve es ile girilmiş).

Tz : 11 usul curcuna ve 1 usul nim sofyan ve 2 usul sofyan

Tm : 11 usul curcuna, 1 usul nim sofyan ve 2 usul sofyan

Tzm : Melodileri başlangıçta farklı, curcunanın sonuna doğru aynı

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün			
Ah	Kim	se	yi	dil	teng	i	â	zâr	et	me	sul	tan		
1/2	5	1/2	1	1	1	2	3/4	1/4	3	4	3/4	1/4	2	3

Fâ	i	lün
lık	bu	dur
2	1	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün			
Ah	Ger	çi	her	bir	der	de	var	dır	Ah	bir	ta	bîb	i	
1/2	5	1/2	1	1	2	1	2	2	3	1	2	2	1/2	1/2

Fâ	i	lün		
çâ	re	sâz	vay	
2	1/2	1/2	2	2

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok
Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile
Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile
Miyan ile miyan terennümü : Vay ile
Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Kimseyi dil-teng-i âzâr etme, sultanlık budur
Kalb-i mürri taht-gâh eyle, Süleyman'lık budur
Gerçi her bir derde vardır bir tabîb-i câresâz
Nabz-gir-i kalb-i mahzûn ol ki, Lokman'lık budur

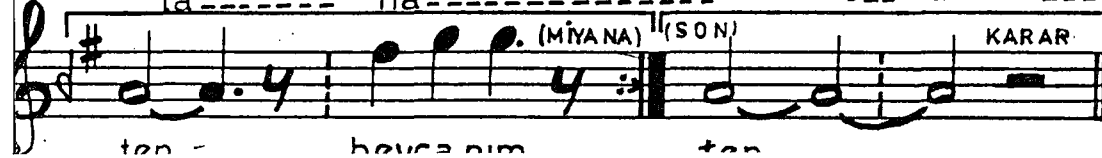
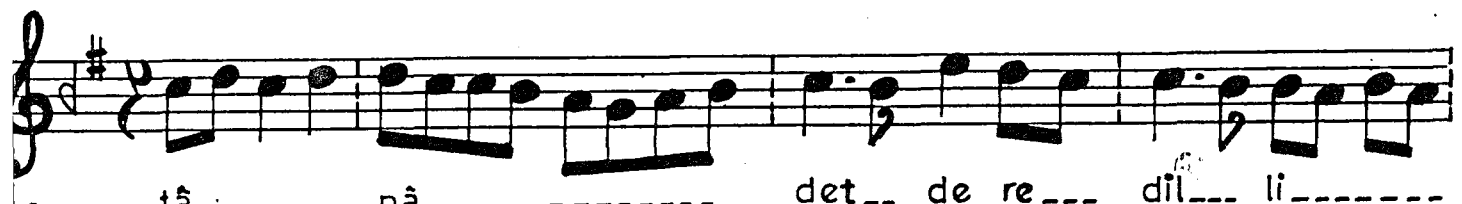
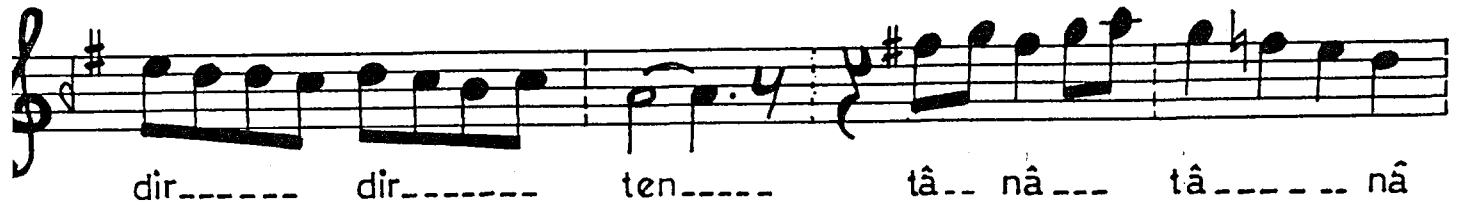
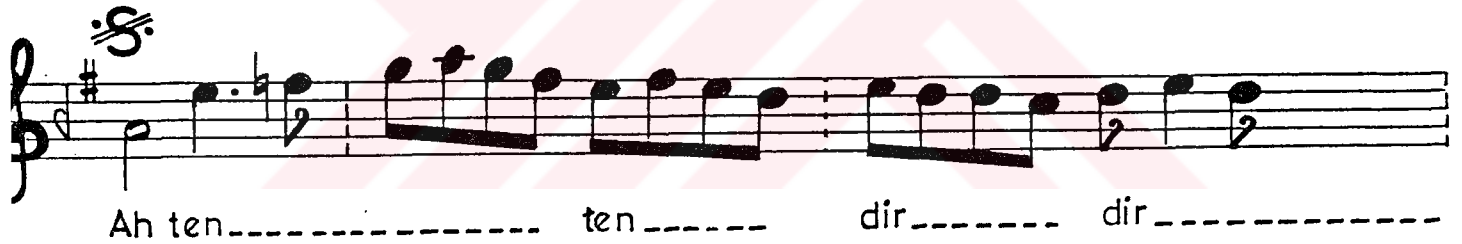
Teng : Dar, sıkıntılı
Azâr : Incitme
Mürri : Acı
Taht-gâh : Taht yeri, baş şehir
Naz-gîr : Nabza, mizaca göre davranmasını bilen
Kalb-i : İçten, gönülden

Hafif

HÜSEYİNİ BESTE

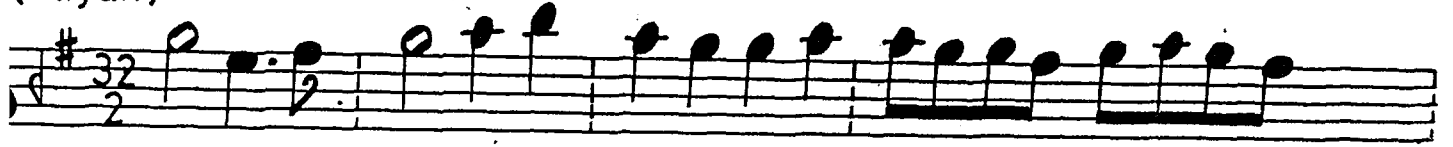
Hafız Post

Çekdim el ümmidi vaslı yârdan şimden gerû

HÜSEYİNİ BESTENİN (Devamı)

(Mıyan)

Ah kâ... kü... lün... den...

bir... te âl... lûk...

riş... te sîn... kât...

ey... le... dik...

(M. ENÜL)

Çekdim el ümmîdi vâsl-ı yârdan şimden gerû
Vaz geldim bî-vefâ dildardan şimden gerû
Kâkülünden bir teâllûk riştesin kat-eyledik
Kaydımız yok tûrra-i tarrardan şimden gerû.

(ÇEKTİM EL ÜMMÎDİ) Hüseyni beste-Hâfız Post

GÖFTE :

Çektim el ümmîdi vasl-ı yârdan şimden gerû
Vaz geldim bî-vefa dildardan şimden gerû
Kâkülünden bir tealluk riştesin kat'eyledik
Kaydımız yok turra-i tarrardan şimden gerû

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve Miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEMELER

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yok.

Esere giriş : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul (2/4'lük değerinde Ah terennümü ile girilmiş.

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah Çek	tim	el	üm	mî	di	vas	lı	yâr	dan	şîm	
1 2	1	2 3	2 3/4	1/4	2	3	3	3	2	3	
								Fâ	i	lün	
								den	ge	rû	
								2	1	4	

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah Kâ	kû	lün	den	bir	te	al	luk	riş	te	sin	kat
1 2	1	2	3	2 1/2	1/2	2	3	2 3/4	1/4	2	3
								Fâ	i	lün	
								Ey	le	dik	
								2	1	4	

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Çektim el ümmidi vasl-ı yârdan şimden gerû
Vaz geldim bî-vefa dildârdan şimden gerû
Kâkulunden bir tealluk riştesin kat'eyledik
Kaydımız yok turrah-i tarrardan şimden gerû

Dildâr : Birinin gönlünü almış, sevgili
Rişte : İplik, tire, ilgi, bağ
Tarrar : Yan kesici

Hafif

EVCARA BESTE

Mehmet Ağa

Kamet-i mevzûnu kim bir mısra-i bercestedir

32
2

Ah ka..... me ti..... mev.....

zû..... nu..... kim..... bir.....

mis..... râ i..... ber.....

ce..... ceste..... dir..... saz.....

Gon ce..... de ha..... nimmû..... mi yâ..... nim.....

gele fen..... dîm ta..... ze ci..... vâ..... nim e

man..... a man.....

ber..... ceste..... dir..... saz..... sa

(son) I II

(miyan)

Ah biz..... he mân..... ol.....

EVCARA BESTE (Devamı)

ma... ya... cak... en...

di... şe... han... ey...

le... riz... saz...

Gonce... de ha... nimmû... mi yâ... nım... gele

fen... dım ta... ze ci... vâ... nım... a man...

a man... ber...

ces te... dir... saz... (m.enûl)

Kamet-i mehzûnu kim bir mısra-i bercestdir
Evc ya şehnaz usûlünde meyânı bestedir
Biz hemân olmayacak endişe-i ham eyleriz
Meyve-i nârenc-i pistâri henüz nârestedir.

(KAAMET-i MEVZUNU) Evcara beste-Mehmed Ağa

GÜFTE :

Kaamet-i mevzunu kim bir mısra'ı bercestedir.
Evc ya şehnâz usulünde meyânı bestedir.
Bir sâman olmayacak endişe-i hâm eyleriz.
Meyve-i narenc-i pistânı henüz nârestedir.

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan Terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yok

Esere giriş : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilir.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş, 1 usul.

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah Ka	met	i	mev	zu	nu	kim	bir	mıs	ra	i	ber
1 2	1 2	3	2	1 2	3	2	1 2	3	2	1 2	3

Fâ	i	lün	
ces	te	dir	saz payı
2 1/2	1	1 1/2+3/4	1 1/4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah Bir	sâ	man	ol	ma	ya	cak	en	di	şe	i	hâm
1 2	1 2	3	2	1 2	3	2	1 2	3	2	1 2	3

Fâ	i	lün	
ey	le	riz	saz payı
2 1/2	1	1 1/2+3/4	1 1/4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı ile

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı ile

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı ile

Kaamet-i mevzuunu kim bir mısra'ı bercestedir
Evc ya şehnâz usûlünde meyanı bestedir.
Bir sâman olmayacak endişe-i hâm eyleriz
Meyve-i narenc-i pistânı henüz nârestedir

Kaamet	: Boy
Mevzu	: Mütenasip, endamlı
Mısra'	: Vezinli, ölçülü cümle
Berceste	: Tek
Olmayacak	: Boşuna
Endişe-i ham	: Basit düşünce
Narenc	: Portakal, limon cinsi meyveler
Pistân	: Gögüs
Nâreste	: Olmamış, yetişmemiş

Hafif MUHAYYER BÜSELİK·HAFİF BESTE Dellâlzade

Kameti yâre nazar kıl nahli mevzun böyledir

Ah... ka... me... ti... yâ... re...
na... zar... kıl... nah...
nah li mev... zun... böy...
le... dir...
Gel... ca nım gel gö züm do ğru bu sö züm... be... li
yâr... be... li dost... ah nah... nah li
mev... zûn... böy... le...
(miyan) (SON)
Ah... şî... ri
ger... dan... ol... ol sa

-62-
MUHAYYER BÜSELİK BESTE (Devamı)

ey... ler... â... â... kî

bet... zâ... rü... ze

bûn... (M. ENÜL)

Kamet-i yâre nazar kıl nahli mevzûn böyledir
Gabgab-ı dildârı seyrit sîb-i gülgün böyledir
Şîr-i gerdan olsa eyler âkibet zâr-ü zebûn
Kuvvet-i ser pençe-i baht-ı cânânım böyledir.

(KÂMET-İ YÂRE NAZAR KİL) Muhayyerbuselik beste - Dellâlzâde

GÜFTE :

Kâmet-i yâre nazar kıl nahli mevzun böyledir
Gabgab-ı dildârı seyrit sîb-i gülgûn böyledir
Şîr-i gerdan olsa eyler âkıbet zâr-ü zebun
Kuvvet-i ser pençe-i baht-ı cânânım böyledir

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Feilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin Terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve Miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yok.

Esere Giriş : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi.

M : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş. 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah	Kâ	met	i	ya	re	na	zar	kıl	nah	li	mev zun
1	2	1	2	3	2 3/4	1/4	2	3	2 3/4	1/4	2 3

Fâ i lün
böy le dir
1 2 1/2 3 1/2

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah	Şîr	i	ger dan	ol	sa	ey	ler	â	kı	bet	zâr
1	2	1	2	3	2 3/4	1/4	2	3	2 3/4	1/4	2 3

Fâ i lün
ü ze bun
2 1 4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Kâmet-i yâre nazar kıl nahli mevzun böyledir
Gabgab-ı dildârê seyrit sib-i gülgûn böyledir
Sîr-i gerdân olsa eyler âkıbet zâr-ü zebun
Kuvvet-i ser pençe-i baht-ı cânânım böyledir

Kamet : Boy, bos
Gabgab : Çene altı, cifte gerdan
Sib : Elma
Gülgun : Gül renkli, pembe

Hafif

SÛZİDİL BESTE

Eyyûbi Mehmet Ağa

Varmı hiç zalim rakibi zar-ü giryân gördüğüm

Var... mı... hiç... zâ...

lîm... râ ki... bî...

zâ... rî gir...

yân... yân... gör... gör di...

güm...

Ah ye le le... le le le le le le li

tere li ye le le le le le le le li

zâ... rî gir... yan... yan...

SÛZİDİL BESTE . (Devamı)

#32 (son)

gör..... dü..... gün.....

(Miyan)

Gör... se..... bir..... lâh..... za.....

sâ..... fa..... fa..... yı..... vûs.....

la..... tın..... ah.....

câ..... câ..... nım..... ah (M.E.)

Varmı hiç zalim rakibi zar-û giryan gördüğün
Benmiyim hep ey civânım çevre şâyan gördüğün
Görse bir lâhza sâfay-ı vûslatın ah canım ah
Aşkın kaydeylemez her demde hicran gördüğün.

(VAR MI HIÇ ZALİM) Suzidil beste - Eyyubi Mehmet Bey

BOFTE :

Var mı hiç zalim rakîbi zar ü gîryan gördüğün
Ben miyim hep ey civânım çevre şâyan gördüğün
Görse bir lâhza safây-ı vuslatın ah cânım ah
Âsıkın kaydeylemez herdem de hicran gördüğün

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan Terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün			
Var	mı	hiç	za	lim	ra	kî	bi	zar	ü	gîr	yan			
1	1	2	1/2	4	1	1/2	2	4	1	1/2	1/2	2	1/2	4

Fâ	i	lün
gör	dü	gün
(2 1/2+3/4)	1/4	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	
Gör	se	bir	lah	zâ	sa	fây	ı	vus	la	tın	ah	
1	1	3	2	1	1	3	2	4	2	2	2	1/2

Fâ	i	lün
câ	nım	ah
3 1/2	2	2

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Var mı hiç zalim rakıbi zar ü gîryan gördüğün
Ben miyim hep ey civânım çevre şâyan gördüğün
Görse bir lâhza safây-ı vuslatın ah cânım ah
Âşıkın kaydeylemez herdem de hicran gördüğün

Gîryan : Ağlayıcı, ağlayan

Hafif

GÜLİZÂR BESTE

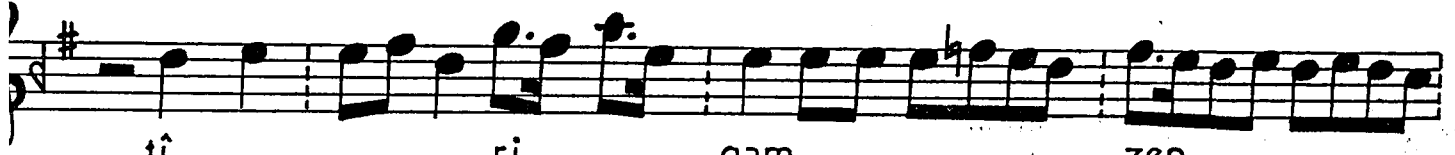
Tanburi İsak

Dâğidâr-ı tîr-i gamzendir gönül ey meh cebin

Ah... dâğ... dâ... ri...

tî... ri... gam... zen...

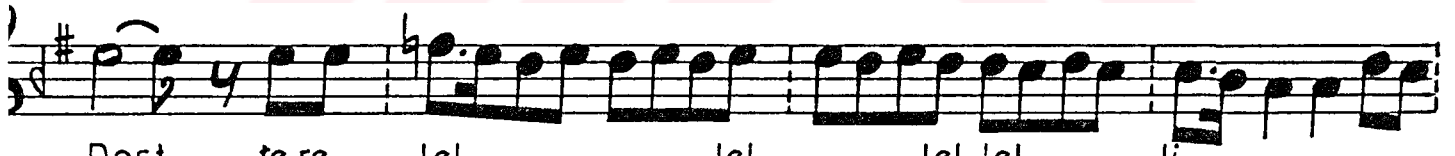
dir... gö... nül... nül... ey...

me... hi ce... bin... saz...

Ah.. yel... le lel... li yel... lel... li...

Dost te re lel... lel... lel lel... li...

ah... yele lel lele lel li le lelel le le li...

ah... be li... yâ... ri... men... (son)

(miyan)

Ah.. lût... fun la... bir...

GÜLİZÂR BESTENİN (Devamı)

The musical score is written on seven staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/2 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some rests. The lyrics are written below the staff, with dotted lines indicating the rhythm. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff features a repeat sign over the final two measures. The fourth staff continues the melody and lyrics. The fifth staff continues the melody and lyrics. The sixth staff continues the melody and lyrics. The seventh staff ends with a double bar line and a fermata. The lyrics are written below the staff, with dotted lines indicating the rhythm. The score is marked with a large 'S' at the end of the sixth staff and '(M. ENÜL)' at the end of the seventh staff.

kez..... kez.. e ğer..... et..... mez...

..... se..... ol..... ol..... â..... fe.....

..... ti ni..... ğâh..... saz...

Ah... yel..... le lel..... lî yel..... lel..... lî.....

dost tere lel..... lel..... lel lel..... lî.....

ah..... yele lel le le lel lî le lellel le le lî.....

ah... be lî... yâ..... ri..... men.....

(M. ENÜL)

Dâğidâr-ı tîr-i gamzendir gönül ey meh cebin
İftirak-ı meh cemâlinle gönüller pürenin
Lûtf ile bir kez eğer etmezse ol âfet niĝâh
Eski çeşminle olur tıfanzede rûy-i zemin

(DÂĞIDÂR-I TÎR-1) Gülizar Beste - Tanburi İshak

GÜFTE :

Dâğıdâr-ı tîr-i gamzendir gönül ey meh cebin
İftirak-ı meh cemâlinle gönüller pür enin
Lûtf ile bir gez eğer etmezse ol âfet nigâh
Eşk-i çeşminle olur tûfanzede rûy-i zemin

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : 2/4'lük değerinde (Ah) terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul.

Tzm : 1 usul.

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah Da	gı	dar	ı	tir	i	gam	zen	dir	gö	nül	ey
1 2	1 2	1/4	1 3/4	3 1/4	3/4	2	3	2	1	3	2

Fâ	i	lün	Saz
meh	ce	bin	
2	1	2 3/4	1 1/4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ah Lut	fi	le	bir	gez	e	ger	et	mez	se	ol	a
1 2	1	2	2	3 1/2	1/2	2	2	3	1	3	2

Fâ	i	lün	Saz
fet	ni	gah	
2	1	2 3/4	1 1/4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı ile

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Dâğıdâr-ı tîr-i gamzendir gönül ey meh cebin
iftirak-ı meh cemâlinle gönüller pûr enin
Lûtf ile bir gez eğer etmezse ol âfet nigâh
Eşk-i çeşminle olur tûfanzede rûy-i zemin

Dâğı : Azgın, baş kaldıran
Tîr : Ok
Cebin : Korkak, alın
iftirak : Ayrılma, perişan olma
Eşk : Göz yaşı
Tûfanzede : Tufana tutulmuş
Rûy : Tunc

[illegible]

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- On yerleşimde "Fâ" 2. zamana geliyor.
- On yerleşimde "i" 4. zamana geliyor.
- On yerleşimde "lâ" 5. zamana geliyor.
- Onbir yerleşimde "tün" 7. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "Fâ" 10. zamana geliyor.
- Yedi yerleşimde "i" (12+) zamana geliyor.
- Dokuz yerleşimde "lâ" 13. zamana geliyor.
- Oniki yerleşimde "tün" 15. zamana geliyor.
- Dokuz yerleşimde "Fâ" 18. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "i" 20. zamana geliyor.
- Oniki yerleşimde "lâ" 21. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "tün" 23. zamana geliyor.
- Onüç yerleşimde "Fâ" 26. zamana geliyor.
- Yedi yerleşimde "i" 28. zamana geliyor.
- Dokuz yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor.

Altı bestenin zemin ve miyan girişlerinde (Ah) terennümü kullanılmış. (e) değerinde

Usul geçkisi yapılmamış.

Çoğu aruz vezinlerinin yeri hep aynı zamanlara gelmiş.

"Ah" terennümü kullanılarak girişteki senkoplar hep devam ettirilmiş. (ör. Evcara)

Uzayan sesler (Te-ke) vurgularına gelmiş.

"lün" heceleri ise (ta-hek-teke-teke) bölümüne gelmiş.

3.1.4. Güfteleri Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn
Vezninde Olan Yedi Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi.

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları.

- 1- Bir gonca-femin yâresi vardır ciğerimde
Beyati/Dede Efendi
- 2- Seyreyle o billûr beden tâze firengi
Rast/Tab'i Mustafa Efendi
- 3- Ey gonca dehen hâr-ı elem cânıma geçdi
Mahur/Dede Efendi
- 4- Vâd eyleyicek vuslatı dünyâ benim oldu
Muhayyerkürdi/Zekâi Dede
- 5- Cân Â dilimiz Lûtf-i şehensâh ile mâ'mûr
Sultaniyegâh/Dede Efendi
- 6- Ey şah-ı melek Lutf u kerem zatına mahsus
Revnaknuma/Hasım Bey
- 7- Aşkınla havalandım, bilâneliğim gel gör
Büzûrk/ 3. Selim

Hafif

BEYATİ BESTE

Dede Efendi

7:40

Bir gonca femin yâresi vardır ciğerimde

Bir gonca femin yâresi vardır ciğerimde
 A tes dö kü lür
 Tak di re ne dir

yâresi vardır ciğerimde
 se ye ri dir ah
 ça re bu var mış

ah
 ah
 ah

ah ci ğe rim de e
 a hi se rim de e
 ah ka de rim de e

fen dim Yel lel lâ
 fen dim Yel lel lâ
 fen dim Yel lel lâ

yel le lel li
 yel le lel li
 yel le lel li

lel lel li
 lel lel li
 lel lel li

ah
 ah

-75-
BEYATİ BESTENİN (Devamı)

(Son)

I II

(miyan) şâ..... hı men..... heyca nım hey ca nım

Her..... lah..... za.... ha..... ya.....

li..... duru yor..... ah.....

ah..... ah..... ah..... di.....

..... de le rim..... de.... e... fen..... dim...

Yel..... lel.... lâ..... yel le lel.... li.....

.... yel le lel..... lel.... lel.... lel.... lâ.....

ah..... ah..... ah..... a.....

man..... be li şa..... hı men..... heyca nım

(M-ENÜL)

Güfte : İsmail Dede Efendi

(BİR GONCA-FEMİN) Beyati beste - Dede Efendi
Güfte : İsmail Dede Ef.

GÜFTE :

Bir gonca-femin yâresi vardır ciğerimde
Âteş dökülürse yeridir âh-ı serimde
Her lâhza hayâli duruyor dîdelerimde
Takdîre nedir çâre bu varmış kaderimde

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ile Miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : Başta es veya terennüm yok.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Bir	gon	ca	fe	mim	yâ	re	si	var	dır	Ah ci
2	2	1	1	2	3	1/2	1/2	2	2	9 1/2

Fe	û	lûn
ge	rim	de
1/2	2	1 1/2

E	fen	dim
1/2	1	1

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Her	lâh	za	ha	yâ	li	du	ru	yor	Ah dî	de
2	2	1	1	2	3	1/2	1/2	2	8 3	1/2

Fe	û	lûn
le	rin	de
1/2	2	1 1/2

E	fen	dim
1/2	1	1

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Bir gonca-femin yâresi vardır ciğerimde
Âteş dökülürse yeridir âh-ı serimde
Her lâhza hayâli duruyor dîdelerinde
Takdire nedir çâre bu varmış kaderimde
İsmail Dede Efendi

Ser : Doruk, kafa
Dîde : Göz

- 79 -
RAST BESTENİN (Devamı)

lin----- bu la maz----- sin-----

sin----- o----- bu ti iş-----

ve. pe. res----- res-----

tin----- Ye le lel lel le le le le le lî Te re lel lel lelelelelellî

Yentir yel lel le le lel lel le le lel lî hey ca nim

hey öm rüm hey mi rim vâý----- hey-----

Te ne tâ----- dîr----- neý----- (SON)
(M. ENÜL)

Seyreyle o billûr beden taze firengi
Benzer kızıl elmaya o gül ruhleri rengi
Mîslin bulamazsın o bûti işve perestin
Gezsem yürüsem işveçi beçle felemengi.

(SEYREYLE O BILLÛR) Rast beste - Tâb'î Mustafa Efendi

GÜFTE :

Seyreyle o billûr beden tâze firengi
Benzer kızıl elmaya o gül ruhleri rengi
Mislin bulamazsın o bût-i işve-perestin
Gezsen, yürüsen işveç'ü Beçle Felemeng'i

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : 1/4'lük değerinde (ah) terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi.)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul (miyan terennümünün ilk kısımları zemin terennümünün transpozesi şeklinde yazılmıştır. Hey canım terennümünden itibaren ise melodi aynıdır.)

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Ah Sey	r	ey	le	o	bil	lur	be	den	ta	ze
1/23	1/2	5	1/2	1/2	4	5 3/4	1/4	2	3	1/2
			Fe	û	lûn					
			fi	ren	gi					
			1/2	4	2					

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Ah Mis	lin	bu	la	maz	sın	o	bût	i	iş	ve
1/2	3	1/2	5	1/2	2	1/2	6	1/2	1/2	1/2
			Fe	û	lûn					
			pe	res	tin					
			1/2	4	2					

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Seyreyle o billûr beden tâze firengi
Benzer kızıl elmaya o gül ruhleri rengi
Mislin bulamazsın o bût-i işve-perestin
Gezsen yürüsen İsveç'ü Beçle Felemeng'i

Bût : Güzel
Perest : Tapınan

Hafif

MAHUR

BESTE

Dede Efendi

♩:40.8 Ey goncâ dehen hâr-ı elem canıma geçdi

Ey..... gon ca..... de..... hen.....

ha..... ri e lem.....

ah..... ah..... ah..... ca.....

..... ni ma geç..... di.....

Ser vi bü len dim..... sensin e fen dim.....

dil sa na ben de..... zül fû ke men dim.....

sabrı mı sa..... ma nı mı yağ..... ma la dın ey.....

mah..... çe ke yim..... ben..... ah.....

(miyana)

---saz---

şim.....

dı.....

he.....

le.....

- 83 -
MAHUR BESTENİN (Devamı)

ey----- sab----- rü te hâm-----
mül ah----- ah-----
sa na yâ----- hû ah-----
Servî bülen dim----- sensin e fen
dim----- dîl sa na ben de----- zülfü ke men dim-----
sab--- rı mı sa--- ma nı mı yağ--- ma la dın ey-----
mah----- çe ke yim----- ben-----
ah----- (M. ENÜL)

Ey gonca dehen hâr-ı elem cânıma geçdi
Tîr-i sitemin herbiri bir yanıma geçdi
Şimdi hele ey sabr-ü tehâmmül sana yâhû
Bir mihnet-ü gam çak i giribânımâ geçdi.

Ey gonca dehen hâr-ı elem cânıma geçdi
Tîr-i sitemin her biri bir yânıma geçdi
Şimdi hele ey sabr ü tehammül sana yâhû
Bir mihnet-ü gam çâk i girîbanıma geçdi

Yâhû : Allaha ısmarladık
Hâr : Diken
Tîr : Ok
Giribân : Elbise yakası
Çâk-i girbân : Yaka yırtma, çok acıklanma (sıkıntıdan yakayı
yırtacak hale gelmek)
Gonca dehen : Gonca ağızlı, gül dudaklı
Hâr-ı elem : Elem ateşi, yakıcı elem
Tîr-i sitem : Sitem okları
Mihnet-ü gam : Gam ve eziyetler

Hafif

MUHAYYER KÜRDİ BESTE Zekâî Dede Efendi

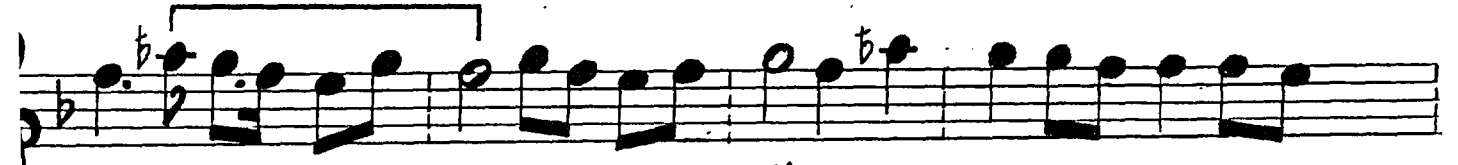
7:44 S Vâd eyliyecek vûslatı dünya benim oldu

Vâd... vâd... ey...
Gül... gül... şen...

le... le... yi... cek... vûs...
ge... hi... aşk... ey...

... sa z... la... ti... dün... ya...
gü... li... ter... mes...

benim... ol... du...
kenim... ol... du...

Ya lâ... lel... le... lel...

Te re... lel... le... lel...

ah... ah...

a zi bâ... yi men...

(SON)

MUHAYYER KÜRDİ BESTENİN (Devamı)

Vâ... vâ... sıf...

gi... gi bi gön... lüm...

... sa z ... o la lı... bül... bül i

hü s... nün...

Yâ lâ lel... lel... le lel... lel Te re

lel lel... le lel... li ah...

ah... a zi bâ... yı

men... (Başa) (M. ENÜL)

Vâd eyleyicek vûslatı dünya benim oldu
Bu şevkâ sebep ol meh-i simin tenim oldu
Vâsıf gibi gönlüm olalı bülbul-i hüsnün
Gülşenğeh-i aşk ey gül-i ter meskenim oldu.

(VÂD EYLEYİCEK VUSLATI) Muhayyerkürdi beste - Zekâî Dede
Güfte: Enderûnî Vâsıf

GÜFTE :

Vâd eyleyicek vuslatı dünya benim oldu
Bu şevka sebep ol meh-i sîmim-tenim oldu
Vâsıf gibi gönlüm olalı bûlbûl-i hüsnün
Gülşengeh-i aşk ey gül-i ter meskenim oldu

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : 1/4'lük değerinde es ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul.

Tzm : 1 usul.

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

	Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû			
ع	Vad	ey	le	yi	cek	vus	Saz	la	tı	dün	ya	be		
1/2	3	1/2	4	3	1/2	1/2	2	2	3	1/2	1/2	2	3	1/2

Fe	û	lûn
nim	ol	du
1/2	2	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

	Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû	
ع	Va	sıf	gi	bi	gön	lüm	Saz	o	la	lı	bül	bül
1/2	3	1/2	4	3	1/2	1/2	2	1/2	1	1/2	3	1/2

Fe	û	lûn
i	hüs	nün
1/2	2	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Vâd eyleyicek vuslatı dünyâ benim oldu
Bu şevka sebep ol meh-i simin-tenim oldu
Vâsıf gibi gönlüm olalı bûlbûl-i hüsnüm
Gülşengeh-i aşk ey gül-i ter meskenim oldu
Enderuni Vasıf

Gülşengâh : Gül bahçesi
Gül-i ter : Taze gül
Şevk : Şiddetli arzu, keyif

Hafif

SULTÂNİ YEĞÂH BESTE

Dede Efendi

Cân-û dilimiz lûtf-i keremkâr ile mâ-mûr

Câ..... nû..... di.....

..... li miz..... lût..... fi ke

rem kâr..... i le mâ..... mûr.....

Yâ le le lel le lel li lel le li Ten tene lel lel

lel le lel le le..... lel le li yâ lâ yel..... lâ.....

yel... lel... lel... li beli yâ... ri... men...

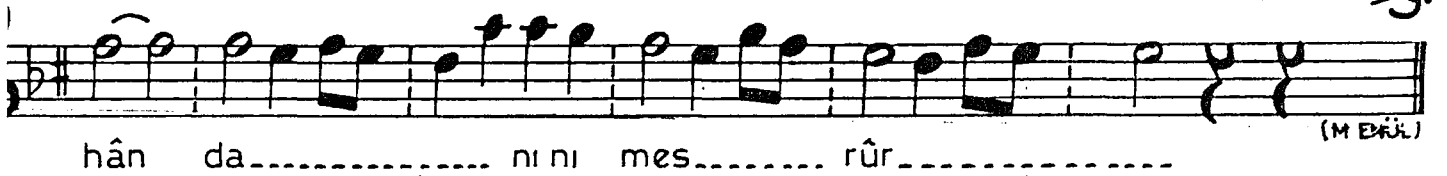
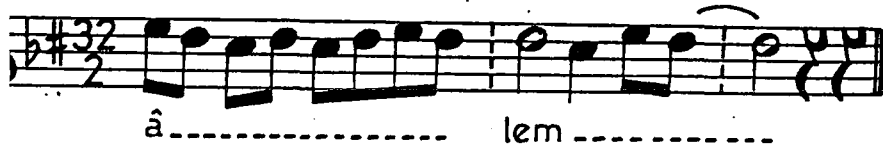
Em..... sâ.....

li..... ni göz..... gör.....

- 91 -
SULTANİ YEĞÂH BESTENİN (Devamı)

Cân-û dilimiz lûtf-i keremkâr ile mâ-mûr
Güftar-ı şükûr hamdı eder âlemi mecbur
Emsalını goz gormedi gus etmedi alem
Dâim eder hak zât-i sühandanını mesrûr.

(CÂN Ū DİLİMİZ) Sultaniyegah beste - Dede Efendi

GÜFTE :

Cân Ū dilimiz lûtf-i keremkâr ile mâ'mûr
Güftâr-ı şükûr-hamdı eder âlemi mecbur
Emsâlini göz görmedi gûş etmedi âlem
Dâim ede Hak zat-i sühandanını mesrûr

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yok.

Esere giriş : Başta es veya terennüm yok.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul.

Tzm : 1 usul.

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: ̇)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	Fâ	î	lû
Cân	û	dî	lî	mîz	lûtf	î	ke	rem	kâr	î
4	4	3 1/2	1/2	2	4	1 1/2	1/2	2	3	1 1/2

Fe	û	lûn
le	mâ	mûr
1/2	2	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: ̇)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	Fâ	î	lû
Em	sâ	lî	nî	göz	gôr	me	dî	gûş	et	me
4 1/2	3 1/2	3 1/2	1/2	2	4	1 1/2	1/2	2	3	1 1/2

Fe	û	lûn
dî	â	lem
1/2	2	4

Bölümler arasındaki bağlantılar:

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok
Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok
Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok
Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok
Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Cân Ū dilimiz lûtf-i keremkâr ile mâ'mûr
Güftâr-ı şükûr-hamdı eder âlemi mecbûr
Emsâlini göz görmedi gûş etmedi âlem
Dâim ede Hak zat-i sühandanını mesrûr

Güftâr : Söz
Gûş etmek : Dinlemek, işitmek
Mesrûr : Sevinmiş, meramına ermiş
Hamd : Gülüş, sürekli gülüş

1:48

Ey şâh-ı melek lûtf-u kerem zâtına mahsûs

Ey... şâ... hî... me... lek
 lût... fu ke rem...
 zâ... tî na... mah... mah...
 mah... sus...
 Ah... yel le lâ... tîr... yel... le lel... le...
 li tere lel... le lel... le lel... le...
 li ye le lel... le lel... le lel... le...
 li le li yâ... ri men...
 miyan)
 Mah... fûz... î... de... mev...

REVNAK NÜMA . BESTENİN (Devamı)

32
2

lâ seni her.....

tür..... lü ha ta.....

ta ta

dan.....

Ah..... yel le lâ tır..... yel..... le

lel.... lel..... li tere lel..... le lel..... le

lel..... lel..... li ye le lel..... le lel..... le

lel..... lel..... li yâ ri men.....

Her..... ber..... de..... i..... nâ

REVNÂKNÜMA BESTE (Devâmı 3)

32
2

çi..... ze a ta.....

za..... tı na... mah..... mah.....

..... mah..... mah..... sus.....

Ah..... yel le lâ..... tır..... yel..... le

lel..... lel..... li tere lel..... le lel..... le

lel..... lel..... li ye le lel..... le lel..... le

lel..... lel..... li le li yâ..... rı men..... (son)
(M. ENÜL)

Ey şâh-ı melek lûtf-u kerem zâtına mahsûs
 Ey mihri felek cûd-u vehmin zatına mahsûs
 Mâhfuz ide mevlâ seni her türlü hatadan
 Her berde-i naçize ata zâtına mahsûs

(EY ŞAH-I MELEK) Revnaknûma beste - Haşim bey

GÜFTE :

Ey şah-ı melek lutf u kerem zatına mahsus
Ey mihr-i felek cûd u vehmin zatına mahsus
Mahfuz ide mevla seni her türlü hatadan
Her bende-i nacize hata zatına mahsus

VEZİN :

Mef'ûlü Mefâîlü Mefâîlü Feûlün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul

Tzm : 1 usul (Terennümde 5/2'likten 16/2'liğe kadar olan bölümde farklılık var).

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Ey	şah	1	me	lek	lutf	u	ke	rem	za	tı
2	2	1	1	2	3 1/2	1/4	1/4	4	3	1/2

Fe	u	lün
na	mah	sus
1/2	8	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: d)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Mah	fuz	1	de	mev	la	se	ni	her	tür	lû
2	2	1	1	2	3 1/2	1/4	1/4	4	4	1/2

Fe	û	lün
ha	ta	dan
1/2	8	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Ey şah-ı melek lutf u kerem zatına mahsus
Ey mihr-i felek cud u vehmin zatına mahsus
Mahfuz ide mevla seni her türlü hatadan
Her bende-i naciye ata zatına mahsus

Lutf : Hoşluk, güzellik, iyilik
Kerem : Asalet, cömertlik
Mihr : Güneş
Cud : Cömertlik
Vehm : Kuruntu
Mahfuz : Korunmuş, gözetilmiş
Bende : Kul

- 99 -
BÜZÜRK BESTENİN (Devamı)

sa... sa... sa... ki...

Ah... bu... bez... me a...

ya... ğın... bas... Ah bi... me nen... dım...

dıl... pe... sen... dım... ah nevcı vâ... nım...

sı... ne ben... dım a man... a

man... ah... a... ya

ğı... nı bas...

Ah... câ mı... me... yi aş...

kın... kın... kın... la

BÜZÜRK BESTENİN (Devamı) 3

Ah.. mes..... tâ.....
ne.. li.. ğim gel..... gör.....
Ah.. bi.... me nen dim dil.. pe..... sen.... dim...
ah nev ci va..... nım..... sı..... ne ben... dim a
man..... a man..... ah.....
gel..... gör..... (SON)
(M. ENÜL)

Aşkınla havalandım bilâneliğim gel gör
Yanmakta firâkınla pervâneliğim gel gör
Peymâne bekef sâki bu bezme ayağın bas
Câm-ı mey-i aşkınla mestâneliğim gel gör.

(AŞKINLA HAVALANDIM) Büzürk beste - 3. Selim

GÜFTE :

Aşkınla havalandım bilâneliğim gel gör
Yanmakta firakınla pervâneliğim gel gör
Peymane bekef sakî bu bezme ayağın bas
Câm-ı mey-i aşkınla mestâneliğim gel gör

VEZİN :

Mef'ûlün Mefâîlû Mefâîlû Feûlün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş : 3/2'lik değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Ah Aş	kın	la	ha	va	lan	dım	Ah bi	la	ne	li
3 1/2	1/2	1 3/4	1/4	2	6	4 1	1	5	1/2	1/2

Fe	û	lûn
gim	gel	gör
1	1	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: $\frac{1}{2}$)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Ah Pey	ma	ne	be	kef	sa	ki	Ah bu	bez	me	a
3 1/2	1/2	1 3/4	1/4	2	6	4 1	1	5	1/2	1/2

Fe	û	lûn
ya	gın	bas
1	1	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

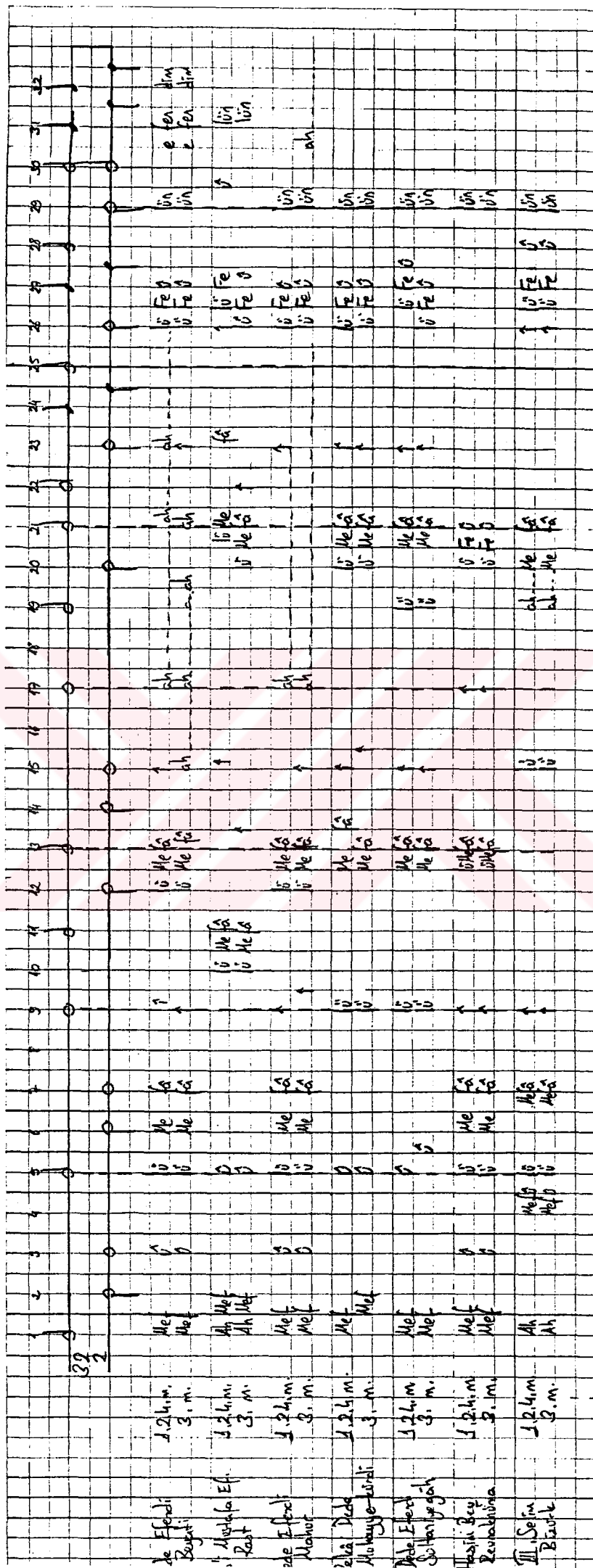
Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Aşkınla havalandım bilâneliğim gel gör
Yanmakta firakınla pervâneliğim gel gör
Peymâne bekef sakî bu bezme ayağın bas
Câm-ı mey-i aşkınla mestâneliğim gel gör

Bilâ : (-sız).ile manasına gelir
Lâne : Yuva
Firak : Ayrılık, hüzn
Pervâne : Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek
Peymâne : Büyük kadeh, şarap bardağı
Bekef : El içinde, avuçta
Mestâne : Sarhoşça, sarhoşa yakışacak şekilde

CİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Dokuz yerleşimde "Mef" 1. zamana geliyor.
- Altı yerleşimde "û" 3. zamana, 5 yerleşimde 5. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "lû" 5. zamana geliyor.
- Altı yerleşimde "Me" 6. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "fâ" 7. zamana geliyor.
- Altı yerleşimde "î" 9. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lû" 12. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "Me" (12+) zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "fâ" 13. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "î" 15. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "lû" 20. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "Me" (20+) zamana geliyor.
- Yedi yerleşimde "fâ" 21. zamana geliyor.
- Altı yerleşimde "î" 23. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "lû" 26. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "Fe" (26+) zamana geliyor.
- Yedi yerleşimde "û" 27. zamana geliyor.
- Oniki yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor.

İki bestenin zemin ve miyan girişlerinde "Ah" terennümü kullanılmış. (ve o. değerlerinde)

Usul geçkisi yapılmamış.

Aruz vezinlerinin çoğunun yeri hep aynı zamanda. Yanlız iki bestenin içinde Ah terennümü çok kullanılmış.

"lün" heceleri yine son bölüme yani (ta-hek-teke-teke) kısmına gelmiş.

3.1.5. Güfteleri Fâilâtün (Feilâtün) Feilâtün Feilâtün
Feilün (Fa'lün) Vezninde Olan Yedi Tane Hafif
Bestede Aruz-Usul ilişkisi

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları

- 1- Nev-hırâmım sana meyl eyledi can bir dil iki
Rast/Dilhayat Hanım
- 2- Çin-i giysûsuna zencir-i teselsül dediler
Sûzidilâra/3. Selim
- 3- Hüsn-i zâtın gibi bir dilber-i sîmin endâm
Şevkefsa/Hâfız Ef.
- 4- Alsam âgûşuma bir şeb o meh i hâle gibi
Canfeza/Küçük Mehmed Ağa
- 5- Yek-be-yek gerçi merâm-ı dili takrir ettim
Saba/Dilhayat Hanım
- 6- Ne zaman ol gözü mestâne gelir hâtırına
Pesendîde/Küçük Mehmed Ağa
- 7- Ne bulur ehli safa bende vefâdan gayrı
Vechiarazbar/Ahmed Ağa

Hafif

RAST BESTE

Dilhayat Kalfa

Nev hirâmım sana meyl eyledi can bir dil iki

Ah nev..... hi..... ra..... mim.....
 Ah ha..... sı..... lı..... yâ.....
 Ah ger..... çi..... mak..... tül.....

..... sa..... na mey..... ley.. le..
 re..... sîn ol..... du.. bir..
 bir am..... ma.. ca

di can..... bir..
 i ken..... müş..
 na lan..... kaa..

..... dil.. i ki..
 kıl.. ki..
 tıl.. ki..

Ah yel le lel..... lî te re lî ye le le lel lî

ye le lî ye le le lel lî le le lel..... lî

yâr..... yâr.....

..... be lî şâ..... hi men.....
 miyan)

Ah nöz.....

-106-
RAST BESTENİN (Devamı)

ca..... na... kı yar.....

mer..... dü..... mi...

hu.. ni..... ler..... dir.....

Ah yel... le lel li te re li ye le le..... le

li ye le li ye le le lel li le.... le lel.....

li..... yâr..... yâr.....

beli şâ hı men

(M. ENÜL)

Nev hırâmım sana meyl eyledi can bir dil iki
Hasılı yâresi oldu bir iken müşkil iki
Gözlerin cana kıyar merdüm-i hünilerdir
Gerçi maktûl bir amma can alan kaatil iki

(NEV-HIRÂMIM SANA) Rast beste - Dilhayat Hanım

GÜFTE 22

Nev-hırâmım sana meyl eyledi can bir dil iki
Hâsılı yâresi oldû bir iken müşkil iki
Gözlerin câna kıyar merdüm-i hunflerdir
Gerçi makdûl bir ammâ can alan kaatil iki

VEZIN 22

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : 2/4'lük değerinde ah terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M = 1 usual

Tzm : 1 usul (Melodileri başlangıçta farklı, fakat sona doğru aynı olmaktadır).

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: 0)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	
Ah	Nev	h ₁	ra	mim	sa	na	meyl	ey	le	di	can	bir
1	2	1	2	3	2	1	5	3/4	1/4	2	4	1/2 2 1/2

Fe	i	lün
dil	i	ki
3/4	1/4	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: 0)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	
Ah	Göz	le	rin	ca	na	kı	yar	mer	düm	i	hu	ni
1	4	1	3	3 1/2	1	1/2	5	2	1	2	1	2

Fa lün
ler dir
1 4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Nev-hırâmım sana meyl eyledi can bir dil iki
Hâsılî yâresi oldû bir iken müşkil iki
Gözlerin câna kıyar merdüm-i hunîlerdir
Gerçi maktûl bir ammâ can alan kaatil iki

Nev-hırâm : Güzel yürüyüşlü
Dil : Gönül
Merdüm : İnsan
Hûnf : Kanlı, kan döken
Maktûl : öldürülen
Kaatil : öldüren

Hafif

SÛZ-İDİLÂRÂ BESTE 3 Selim Han

Çin-i giysûsuna zencir-i teselsül dediler

32
2

Ci ní giy..... sô.....
Dön dü ler..... son.....
Ya ni lip..... za.....

sû..... na..... zen..... ci..... ri.....
ra..... ha..... ta..... dir..... de.....
l..... ka..... sen..... ca..... ni.....

te..... sel..... sü..... de.....
yü..... kâ..... kül..... de.....
he..... ves..... mül..... de.....

de di ler..... ..saz.....
de di ler.....
de di ler.....

Be.... li ya.... rim.... be.... li mî.... rim....

.... belî.... şa..... şa hî men..... a

man a man..... a man..... yâr.....

de..... de di ler..... (son)
(Başa)

-110-
SÛZ-İDİLÂRA BESTENİN (Devamı)

(miyan)

Ah... gon..... câ i..... lâ.....

li..... şe..... ker..... han.....

han..... de... si ne..... gül.....

.... der..... der i ken..... Be... li

'yâ..... rîm.... be... li mi..... rîm..... bell...

şâ..... şâ hı men..... a man a

man..... a man..... yâr.....

.... der..... der i ken.....

(M. ENÜL)

Cin-i giysûsuna zencir-i teselsül dediler
Döndüler sonra hatadır deyû kâkûl dediler
Goncâ-i lâ-i şeker handesine gül der iken
Yanılıp zâika sencânı heves-mül dediler.

(ÇİN-i GİYSÛSUNA) Suzidilârâ beste - 3. Selim
Güfte Zâik

GÜFTE :

Çîn-i giysûsuna zencî-i teselsül dediler
Döndüler sonra hatadır deyü kâkûl dediler
Gonca-i lâ'l-i şeker handesine gül der iken
Yanılıp Zâika-sencân-ı heves mül dediler

VEZİN :

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün
Çîn	i	giy	sû	su	na	zen	cîr	i	te	sel	sül
1	1	2	5	2	1	2	2	3	1	2	3

Fe	i	lün
de	di	ler
2 3/4	1/4	2 3/4
		1 1/4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün
Ah Gon ca i	lâl	i	şe	ker	han	de	si	ne	göl		
1	2	1	2	3	2	1 1/2	1 1/2	5	1/2	1/2	2
											3

Fe	i	lün
der	i	ken
2 1/2	1/2	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Çîn-i giysûsuna zencî-i teselsül dediler
Dändüler sonra hatadır deyü kâkûl dediler
Gonca-i lâ'l-i şeker handesine gül der iken
Yanılıp Zâika-sencân-ı heves mül dediler
Zâik

Çîn : Kıvrım, bûklüm
Lâ'l : Kırmızı dudak
Şeker-hande : Tatlı gülüş
Zâika-sencân : Zevk sahipleri
Mül : Şarap
Teselsül : Zincirleme

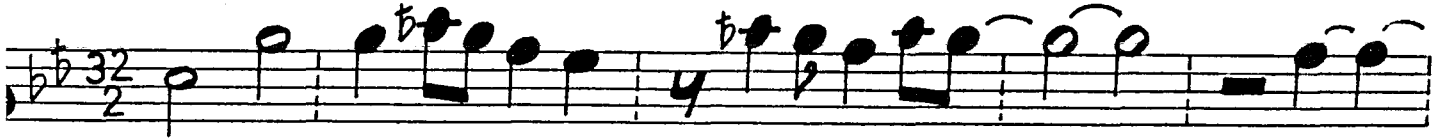
Hafif

ŞEVK-EFZA

BESTE

Hafız Efendi

Hüsn-ü zâtın gibi bir dilber-i simin endâm

Hüs nû zâ----- tın----- gi-----

----- bir--- bir----- dil----- ber-----

----- si----- min----- en-----

dam-----

Gel----- a câ----- nım nev----- ci vâ----- nım-----

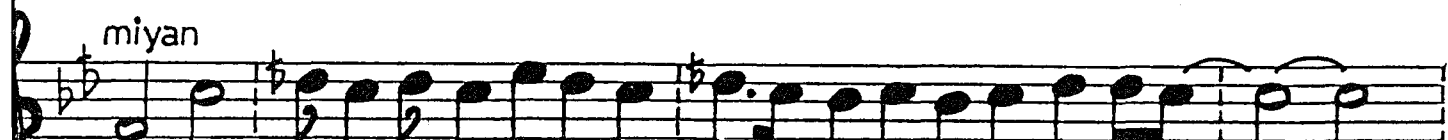
----- rû yi mâ----- hım----- mu mî-- ya----- nım-----

----- yar----- yar-----

----- be li----- şa----- hı----- men-----

miyan

Ha li müş----- kın-----

ŞEVK- EFZA BESTENİN (Devamı)

şî----- ke----- nin----- şî-----

--- ve--- ze ni----- şeh----- ri-----

----- hû ten-----

Gel----- a câ----- nim nev----- ci vâ----- nim---

--- rû yi mâ----- him----- mu mi--- yâ----- nim-----

--- yar----- yar-----

----- be lî----- şâ----- hî----- men-----

(SON)

(M. ENÜL)

Hüsn-i zâtın gibi bir dilber-i simin endâm
Görmemiş devr-edeli âlemi çeşm-i eyyâm
Hâl-i müşkin şikenin şive-zeni şeh-rî hûten
Çîn-i zülfün-i siyâhın arbede-i hûttâ-i şam.

(HÜSN-İ ZÂTIN GİBİ) Şevkefsa beste - Hâfız Efendi

GÖFTE :

Hüsn-i zâtın gibi bîr dîlber-i simim-endâm
Görmemiş devr-edeli âlemi çeşm-i eyyâm
Hâl-i müşkin-şikenîn şive-zen-i şehri hutun
Çîn-i zülfün-i siyâhın arbede-î hutta-i Sam

VEZİN :

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Fa'lün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul (başta 1/4'lük değerinde es var)

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün
Hüsn	i	zâ	tın	gi	bi	bîr	dîl	ber	i	si	mim
1	1	2	4	3	1	2	3	2 3/4	1/4	2	3
				Fa		lün					
				en		dâm					
				3		4					

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün
Hâl	i	müş	kil	şi	ke	nîn	şî	ve	zen	i	şehr
1	1	2	4	3	1	2	3	2	1	2	3
				Fe		i		lün			
				i		hu		ten			
				2 3/4		1/4		4			

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Hüsn-i zâtın gibi bir dilber-i sîmim-endâm
Görmemiş devr-edeli âlemi çeşm-i eyyâm
Hâl-î müşkîn-şikenin şive-zen-i şehri hutun
Çin-i zülfün-i siyâhın arbede-î hutta-i Şam

Hüsn-î	: Güzelliğe ait, güzellikle ilgili
Eyyâm	: Günler
Hâlî	: Kovulmuş, gamsız
Şive	: Naz, eda
Zen	: Kadın
Arbede	: Kavgâ, patırdı

Hafif

CANFEZA BESTE

Küçük Mehmet Ağa

♩:40

Alsam ağuşûmâ bir şeb o meh-i hâle gibi

8

Ah al sam â gû
Ah ter dö ker gon

su câ şuma câ i bir ruh şeb sa

o ri me hi ri he mân hâ hâ

le le gi bi le gi bi

Gel gü lüm gel sün bü lüm gel

gel bül bü lüm gel

yâr o me hi hâ

le le gi bi hey câ nim. KARAR (Son)

bi hey ca nim bi

CANFEZA BESTENİN (Devamı)

Ah oy... öyle nâ... zik...
ki... ki o gül... tâ...
bı... bı nî ğeh... ten...
kî... za... rır...
Gel gü lüm gel... sün... bü lüm gel...
gel... bül... bü lüm gel...
yâr... o me hi... hâ...
le... le gi bi... heycâ nım

(M. ENÜL)

Alsam ağûşuma bir şeb o meh-i hâle gibi
Açmadan kimse o gonca deheni hâle gibi
Öyle nazikki o gül tâb-ı nigehten kızarır
Ter döker goncâ-i rûhsarı hemân lâle gibi.

(ALSAM ÂGÛŞUMA BİR) Canfeza beste - Küçük Mehmed Ağa

GÜFTE :

Alsam âgûşuma bir şeb o meh i hâle gibi
Açmadan kimse o gonca deheni hâle gibi
Öyle nazikki o gül tab-ı nigehten kızarır
Ter dâker gonca-i ruhsarı heman lâle gibi

VEZİN :

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 2/4'lük değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul (melodileri başlangıçta farklı, fakat "yar o mehi lale gibi heyvar" kısımları aynıdır).

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün					
Ah	Al	sa	m	a	gu	şu	ma	bir	şeb	o	meh	i	ha			
1	2	1	2	2	1/2	3	1/2	2	2	1/2	3	1/4	1/4	2	2	1/2

Fe	i	lün	
le	gi	bi	
3	1/4	1/4	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün			
Ah	öy	le	na	zik	ki	o	gül	tab	ı	ni	geh	ten		
1	2	3/4	1/4	2	1/2	3	1/2	2	2	3/2	3	1/4	2	2

Fe	i	lün		
kı	za	rır		
3	1	1/4	3	3/4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Alsam âgûşuma bir şeb o meh i hâle gibi
Açmadan kimse o gonca deheni hâle gibi
öyle nazikki o gül tab-ı nigehten kızarır
Ter döker gonca-i ruhsarı heman lâle gibi

Âgûş : Kucak

Şeb : Gece

Hâle : Bazen ay ve güneşin etrafında görülen parlak
daire

Tab-ı nigh: Parlayan bakış

Hafif

SABA BESTE

Dilhayat Kalfa

Yek-be-yek gerçi merâm-ı dili takrir ettim

Ah yek----- be----- yek-----

ger----- çi----- me râ-----

----- mı----- dî----- dî li tak-----

----- rir----- rir----- et----- dim-----

Ah--- ser----- vi----- nâ----- zim-----

----- iş----- ve bâ----- zim-----

----- gel--- e----- fen----- dîm----- a man--- be lî

şa----- hî men----- hey--- ca nîm men----- heyca

(miyan) Ah ey----- le--- yîb----- hab----- hab---da

-120-
SABA BESTENİN (Deyamı)

The musical score is written on seven staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/2 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some rests. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff features a key change to two flats (B-flat and E-flat) and a 4/4 time signature. The fourth staff continues the melody and lyrics. The fifth staff continues the melody and lyrics. The sixth staff continues the melody and lyrics. The seventh staff ends with a double bar line and a key signature change to one flat (B-flat). The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The score is marked with various musical symbols such as clefs, key signatures, time signatures, and note values.

tak..... bil..... bil..... o...

nû nû... ri..... ba sa

ri..... Ah ser..... vi.....

nâ..... zim..... iş...

iş ve bâ..... zim..... gel.....

e..... fen..... dîm..... a

man..... be lî şâ..... hî men..... hey ca nîm (M. ENÜL)

Yek-be-yek gerçi merâmı dili takrir ettim
Neyleyim ah o meh peykêri dîlgîr ettim
Eyleyip hâbda takbil o nûr-î basarî
Uyanıp hâhiş ile aynını tâbir ettim.

(YEK-BE-YEK GERÇİ) Saba beste - Dilhayat Hanım

GÖFTE :

Yek-be-yek gerçi merâm-ı dili takrir etdim
N'eyleyim âh o meh-peykeri dilgîr etdim
Eyleyip hâbda takbîl o nûr-ı basarî
Uyanıp hâhiş ile aynını tâbîr etdim

VEZİN :

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Fa'lün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 2/4'lük değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul (Başlangıçta melodileri farklı, fakat işve
bazım terennümünden itibaren aynı)

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün					
Ah	Yek	be	yek ger	çi	me	ram	ı	di	li	tak	rîr					
1	2	1	2	3	2	3/4	1/4	2	1/2	1	1/2	3	3/4	1/4	2	5

Fa lün
et dim
1 4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün				
Ah	Ey	le	yib	hab	da	tak	bil	o	nur	ı	ba	sa			
1	2	1	1/2	1	1/2	5	1	2	5	1/2	1/2	2	5	1/2	1/2

Fa
rî
4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Yek-be-yek gerçi merâm-ı dili takrîr etdim
N'eyleyim âh o meh-peykeri dilgîr etdim
Eyleyip hâbda takbîl o nûr-ı basarı
Uyanıp hâhiş ile aynını tâbîr etdim

Yek-be-yek	: Birer birer
Takrîr	: Anlatmak
Ayn	: Ta kendisi, aynı, rüya
Tâbir	: Yorumlamak
Nûr-ı basar	: Göz nuru
Peyker	: Yüz, surat
Dilgîr	: Gönül tutan, gücelik
Hâb	: Uyku, rüya
Hâhiş	: İstek, arzu, isteyiş
Meh-peyker	: Ay yüzlü

Hafif

PESENDİDE MURABBA BESTE Küçük Mehmet Ağa

Ne zaman ol gözü mestâne gelir hâtırıma

Ne za man ol
ip ti dâ iç
gözü mes ta ta
di ği pey mâ mâ
ne ge lîr hâ
ne ge lîr
tı rı ma
Ah bense ni ey bi me nen dîm
cümle den a la be ğen dim a
man yâr yâr a man
be li yâ ri men
(miyân)
Be ni sev mez

- 424 -
PESENDİDE BESTENİN (Devamı)

de yû bey hu de si tem ey le me sin Ah bense ni ey bi me nen dim cümle den a lâ be ğen dim a man yâr yâr a man be li yâ ri men

(M. ENÜL)

Ne zaman ol gözü mestâne gelir hâtırıma
İptida içtiği peymâne gelir hâtırıma
Beni sevmez deyû beyhûde sitem eylemesün
Sevmem ol mehveşi de ya ne gelir hâtırıma.

Güfte : Enderûni Vâsıf Efendi

(NE ZAMAN OL GÖZÜ) Pesendîde beste - Küçük Mehmed Ağa
Güfte Vâsıf

GÜFTE :

Ne zaman ol gözû mestâne gelir hâtırîma
İptida içtiği peymâne gelir hâtırîma
Beni sevmez deyu beyhûde sitem eylemesün
Sevmem ol mehveşi de ya ne gelir hâtırîma

VEZİN :

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün
Ne	za	man	ol	gö	zü	mes	ta	ne	ge	lir	hâ
1	1	2	5	1/2	1/2	2	7	1/2	1/2	2	5

Fe	i	lün
tı	rı	ma
1/2	1/2	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün
Be	ni	sev	mez	de	yu	bey	hû	de	si	tem	ey
1	1	2	5	1/2	1/2	2	7	1/2	1/2	2	5

Fe	i	lün
le	me	sün
1/2	1/2	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Ne zaman ol gözü mestâne gelir hâtırına
İptida içtiği peymâne gelir hâtırına
Beni sevmez deyu beyhûde sitem eylesün
Sevmem ol mehveşi de ya ne gelir hatırına

Mestâne : Sarhoşcasına
Peymâne : Büyük kadeh, şarap bardağı
Mehveş : Ay gibi

Hafif

VECHİ ARAZBÂR BESTE

Ahmed Ağa

Ne bulur ehli safâ bende vefâdan gayri

Ne..... bu..... lur..... eh.....

li..... li sa fa..... ben.....

ben..... de ve fâ..... dan.....

gay..... gay ri.....

A ca nim ca..... nim a..... ca na..... nim.....

gel a öm..... rüm..... gel..... a man.....

Yâr..... yâr.....

(SON)

..... beli şâ..... hı men.....

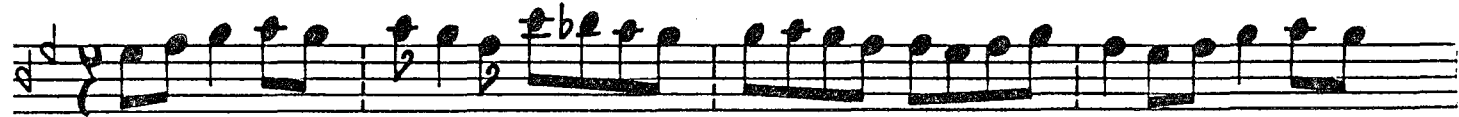

miyan

Ey..... o..... lan..... ma.....

i..... i li sev..... da.....

ne..... ne a lir..... sin.....

Ne bulur ehli safâ bende vefâdan gayri
Ne görür sem-â yakan kimse ziyâdan gayri
Ey olan mail-i sevda ne alırsın bilmem.

Bu gönül sende iken bûy-i hevâdan gayri
A canım canım acananim gel a ömrüm
Gel aman yar yar beli şâhimen.

(NE BULUR EHLİ SAFÂ) Vechiarazbar beste - Ahmed Ağa

GÜFTE :

Ne bulur ehli safâ bende vefâdan gayrı
Ne görür şem'a yakan kimse ziyâdan gayrı
Ey olan mâil-i sevda ne alırsın bilmem
Bu gönül sende iken bûy-i hevâdan gayrı

VEZİN :

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Fa'lün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/2'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	
Ne	bu	lur	eh	li	sa	fâ	ben	de	ve	fâ	dan	
2	2	2	2	3	3/4	1/4	2	5	1/2	1/2	2	3

Fa lün
gay rı
3 4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : d)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün				
Ey	o	lan	mâ	il	i	sev	da	ne	a	lır	sın				
2	2	2	2	3	3/4	1/4	2	2	3	3/4	1/4	2	1/2	2	1/2

Fa lün
bil mem
3 4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

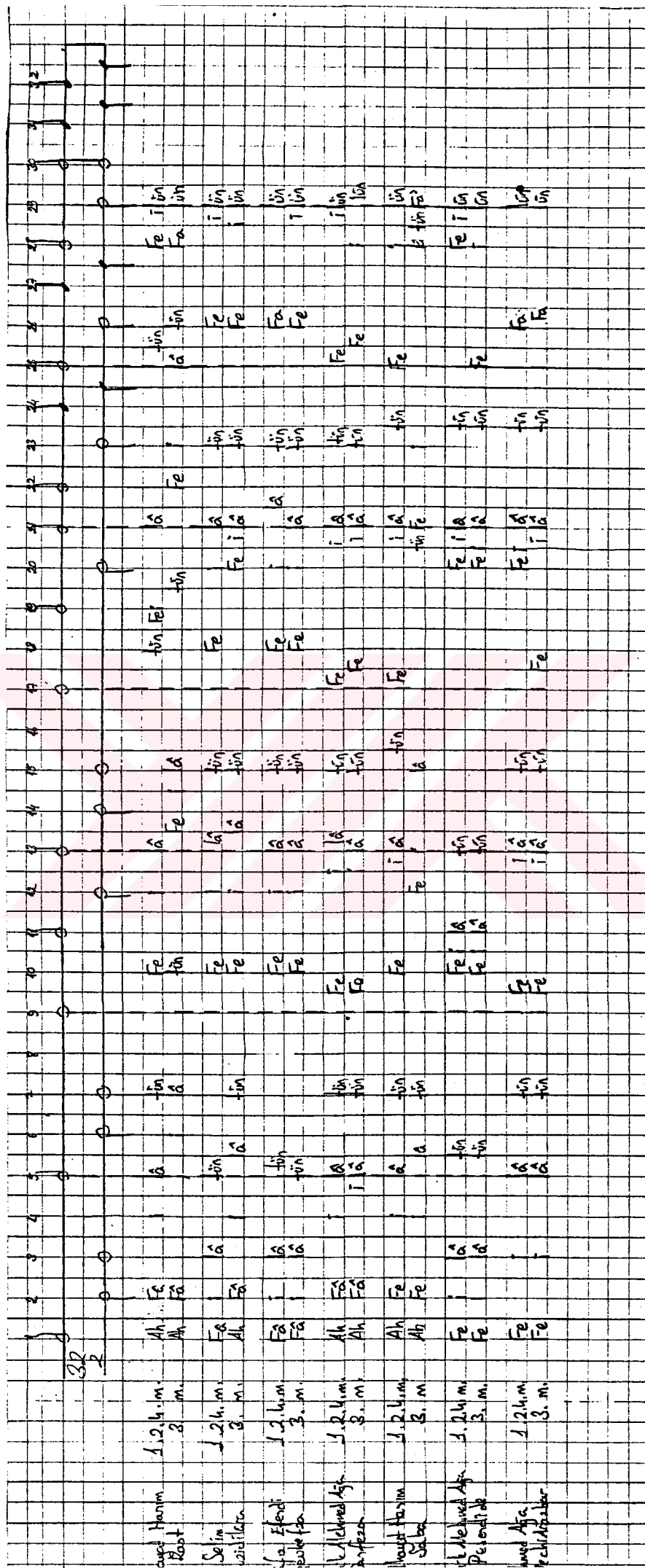
Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Ne bulur ehli safâ bende vefâdan gayrı
Ne görür şem'a yakan kimse ziyâdan gayrı
Ey olan mâil-i sevda ne alırsın bilmem
Bu gönül sende iken bûy-i hevâdan gayrı

Mâil : Eğik, hevesli, düşkün
Bûy : Koku

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Yedi yerleşimde "Fâ/Fe" 1. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "i" 2. zamana geliyor.
- Altı yerleşimde "lâ" 5. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "tün" 7. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "Fe" 10. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "i" 12. zamana geliyor.
- Yedi yerleşimde "lâ" 13. zamana geliyor.
- Sekiz yerleşimde "tün" 15. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "Fe" 20. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "i" (20+ ♪) zamana geliyor.
- Onbir yerleşimde "lâ" 21. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "tün" 23., (23+) zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "Fe/Fâ" 26. zamana geliyor.
- Beş yerleşimde "i" (28+ ♪) zamana geliyor.
- Oniki yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor.

Usul geçkisi yapılmamış,

Dört bestenin zemin ve miyan girişlerinde ah terennümü kullanılmış. (♫ değerinde).

Aruzun "lün" hecesi usulün (ta-hek-teke-teke) kısmına geliyor.

3.2. 32/4 Zamanlı Hafif Usulündeki Bestelerde Aruz-Usul ilişkisi

Bu bölümde hafif usulünün 32/4'lük mertebesinde bestelenmiş olan 18 bestenin notaları üzerinde aruz-usul prozodik ilişkileri bakımından inceleme yapılmıştır.

3.2.1. Güfteleri Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün Vezninde Olan Dört Tane Hafif Bestede Aruz-Usul ilişkisi

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları

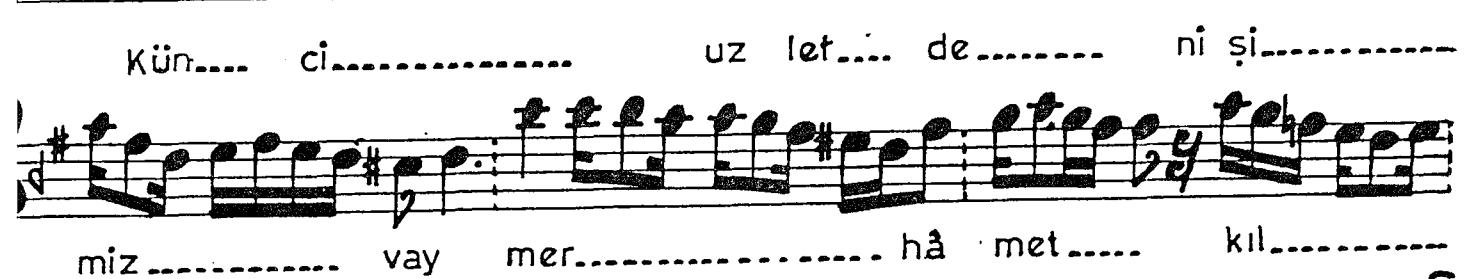
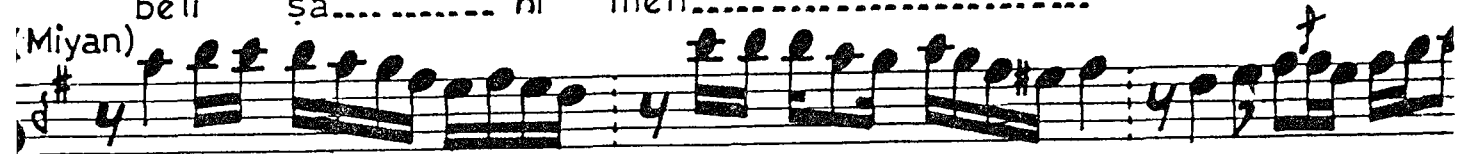
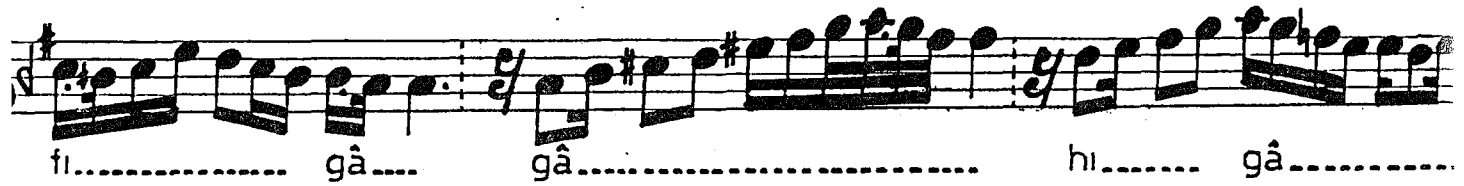
- 1- Ne gam-ı cevre ne lûtf-i gâh-ı gâha kailiz
Nevabuselik / Mehmed Ağa
- 2- Bezme gel dök perçemin ruhsâra şebbûlar gibi
Nihavend / Bolahenk Nuri Bey
- 3- Olmada diller rübûde gamze-i câdûsuna
Hicaz / Abdulhalim Ağa
- 4- Devr-i lâlindi baş eğmem bâde-î gülfâma ben
Tahirbuselik / Hacı Faik Bey

İlafif

NEVÂ BÛSELİK BESTE

Mehmet Ağa

(♩: 50) Ne gam-ı çevre ne lûtf-ı gâh-ı gâha kailiz

Ne gam-ı çevre ne lûtf-ı gâh-ı gâha kailiz
Biz hemân neylerse usşâka o mâha kailiz
Künei uzletde nişiniz merhamet kıl sevdiğim
Gûşe-i çesminle olsun bir niğâha kailiz

(NE GAM-I CEVRE) Nevabuselik beste- Mehmed Ağa

GÜFTE :

Ne gam-ı cevre ne lûtf-ı gâh-ı gâha kailiz
Biz heman n'eylerse uşşâka o mâha kailiz
Künc-i uzletde nişînz merhamet kıl sevdiğim
Gûşe-i çeşminle olsun bir nigâha kailiz

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 1/8'lik değerinde es ile girilmiş

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: ♪)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Ne	gam	ı	cev	re	ne	lûtf	i	gâh	ı	gâ	ha
1/2	1	1/2	2	1/2	1	2	2	6	2	3	2

Fâ	i	lün
ka	i	liz
3/4	1/4	2

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: ♪)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün
Künc	ı	uz	let	de	ni	şî	niz	vay	mer	ha	met
1/2	1	1/2	2	1	1	2	2	2	3	1/2	1/2

Fâ	i	lün
sev	di	ğim
2	3/4	1/4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Vay ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Vay ile

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Ne gam-ı çevre ne lûtf-ı gâh-ı gâha kailiz
Biz heman n'eylerse uşşâka o mâha kailiz
Künc-i uzletde nişiniz merhamet kıl sevdiğim
Gûşe-i çeşminle olsun bir nigâha kailiz

Kail : Boyun eğmiş
Künc : Köşe, bucak
Nişim : Oturan, oturmuş manasıyla kelimeleri
sıfatlandırır
Gûşe-i çeşm : Göz ucu
Nigâh : Bakma, bakış

NİHAVEND BESTENİN (Devamı)

A musical score for a song in 3/4 time, key of B-flat major. The score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The melody is written in a single line. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff ends with a double bar line and the word '(SON)' in parentheses. Below the third staff, the name '(M. ENÜL)' is written.

Ah nev... ci vâ... nim ah câ na..... nim gül fi da nima
man a man..... canım ye lâ..... yel..... lel..... lel...
lel... li... ah..... be li şâ..... hı... men

(SON)
(M. ENÜL)

Bezme gel dök perçemin rûhsara sebbûlar gibi
Süzme mi çeşm-i siyah mestin rûs-u ahûlar gibi
Çok görüp bir nim niğâhı vâsıf ol çeşm-i kebûd
Geçdi dün göksuda yanımdan akar sular gibi .

Güfte : Enderûni Vâsıf Efendi

(BEZME GEL DÖK) Nihavend beste - Bolahenk Nuri bey
Güfte Enderûnî Vâsıf

GÜFTE :

Bezme gel dök perçemin ruhsâra şebbûlar gibi
Süzme mi çeşm-i siyeh mestin rûs-u âhûlar gibi
Çok görüp bir mîm nigâhı Vâsıf ol çeşm-i kebûd
Geçdi dün Göksu'da yanımdan akarsular gibi

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 1/4'lik değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün				
Ah	Bez	me	gel	dök	per	çe	min	ruh	sa	ra	şeb	bu			
1	2	1	2	3	2	3/4	1/4	2	3	2	1	1/2	1	1/2	3

Fâ	i	lün	
lar	gi	bi	
2	3/4	1/4	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün		
Ah	Çok	gö	rüp	bir	nim	ni	ga	hı	va	sıf	ol	çeşm	
1	2	1	2	3	2	3/4	1/4	2	3	1	1	3	4

Fâ	i	lün	
i	ke	bud	
1	3/4	1/4	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yokw

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Bezme gel dök perçemin ruhsâra şebbûlar gibi
 Süzme mi çeşm-i siye mestin rûs-u âhûlar gibi
 Çok görüp bir mîm nigâhı Vâsıf ol çeşm-i kebûd
 Geçdi dün Göksu'da yanımdan akarsular gibi
 Enderûnî Vâsıf

Bezm	: içkili, eğlenceli meclis
Ruhsâr	: Yanak
Mestin	: Sarhoşlar
Sûz	: Yanma, sıcaklık, ateş
Ahu	: Ceylan
Nim nigâh	: Yarı bakış, göz ucuyla bakma
Kebûd	: Gök rengi, mavi

Hafif

HİCAZ BESTE

Abdülhâlim Ağa

Olmada diller rûbûde gâmze-i cûdûsuna

Ah ol ma da dil

ler ru bu de

gam gamze i cû

dû dusu na a man a

man beli be li tir yel le le lel le

li a câ nım ya lâ yel le lel leli vâ y a

man a man a man

(Son)
cû dû dusu na a man

(miyan)
Ah çıl le i sah

(M. ENÜL)

HİCAZ BESTENİN (Devamı)

The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some triplets. The lyrics 'tın tın çe ker' are written below the first staff. The second staff continues the melody with lyrics 'her dem ke'. The third staff has lyrics 'man eb ru'. The fourth staff has lyrics 'le rin a man a'. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

tın tın çe ker

her dem ke

man eb ru

le rin a man a

Olmada diller rübûde gamze-i cûdûsuna
Dest-i hüsnün sâyd olurlar şîrler ahûsuna
Çille-i sahtın çeker her dem kemân ebrûlerin
Aferîn erbâb-ı aşkın kûvvet-i bâzûsuna.

Güfte : Fîtnat Zübeyde Hanım

(OLMADA DİLLER RÜBÛDE) Hicaz beste- Abdulhalim Ağa
Güfte Fitnat Zübeyde Hanım

GÜFTE :

Olmada diller rübûde gamze-i câdûsuna
Deşt-i hüsnün sayd olurlar şîrler âhûsuna
Çille-i sahtın çeker her dem kemân ebrûlârın
Âferîn erbâb-ı aşkın kuvvet-i bâzûsuna

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 2/4'lük değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tzm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : ♪)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün				
Ah	Ol	ma	da	dil	ler	rû	bû	de	gam	ze	i	câ			
2	4	2	4	6	2	1/2	1/2	4	4	2	5	1/2	1/2	4	6

Fâ	i	lün															
dû	su	na	a	man	a												
5	1/2	1/2	3	1	3	1/2	1/2										

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : ♪)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün			
Ah	Çil	le	i	sah	tın	çe	ker	her	dem	ke	man	eb		
2	4	2	4	6	5	1	4	4	4	3	3/4	1/4	4	6

Fâ	i	lün															
rû	lâ	rı	a	man	a												
5	1/2	1/2	3	1	3	1/2	1/2										

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Aman a ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Aman a ile

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Olmada diller rübûde gamze-i câdûsuna
Deşt-i hüsnün sayd olurlar şîrler âhûsuna
Çille-i sahtın çeker her dem kemân ebrûlârın
Âferîn erbâb-ı aşkın kuvvet-i bazusuna
Fitnat Zübeyde Hanım

Rübûde : Kapılma
Deşt : Sahra
Sayd : Avlama
Şîr : Aslan
Saht : Haşin, sert

Hafif

TAHİR BÜSELİK BESTE

Hacı Faik Bey

Devr-i lâlindi baş eğmem bâde-i gülfâma ben

Ah dev..... ri lâ..... lîn.....

de..... baş..... eğ..... mem.....

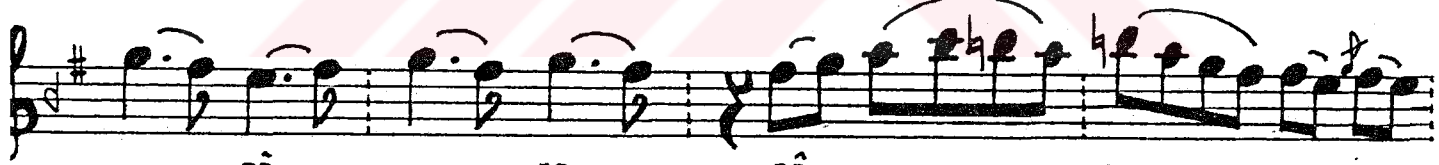
bâ..... de i..... gül.....

fâ..... ma ben.....

Ah iş..... ve bâ..... zim.....

çâ..... re... sâ..... zim.....

gel..... e fen..... dîm.....

be... lî şâ..... hî men.....

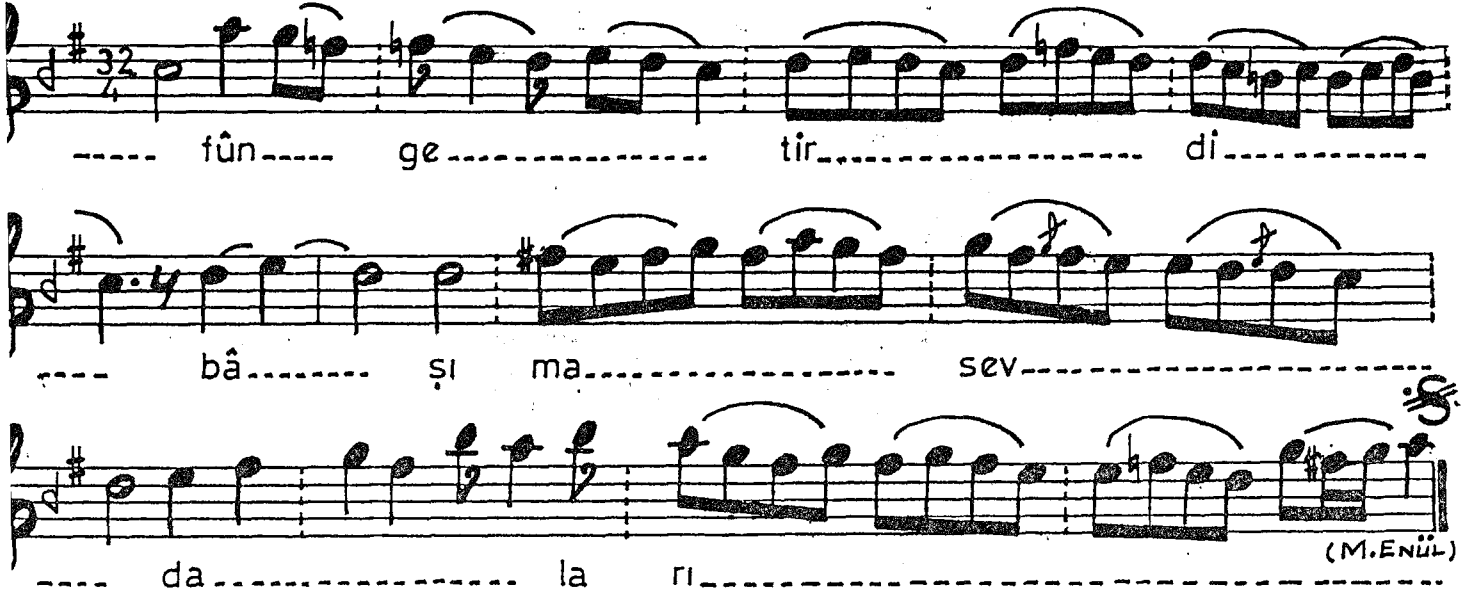

Ah an..... be ri..... zül.....

(son)

(Miyân)

TAHİR BÜSELİK BESTENİN (Devamı)

Devr-i lâlindi baş eğmem bâde-i gülfâma ben.
Şâye-i pîr-î mugandâ minnet etmem cânâ ben
Anber-i zülfün - getirdi bâşıma sevdâları
Yoksa nerden düş olurdum bu hayâl-i hâma ben
İşve bâzım çâre sâzım gel efendim belî şâhimen.

Güfte : Nevres Bey

(DEVİR-İ LÂLİNDÎ BAŞ) Tahirbuselik - Hacı Faik Bey
Güfte Nevres

GÜFTE :

Devr-i lâlindî baş eğmem bâde-î gülfâma ben
Sâye-î pîr-î mugandâ minnet etmem cânâ ben
Anber-î zülfün getirdi bâsımâ sevdâları
Yoksa nerden düş olurdum bu hayâl-î hama ben
İşvebâzım çâre sâzım gel efendim beli şâhım

VEZİN :

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lik mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 2/4'lük değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tzm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	
Ah	Devr	i	lâ	lin	dî	baş	eğ	mem	bâ	de	î	gül
2	4	2	4	6	4	2	4	4	2	4	2	8

Fâ	i	lün
fâ	ma	ben
3	1	8

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	Fâ	i	lâ	tün	
Ah	An	ber	î	zül	fün	ge	tir	dî	bâ	şı	mâ	sev
2	4	2	4	6	4	4	4	4	2	4	2	6

Fâ	i	lün	
dâ	la	rı	
5	1/2	1/2	8

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Devr-i lâlindî baş eġmem bâde-i gülfâma ben
Sâye-î pîr-î mugandâ minnet etmem cânâ ben
Anber-î zülfün getirdi bâşımâ sevdâları
Yoksa nerden düş olurdum bu hayâl-î hama ben
İşvebâzım çâre sâzım gel efendim beli şâhım

Nevres

(Nevres divanı s.138'de kayıtlı olan bu güfte Osmanlı Müellifleri c.II s.199'da Ali Rıza Paşa adına kayıtlıdır.)

Devr	: Şarap kadehi
Lâl	: Dudak, kırmızı dudak
Bâde-î gülfam	: Gül renkli, kırmızı şarap
Anberi	: Anber kokulu
Pîr-i mugan	: Meyhaneci
Gülfâm	: Gül renkli
Câm	: Kadeh
Saye	: Gölge
Zülf	: Yanağa düşen saç
Düş olmak	: Düşmek

Handwritten musical notation on a 5-line staff, featuring a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notation includes a series of notes and rests, with a 4-measure rest indicated by a '4' below the staff. The notes are accompanied by lyrics in Arabic script, which are transcribed below the staff.

Lyrics (Arabic):

أحمد الله
 نعم بديله
 بولوك نوري
 نوره

Lyrics (Romanized):

Ahmed Alla
 Nema Badi'ila
 Bululuk Nuri Bey
 Nurah

Lyrics (English):

12.4.m
 3.m.
 12.4.m
 3.m.

Lyrics (Arabic):

أحمد الله
 نعم بديله
 بولوك نوري
 نوره

Lyrics (Romanized):

Ahmed Alla
 Nema Badi'ila
 Bululuk Nuri Bey
 Nurah

Lyrics (English):

12.4.m
 3.m.
 12.4.m
 3.m.

Handwritten musical score on a 12-staff system. The score is written in a simplified notation system, likely for a specific instrument or voice. The notation includes notes, rests, and various symbols (e.g., 'p', 'f', 'm', 'n') indicating dynamics or articulation. The score is divided into two main sections, each starting with a measure number (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32).

The first section (measures 1-32) is marked with a '39' and a '4' in the left margin. The second section (measures 33-64) is marked with a '40' and a '4' in the left margin. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings (p, f, m, n).

Below the musical notation, there are several lines of text, likely identifying the pieces or performers:

- Abdullah Diga 12.4.m.
- Hicoz 3 m.
- Haci Foil Bay 12.4.m.
- Talibowelle 3 m.

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1

- İki yerleşimde "Fâ" 2. ve (1+ ş) zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" 3. ve 4. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "lâ" (5+ ş) zamana geliyor.
- İki yerleşimde "tün" 6. ve 7. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "Fâ" 7. ve 10. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" (12+ ş) zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "lâ" 13. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "tün" 15. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "Fâ" 17. ve 18. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" 20. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lâ" 21. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "tün" 23. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "Fâ" 26. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "i" (28+ ş) zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor.

2

- Dört yerleşimde "Fâ" 3. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "i" 7. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lâ" 9. zamana ve (9+ ş) zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "tün" 13. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "Fâ" 19. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" 21., 22., 24. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "lâ" 25. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "tün" 29. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "Fâ" 3. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" 7. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lâ" 9. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "tün" 13. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "Fâ" 19. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "i" (24+ ş) zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lün" 25. zamana geliyor.

Usul geçkisi yapılmamış

Üç bestenin zemin ve miyan girişlerinde ah terennümü kullanılmış.

Zemin ve miyanı birer usul olan bestede "lün" hecesi son bölüme (ta-hek-teke-teke) gelmiş.

Aruz hecelerinin yeri genellikle aynı zamana geliyor. Mısraların iki usulden meydana geldiği iki bestede aruz heceleri tekrarlanırken hep aynı zamana geliyor. "tün" hecesi (ta-hek-teke-teke) kısmına yani birinci usulün sonuna geliyor. Uzun hece olduğundan.

3.2.2. Güftesi Fâilâtn Feilâtün Fâilâtn Fa'lün
Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz-Usul
ilişkisi

Güftenin ilk mısrası, makamı ve bestekarı

- 1- Bir haber gelmedi ârâm-ı dil- canımdan
Yegâh / Dellâlzâde İsmail Ef.

Hafif

YEĞÂH BESTE

Dellâl Zâde İsmail Ef.

Bir haber gelmedi arâm-ı dil-i cânımdan

32
4

Bir ha ber... gel...
Keş fe der... ra

me di â... râ... ra mı di
zi di lim... ça... ça ki gi

lü... câ... ni
rı... bâ... ni

nim... dan... ah
nim... dan

Yâ le lel li... yâ... le lel... li

yâ... le lel... li... yel lel li yele lâ...

Râ mı di lü... ca
Ça ki gi ri... ba

(Son)

ni... nim... dan... hey ca nim
ni... nim... dan

(Mıyan)

Nâ... me lâ... lâ

-150-
YEĞÂH BESTENİN (Devamı)

zim... de ğil ol şûh...

bi... lir... hâ...

me... gi bi...

Yâ... le... lel li... yâ... le

lel... li... yâ... le lel... li... yel lel li yele

lâ... sûh... bi lir... hâ...

me... gi bi...

hey ca nim (M. ENÜL)

Bir haber gelmedi ârâmı dil-ü canımdan
 Canımın cânı hâbîbimden o cananımdan
 Nâme lâzım değil olşûh bilir hâme gibi
 Keşfeder râzı dilim çâk-i girîbânımdan.

(BİR HABER GELMEDİ) Yegâh beste - Dellâlzâde İsmail Efendi
Güfte Nazîm

GÜFTE :

Bir haber gelmedi ârâm-ı dil-ü cânımdan
Cânımın cânı habîbimden o cânânımdan
Nâme lâzım değil ol şuh bilir hâme gibi
Keşfeder râz-ı dilim çâk-ı girîbanımdan

VEZIN 22

Fâilâtün Feilâtün Fâilâtün Fa'lün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) usul geçkisi yapılmamış

Eserer giriş : Başta es veya terennüm yok.

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 2 usul

Tz : 2 usul

Tm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Fâ	i	lâ	tün		Fe	i	lâ	tün		Fâ	i	lâ	tün
Bir	ha	ber	gel		me	di	â	râm		ı	dil	ü	câ
2	2	4	10		1	1	4	8	2	1	1	2	10
									Fa		lün		
									nim		dan		ah
									6		4		4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman: ♪)

Fâ	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün		Fâ	i	lâ	tün
Nâ	me	là	zim	de	gil	ol	suh		bi	lir	hâ	me
2	2	8	6	1	1	4	8	2	2	5	9	5
							Fa		lün			
							gi		bi			
							1		8			

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Ah ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yokw

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Bir haber gelmedi ârâm-ı dil-ü cânımdan
Cânımın cânı habîbimden o cânânımdan
Nâme lâzım değil ol şuh bilir hâme gibi
Keşfeder râz-ı dilim çak-ı girîbanımdan
Nazîm

Ârâm : Dinlenme
Habîb : Dost
Nâme : Mektup
Hâme : Kalem
Çak : Yırtmak
Girîbân : Yakan

Handwritten musical score on a 5-line staff with a 4/4 time signature. The score includes a melody line with notes and rests, and a vocal line with lyrics in Indonesian. The lyrics are: "Dellabade Inai 12km, 3m. Yegah". The score is written on a grid background.

132 4

Dellabade Inai 12km, 3m. Yegah

Lyrics: Dellabade Inai 12km, 3m. Yegah

Notes: The melody line consists of a series of eighth and sixteenth notes, with some rests. The vocal line consists of a series of notes, with some rests.

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Başta es veya terennüm yok.

Aruzun "tün" ve "lün" heceleri usulün hep son iki bölümüne gelmiş.

İkinci usule başlanırken aruzun "fâ" hecesi 3. zamana gelmiş. Başta iki zamanlı es varmış gibi düşünülebilir.

3.2.3. Güftesi Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün
Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi

Güftenin ilk mısrası, makamı ve bestekarı

- 1- Hayâlin kûşe-i gamde benim ârâm-ı cânımdır
Sipihr / Zeki Arif Ataergin

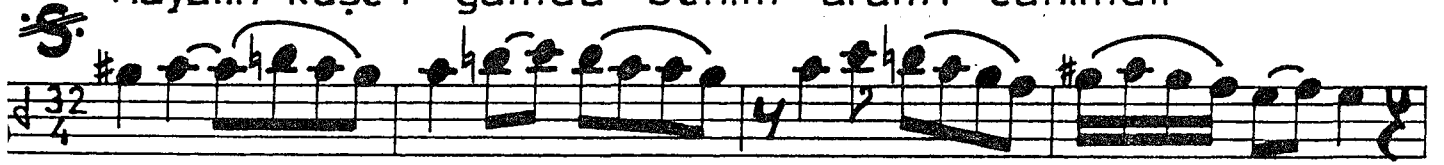

Hafif

SİPİHR BESTE

Zeki Arif Ataergin

Hayâlin kûşe-i gamda benim ârâm-ı cânımdır

Ha yâ lin kû

kû kû şe i gam da

be nîm a ra

mî câ nîm dîr

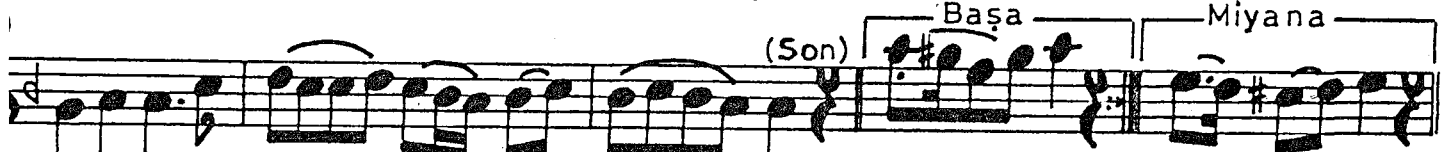
Öm rûm ca nîm şî ve kâ rîm

ça re sa zîm

rû yi ma hîm şem i hüs nûm

a ramî ca nîm dîr hey ca nîm hey ca nîm

Gel ey a fet

SİPİHR BESTENİN (Devamı)

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some beamed sixteenth notes. The lyrics 'be ni hiç ri e' are written below the first staff. The second staff continues the melody with similar note values and includes the lyrics 'lem le böy böy'. The third staff concludes the piece with the lyrics 'le ağ lat ma yar'. The score ends with a double bar line and a final chord. The initials 'M.E.' are visible at the bottom right of the third staff.

be ni hiç ri e
lem le böy böy
..... le ağ lat ma yar

Hayâlin kûşe-i gamda benim ârâm-ı cânımdır
Beni terk eyleyemez bin dem firâkın mihribânımdır
Gel ey âfet beni hicr-i elemle böyle ağlatma
Visâlin isterim haktan müdâm vind-ü zebânımdır.

(HAYÂLIN KÛŞE-İ) Sipihr Beste - Zeki Arif Ataerğın

GÜFTE :

Hayâlin kûşe-i gamde benim ârâm-ı cânımdır
Beni terk eyleyemez bin dem firakın mihribanımdır
Gel ey âfet beni hicr-ü elemle böyle ağlatma
Visalın isterim haktan müdâm vind-ü zebânımdır

VEZİN :

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan Terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : Başta es veya terennüm yok.

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 2 usul

Tzm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman:)

Me	fâ	î	lün	Me	fâ	î	lün	Me	fâ	î	lün
Ha	yâ	lin	kû	şe	i	gam	de	be	nim	â	râm
1	7	4	9 1/2	1/2	2	6	2	4	4	4	4

Me	fâ	î	lün	
1	câ	nim	dır	vay
4	6	2	2	2

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman:)

Me	fâ	î	lün	Me	fâ	î	lün	Me	fâ	î	lün
Gel	ey	â	fet	be	ni	hicr	ü	e	lem	le	bây
1	7	4	4	4	4	4	3	1	4	4	10

Me	fâ	î	lün	
le	ağ	lat	ma	yar
4	4	2	2	2

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Vay ile

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Yar ile

Miyan terennümü ile zemin : Hey canım ile

Hayâlin kûşe-i gamde benim ârâm-ı cânımdır
Beni terk eyleyemez bin dem firakın mihribanımdır
Gel ey âfet beni hicr-ü elemle böyle ağlatma
Visalın isterim haktan müdâm vind-ü zebanımdır

Ârâm-ı cân : Sevgili, sevilen güzel
Firak : Keder, sıkıntı, ayrılık
Mihriban : Şefkatli, güler yüzlü
Hicr : Ayrılık
Müdâm : Devam eden, sürekli

[illegible]

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- "lün" heceleri hep usulün (ta-hek-te-ke) son kısmına gelmektedir.

Başta es veya ah terennümü yok.

3.2.4. Güftesi Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün
Vezninde Olan Bir Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi

Güftenin ilk mısrası, makamı ve bestekarı

- 1- Bağ-ı bân sünbül okur biz dahi giysû diyelim
Tahir/Küçük Müezzîn Mehmed Ef.

Hafif

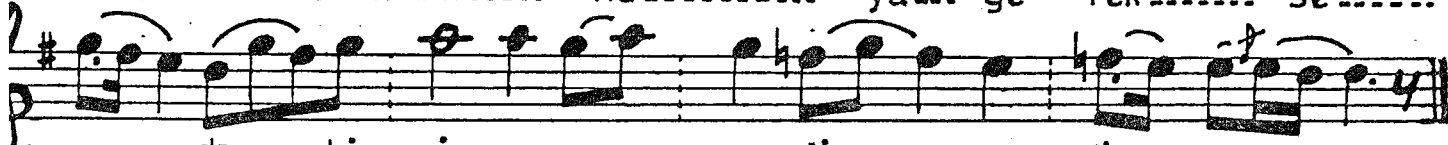
TAHİR BESTE

Küçük Müezzin

Bağ-ı bân sünbül okur biz dâhi giysu diyelim

Ah bâ... ğı bân..... sün..... bül... o kur..... biz.....
Ah nâ... fe â..... hû..... ya... ge rek..... se.....

..... da... hi giy su..... di... ye lim.....
..... bi... ze de bu..... di... ye lim.....

Ah hey... câ nım..... meh ce bi..... nım.....

... dâ... hi giy su..... di... ye lim.....

Ah çün... ki her... câ..... i... lik et.....

di..... bi ze de..... meh..... rû..... ler.....

Ah hey ca nım..... meh ce bi..... nım.....

... bi... ze de..... meh..... rû..... ler.....

(SON)

(M. ENÜ)

Bağ-ı bân sünbül okur biz dâhi giysu diyelim
Nâfe âhûya gerekse bizde bû diyelim
Çünkü hercâilik etti bizde meh-rûlar
Geliniz bizde vefâsızlara yâ-hû diyelim

(BAĞ-I BÂN SÜNBÜL OKUR) Tahir Beste - Küçük Müezzin Mehmed Ef

GÜFTE :

Bağ-ı bân sünbül okur biz dahi giysû diyelim
Nâfe âhûya gerekse biz de bâ diyelim
Çünkü her câyîlik etti bize de meh-rûlar
Geliniz biz de vefâsızlara yâ-hû diyelim

VEZİN :

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış.

Esere giriş : 1/4'lük değerinde Ah terennümü ile girilmiş.

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi).

M : 1 usul

Tz : 1 usul

Tm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman:)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	
Ah Bağ	1	bân	sün	bül	o	kur	biz	da	hi	giy	sû	
1	2	1	2	3	2	1	2	4	1	1	2	3

Fe	i	lün
di	ye	lim
2	1	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman:)

Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	Fe	i	lâ	tün	
Ah Cün	ki	her	câ	yî	lik	et	ti	bi	ze	de	meh	
1	2	1	2	3	2	1	4	2	1	1	2	2

Fa	lün
rû	lar
4	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Bâğ-ı bân sünbül okur biz dahi giysû diyelim
Nâfe âhûya gerekse biz de bû diyelim
Çünkü her câyîlik etti bize de mah-rûlar
Geliniz biz de vefasızlara yâ-hû diyelim

Bağıban	: Bağcı
Nâfe	: Güzelin, sevgilinin saçı
Ahu	: Ceylan
Bu	: Koku
Meh-rû	: Ay yüzlü güzel

Handwritten musical notation on a 32-measure staff, featuring a 3/4 time signature and various notes, rests, and accidentals. The notation is written on a grid background.

Measure numbers 1 through 32 are indicated along the top of the staff.

Below the staff, the following text is written:

32/4

Kırdı Mezzin Mevâd 2.4.m.
Tabir 3.m.

Below the text, there are two lines of notes and rests, corresponding to the measures of the piece.

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Başta ah terennümü var.

Aruz heceleri çoğunlukla hep aynı zamanlara gelmiş

"lün" hecesi usulün son kısmında (ta-hek-te-ke) dir.

"Fe" hecesi ölçü başlarında olmayıp, ah terennümü ile esere
başlandığından bir senkop oluşmakta ve "Fe" hecesi usulün hep
2., 10., 19., 26. zamanlarına gelmektedir.

3.2.5. Güfteleri Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn
Vezninde Olan Altı Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları

- 1- Bir kerre yüzün görmeyi Dünyâ'ya değişmem
Nişâberek/İsmail Hakkı Bey
- 2- Hey cân-ı derûnum seni bu cânım unutmaz
Nihavend/Rifat Bey
- 3- Söyletme beni cânım efendim kederim var
Ferahnak/Zekâi Dede
- 4- Gel bezm-i meye şevk u şetaret ile pürdür
Dilkeşhâveran/Hasan Fehmi Mutel
- 5- Eyyâm-ı bahâr oldu yeşillendi çemenler
Hisarbuselik/İsmail Hakkı Bey
- 6- Hayran-ı cemâl olmaya cidden emelim var
Hüseyni zemzeme/İsmail Hakkı Bey

Hafif

NIŞÂBÜREK BESTE İsmail Hakkı Bey

Bir kerre yüzün görmeyi dünyaya değişmem

Bir Câ... ker mi... re yü zün ni...

gör neş... me yi ve i dün sah...

yâ bâ... yâ bâ...

yâ de de ğiş ğiş mem mem...

Gel naz lı ce nân gon ca de han...

sen ka şı ke mân sîn a ci vân...

Bir ker re yü zün gör me ki cün...

kal ma dı sab rım gel a man...

Er mez ken e lîn

NİŞÂBÜREK BESTENİN (Devamı)

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody consists of eighth and quarter notes. Below the staff, the lyrics "mey... mey.. ve i vas..." are written. The second staff continues the melody, ending with a triplet of eighth notes. Below it, the lyrics "la... la..." are written. The third staff concludes the piece with a double bar line and a fermata. Below it, the lyrics "yi ne am... mâ..." are written. The signature "(M. ENÜL)" is at the bottom right of the third staff.

mey... mey.. ve i vas...

la... la...

yi ne am... mâ... (M. ENÜL)

Bir kerre yüzün görmeyi dünyaya değişmem
Câm-ı lebinî neşve-i sahbâya değişmem
Ermezken elim meyve-i vasla yine ammâ
Bu kamet-i mevzûnunu tûbâya değişmem.

(BİR KERRE YÜZÜN) Nişâbürek Beste - İsmail Hakkı Bey

GÜFTE :

Bir kerre yüzün görmeyi Dünya'ya değişmem
Câm-ı lebini neşve'-i sahbâya değişmem
Ermezken elim meyve-i vasla yine ammâ
Bu kamek-i mevzûnunu (Tûba)'ya değişmem

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR :

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tzm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	f	lû	Me	fâ	f	lû	Fe	û	lûn
Bir	ker	re	yü	zün	gör	me	yi	dün	yâ	yâ	de	giş	mem
4	6	1	1	4	10	1	1	4	18	1	1	4	8

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	f	lû	Me	fâ	f	lû	Fe	û	lûn
Er	mez	ken	e	lim	mey	ve	i	vas	la	yi	ne	am	mâ
4	6	1	1	4	10	1	1	4	18	1	1	4	8

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Bir kerre yüzün görmeyi Dünyâ'ya değişmem
Câm-ı lebini neşve'-i sahbâya değişmem
Ermezken elim meyve-i vasla yine ammâ
Ba kamet-i mevzununu (Tûba)'ya değişmem

Câm-ı leb : Kırmızı şarapla dolu bir kadehe benzeyen dudak
Neşve : Sevinç, hafif sarhoşluk
Sahbâ : Şarap
Kâmet : Boy, boybos

Hafif

NİHAVEND BESTE

RİFAT BEY

Ey cân-ı derûnum seni bu canım unutmaz

Ey ca... ni... de ru...
num... se ni... bu...
ca... ca...
nim u nut... maz...
Ah... yel le lel... li te re li yele le... le lel li
Ca nim yele lel... le le le lel lel lele lel... lel... li
se... ni... bu... ca...
nim... u nut... maz hey canım hey ca nım
(miyan)
Öl... sem... da... hi... ben...

NİHAVEND BESTENİN (Devamı)

a..... te-şi aş..... kin

e..... e.....

..... e le mi..... le... e fen..... dim.....

Ah yel..... lel..... li tere li ye le le lel li Ca nımyele

lel lellele lel lel lele le... lel li..... se... ni bu.....

ca..... nim u... nut.....

(Son)

maz (M. ENÜL)

Ey cân-ı derûnum seni bu cânım unutmaz
Kâkûllerini hâl-i perişânım unutmaz
Olsem dahi ben âteş-i aşkın elemiyle
Kabrimde biten sümbül-ü reyhânım unutmaz.

(EY CÂN-I DERÛNUM) Nihavend Beste - Rifat Bey

GÜFTE :

Ey cân-ı derûnum seni bu cânım unutmaz
Kâküllerini hâl-i perişânım unutmaz
Ölsem dahi ben âteş-i aşkın elemiyle
Kabrimde biten sümbül-ü reyhânım unutmaz

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geckisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tzm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû	Fe	û	lûn	
Ey	cân	ı	de	rû	num	se	ni	bu	câ	nım	u	nut	maz	
2	2	3	1	10	4	2	4	4	2	16	1	1	4	8

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû	Fe	û	lûn	
öl	sem	da	hi	ben	â	teş	i	aş	kın	e	l	miy	le	
4	4	2	2	4	6	1 1/2	1/2	4	4	19	1/2	1/2	4	3

e	fen	dim
1	2	2

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Usulün son kısmındaki efendim terennümüyle

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Ey cân-ı derûnum seni bu cânım unutmaz
Kâküllerini hâl-i perişânım unutmaz
Ölsem dahi ben âteş-i aşkın elemiyle
Kabrimde biten sümbül-ü reyhânım unutmaz

Derûn : Kalb, gönül, iç
Reyhân : Fesleğen

Hafif

FERAHNÂK BESTE

Zekâi Dede

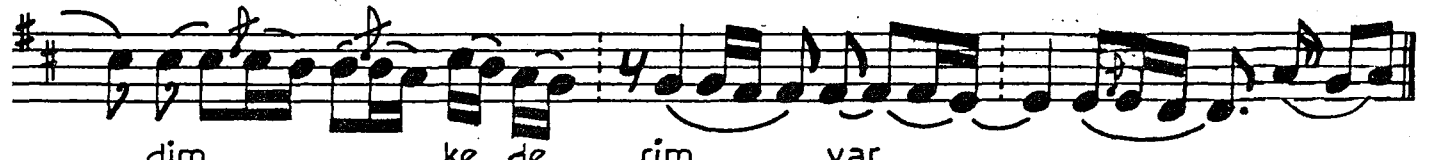
Söyletme beni cânım efendim kederim var

Söy... let... me... be

ni... câ... nım e fen...

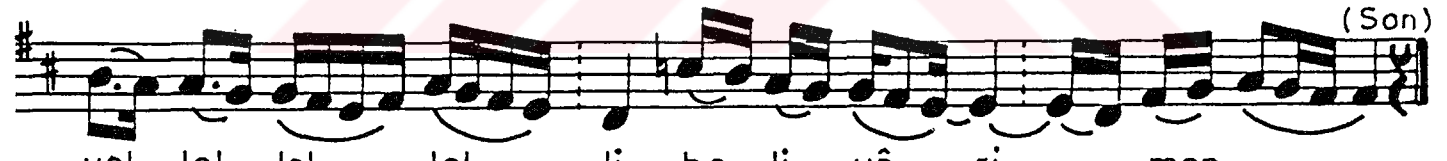
dim... ke de rim... var...

Ye le le le lel lel te re le le le lel tir ye le... le

... le... le le... le lel ya la ya... la

yel lel lel... lel... li be li yâ ri... men... (Son)

Bir... bu... (Miyan)

... se ye can... ver... mek le...

... müş... te ri ol... dum... (M. Enül)

Söyletme beni canım efendim kederim var
Bir güne değil dildeki efkâr nelerim var
Bir bûseye can vermek için müşteri oldum
Güldü lebi gül-fem dedi yok yok değerim var.

(SÖYLETME BENİ CANIM) Ferahnâk beste - Zekâî Dede

GÖFTE :

Söyletme beni cânım efendim kederim var
Bir gûne değil dildeki efkâr nelerim var
Bir bûseye can vermek ile müşteri oldum
Güldü lebi gül-fem dedi yok yok değerim var

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Söy	let	me	be	ni	câ	nim	e	fen	dim	ke
4	4	3 1/2	1/2	2	3	1/2	1/2	2 1/2	2 1/2	1/2

Fe	û	lûn
de	rim	var
1/2	2 1/2	5 1/2

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman:)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Bir	bû	se	ye	can	ver	mek	i	le	müş	te
4 1/2	4	1/2 1/2	1/2	2	4	1 1/2	1/2	2 1/2	2 1/2	1/2

Fe	û	lûn
ri	ol	dum
1/2	2 1/2	5 1/2

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Söyletme beni canım efendim kederim var
Bir güne değil dildeki efkâr nelerim var
Bir bûseye can vermek ile müşteri oldum
Güldü lebi g l-fem dedi yok yok değerim var

G ne : Türlü, giriş, yol, tarz, sıfat

Lebi : Dilim

G l-fem : G l renkli, g l gibi rengi kızıl olan

(GEL BEZMİ MEYE) Dilkeşhâveran beste - Hasan Fehmi Mutel

GÜFTE :

Gel bezm-i meye şevk u şetaret ile hürdür
Ey sevgili cânân göreceksin ki örürdür
Her zevk u tarab bâdi-i şâdî olur amma
İşret mey ü ihvân göreceksin ki ömürdür

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Gel	bezm	i	me	ye	şevk	u	şe	ta	ret	i
2	2	1	1	2	8	1	1	2	4	1/2

Fe	û	lûn
le	pür	dür
1/2	3	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Her	zevk	u	ta	rab	ba	di	i	şâ	dî	o
2	2	1 1/2	1/2	2	8	1 1/2	1/2	2	4	1/2

Fe	û	lûn
lur	am	ma
1/2	3	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Gel bezm-i meye şevk u şetâret ile hürdür
Ey sevgili cânân göreceksin ki örürdür
Her zevk u tarab badi-i şâdî olur amma
İşret mey ü ihvân göreceksin ki ömürdür

Şetâret : Neşe, şenlik, sevinç
Bâdî : Sebep, başlangıç, geçici
İşret : İçki, içki içme
ihvân : Sadık, candan dostlar

(EYYÂM-I BAHÂR OLDU) Hisarbuselik beste - İsmail Hakkı Bey

GÜFTE :

Eyyâm-ı bahâr oldu yeşillendi çemenler
Herkes alıp yarini hep gülşende gezerler
Gel şûh-i şenim gel gidelim gülşene bizde
Görsünler de ruhum renk-i izâr alsın güller

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Ey	yâm	1	ba	hâr	ol	du	ye	şil	len	di
2	2	1	1	2	5	1/2	1/2	2 1/2	9 1/2	1/2

Fe	û	lûn
çe	men	ler
1/2	2	3

Miyanda aruz-usul ilişkisi

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Gel	şûh	1	şe	nim	gel	gi	de	lim	gül	şe
2	2	1 1/2	1/2	2	5	1/2	1/2	2	10	1/2

Fe	û	lûn
ne	biz	de
1/2	2	3

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok
Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok
Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok
Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok
Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Eyyâm-ı bahâr oldu yeşillendi çemenler
Herkes alıp yârini hep gülşende gezerler
Gel şûh-i şenim gel gidelim gülşene bizde
Görsünler de ruhum renk-i izâr alsın güller

Eyyâm : Günler
Yâr : Sevgili
Gülşen : Gül bahçesi
Ruh : Yanak
izâr : Yanak

Hayran-i cemâl olmaya cidden emelim var

Hayran-ı cemâl olmaya cidden emelim var
Kûrbânı visâl olmaya âhden ezelim var
Lûtfun eyle ihsanına şükretmededir dil
Sevmem o gelir hatırıma bir güzelim gelir.

(HAYRAN-I CEMÂL OLMAYA) Hüseyinî Zemzeme Beste - İsmail Hakkı

GÜFTE :

Hayran-ı cemâl olmaya cidden emelim var
Kurban-ı visal olmaya ahden ezelim var
Lütfun eyle ihsanına şükretmededir dil
Sevmem o gelir hâtırına bir güzelim var

VEZİN :

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlûn

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyân Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tzm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Hay	ran	1	ce	mâl	ol	ma	ya	cid	den	e
4	1	1/2	1/2	2	5	1/2	1/2	2	8	1/2

Fe û lûn
me lim var
1/2 3 4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman:)

Mef	û	lû	Me	fâ	î	lû	Me	fâ	î	lû
Lut	fun	ey	le	ih	sa	nı	na	şük	ret	me
4	1	1/2	1/2	2	5	1/2	1/2	2	8	1 1/2

Fe û lûn
de dir dil
1/2 2 4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Hayran-ı cemâl olmaya cidden emelim var
Kurban-ı visal olmaya ahden ezelim var
Lütfun eyle ihsanına şükretmededir dil
Sevmem o gelir hâtırına bir güzelim var

Cemâl : Yüz güzelliği

Handwritten musical score on a 30-measure staff. The score includes a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The melody is written on a single staff, with notes and rests corresponding to the measures. Below the staff, there are lyrics in German, including "Hallelu, Beu", "Nischurak", "1.2.4.m", "3.m.", "2.4.6.m", and "Nikhaend". The lyrics are written in a stylized, handwritten font. The score is numbered 32 at the beginning of the staff.

Handwritten musical notation on a 32-measure staff, with lyrics in German and Turkish. The notation includes notes, rests, and bar lines. The lyrics are written below the staff, with some words in German and others in Turkish.

32
4

Measure	German Lyrics	Turkish Lyrics
1	Mel-	Mele
2	Mel-	Mele
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		
32		

Zekai Dede 1.2.4.m.
Ferahat 3. m.

Hüsnü Fehri Müstakim 1.2.4.m.
Dilekhanı 3. m.

İsmail Hakkı Bey 1.2.4.m.
Hicaz-İsmail 3. m.

İsmail Hakkı Bey 1.2.4.m.
Hicaz-İsmail 3. m.

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1

- Dört yerleşimde "Mef" 1. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "û" 5. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lû" 11. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "Me" 12. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "fâ" 13. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "î" 17. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lû" 23. zamana ve 27. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "Me" 28. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "fâ" 29. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "î" 1. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "lû" 19. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "Fe" 20. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "û" 21. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lün" 25. zamana geliyor.

2

- Sekiz yerleşimde "Mef" 1. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "û" 3. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lû" 5. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "Me" 6. zamana geliyor.
- Altı yerleşimde "Fâ" 7. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "î" (9+ ş) zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lû" 14. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "Me" (14+ ş) zamana ve (18+ ş) zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "fâ" 15. ve 19. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "î" 18., 21. ve (21+ ş) zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lû" 24. zamana Üç yerleşimde 25. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "Fe" (25+ ş) zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "û" 26. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor.

Başta es veya terennüm yok.

Usul geçkisi yapılmamış. "Mef" hecesi hep usulün 1. zamanına gelmiş.

Aruz heceleri çoğunlukla aynı zamanlara gelmiş.

Zemin ve miyanı iki usullül olan iki bestede "lün" hecesi ikinci usulün son iki kısmında yer almış. "Fa" hecesi de birinci usulün son kısmına (ta-hek-teke-teke) gelmiş.

3.2.6. Güfteleri Mef'ûlû Fâilâtü Mefâîlû Fâîlün
Vezninde Olan İki Tane Hafif Bestede Aruz-
Usul ilişkisi.

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları

- 1- Ey çeşm-i giriye hiz eserin yok mudur senin
Beste- İsfahan/Hatipzâde Osman Ef.
- 2- Erbâb-ı sûz eylese de hande bir zemân
Nikriz/Hâfız Rıfat Efendi

Hafif

BESTE ISFAHAN BESTE

Hatipzade

Ey çeşm-i girye hizmetlerin yok mudur senin

32/4

Ey... çeş...
A... tes...
Ra... gib...

mi... gir... ye... hiz...
i... cin... de... yim...
e... lin... de... bir...

ah e se rin... yok... mu... dur...
ah ha be rin...
ah hü ne rin...

se nin...

Yâ lel li... lel lel... li... yâ...

yâ... yâ... lel... lel... lel li... vay...

e se rin... yok... mu dur...
ha be rin...
hüne rin...

(Son) I II
se... nin Heyca nim Hey ca nim

(Miyan)
De... mâ... ni vas...

BESTE İSFAHAN BĖSTENİN (Devamı)

la . bül..... he ve

san..... ol..... du de..... de.....

des ti res.....

Yâ lel li ye..... lel le..... li yâ.....

yâ..... lâ..... lel..... le..... lel li.....

vay..... he ve san..... ol.....

du..... des..... desti res..... (M. ENÜL)

Ey çeşm-i girye hizmeserin yokmudur senin
Ateş içindeyim haberin yokmudur senin
Daman-ı vasla bülhevesan oldu destres
Rağib elinde bir hünerin yokmudur senin.

Gufte : Rağib Efendi

(EY ÇEŞM-İ GİRYE) Beste İsfahan beste- Hatipzâde Osman Ef.
Güfte : Ragıp

GÜFTE :

Ey çeşm-i girye hizm eserin yok mudur senin
Âteş içindeyim haberin yok mudur senin
Daman-ı vusla bülhevesan oldu destres
Ragıp elinde bir hünerin yokmudur senin

VEZİN :

Mef'ûlû Fâilâtü Mefâîlû Failün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tz : 2 usul

Tm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Ey	çeşm	i	gir	ye	hiz	ah e	se	rin	yok	mu
9	7	2	4	2	8	2 1	1	4	4	2

Fâ	i	lün
dur	se	nin
8	2	8

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Da	man	1	vus	la	bül	he	ve	san	ol	du
8	8	2	4	2	10	2 1	1	4	4	2

Fâ	i	lün
dest		res
9 1/2	1/2	8

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Hey canım ile

Zemin terennümü ile miyan : Hey canım ile

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Ey çeşm-i girye hizm eserin yok mudur senin
Âteş içindeyim haberin yok mudur senin
Daman-ı vusla bülhevesan oldu destres
Ragıb elinde bir hünerin yokmudur senin
Ragıb

Girye : Göz yaşı, ağlama
Hiz : Coşkunluk, dalgalanma
Daman : Etek
Vus : Bir işi yapabilme gücü
Bülhevesan : Herşeye istekli, keyfine buyruk
Destres : Kuvvet ve zenginlik

Hafif

NİKRİZ . BESTE

Hafız Rifat Efendi

Erbâb-ı sûz eylese de hânde bir zemân

Er Mâ Dur bâ nen sun bi sûz sem lin o de
ey lur sa le se yi ne ga ri
de sû râh han zen de bir ze mân
sû zen de bir ze mân
râh şen de bir ze mân
Te re li ye le le le le lel li
te re li ye le le le le lel li
ah be li be li tir ye le le li
ah be li yâ ri men (Son)
(miyan) A lem nü mâlık
ey le ye

NİKRİZ BESTENİN (Devamı)

The musical score is written on five staves. Each staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 3/4. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, often beamed together. The lyrics are written below the notes, with some words connected by dashed lines to indicate long notes or breaths. The lyrics are: der... sen çün â... yi ne... Te re li ye le... le le... le lel... li te... re li ye le le... le lel... le lel... li ah le li lel... li tir ye le lel... li ah... be li yâ... ri... men... (M. ENÜL)

der... sen çün â... yi ne...

Te re li ye le... le le... le lel... li

te... re li ye le le... le lel... le lel... li

ah le li lel... li tir ye le lel... li

ah... be li yâ... ri... men... (M. ENÜL)

Erbâb-ı sûz eylesede hande bir zemân
Mânend-i şem olur yine sûzende bir zemân
Alemnümâlık eyleye dersen çün âyine
Dursun elinde sağarı râhşende bir zemân.

(ERBÂB-I SÛZ EYLESE) Nikriz beste - Hafız Rıfat Efendi

GÜFTE :

Erbâb-ı sûz eylese de hande bir zemân
Mânend-i şem'olur yine sûzende bir zemân
Âlemnûmalık eyleye dersin çün âyîne
Dursun elinde sâgar-ı rahşende bir zemân

VEZİN :

Mef'ûlü Fâilâtü Mefâîlü Fâilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tz : 1 usul

Tm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Er	bâb	1	sûz	ey	le	se	de	han	de	bir
4	4	1	3	7	1/2	1/2	2	2	1	2 1/2

Fa lûn
ze mân
1/2 4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

Mef	û	lû	Fâ	i	lâ	tû	Me	fâ	î	lû
Â	lem	nû	ma	lık	ey	le	ye	der	sen	çün
4	4	1	2	1	7	1/2	1/2	2	2	1

Fâ i lûn
â yî ne
2 1/2 1/2 4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Erbâb-ı sûz eylese de hande bir zemân
Mânend-i şem'olur yine sûzende bir zemân
Âlemnümâlık eyleye dersin çün âyine
Dursun elinde sâgar-ı rahşende bir zemân

Sûz : Yakıcı
Erbâb : Sahip, malikler
Hande : Gülüş
Mânend : Benzer, eş
Sûzen : Yakan, yakıcı
Âlemnümâ : Dünyayı gösteren
Sâgar : Kadeh
Rahşende : Parıldayan, parıldayıcı

[illegible]

Hälsö Bk. 1. H. 1.2.4.m.
Nir 12. 3.m.

Mel
Mel

f
f

ü. Fä
ü. Fä

i. lä
i. lä

fä
fä

Fä
Fä

il
il

Handwritten musical notation on a 32-measure staff. The notation includes various notes, rests, and bar lines. The staff is numbered 1 to 32 at the bottom. The notes are written in a stylized, handwritten manner. The staff is divided into two systems, each with 16 measures. The first system is marked with a '32' at the beginning, and the second system is marked with a '4' at the beginning. The notes are written in a way that suggests a specific melody or rhythm. The staff is drawn on a grid background.

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1

- İki yerleşimde aruz heceleri hep aynı yerlere gelmiştir.
Yalnız bir yerleşimde "u" 9. zamana geliyor.
bir yerleşimde "u" 10. zamana geliyor.
bir yerleşimde "i" 23. zamana geliyor.
bir yerleşimde "i" (24+ β) zamana geliyor.

2

- İki yerleşimde "mef" 1. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "û" 5. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lû" 9. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "fâ" 10. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" 12. ve 13. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "lâ" 13. ve 20. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "tû" 20. ve (20+ β) zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "Me" (20+ β) ve 21. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "fâ" 21. ve 23. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "î" 23. ve 25. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "lû" 25. ve 26. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "fâ" 26. ve (28+ β) zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" (28+ β) zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor.

Başta es veya terennüm yok.

Aruz heceleri Beste Isfahan bestede birbirinin aynı zamanlarına geliyor. "la" hecesi 1. usulün son iki kısmında bulunmaktadır.

Aruzun "mef" hecesi usulün hep birinci zamanına, "lün" hecesi usulün son kısmına geliyor.

3.2.7. Güfteleri Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün
(Fa'lün) Vezninde Olan Üç Tane Hafif Bestede
Aruz-Usul ilişkisi.

Güftelerin ilk mısraları, makamları ve bestekarları

- 1- Esir-i zülfüne kasdin cefâ imiş bildik
Kürdi/Tesbihci'nin
- 2- Gelirse Meclise ol âfet-i cihânı görün
Evc/Ebubekir Ağa
- 3- Sabâ ki dest ura ol zülfe müskinâbı kokar
Acem/Enfi Hasan Ağa

hafif

KÜRDİ BESTE

Tesbihçinin

♩:100)

Esir-i zülfüne kaskin cefâ imiş bildik

E..... si..... ri..... zül.....

fü..... ne..... kas..... din.....

ce fâ..... i.....

miş bil..... bil.. dik.....

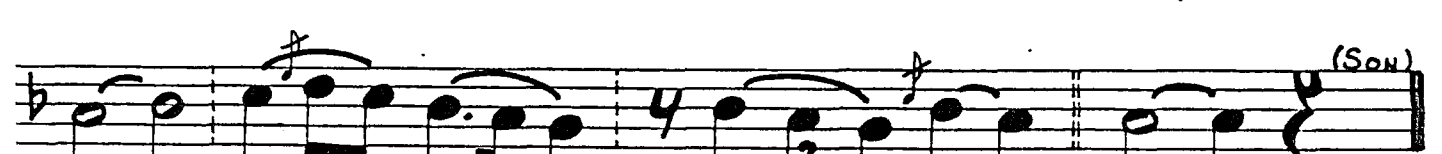
Yâ le le le..... li..... yel le... le.. lel..... li.....

ye lel lel lel..... lel lel..... li.....

yâr..... ce..... fâ..... i miş.....

..... bil..... dik

i..... şa..... re i.....

Miyan)

(Son)

-203-
KÜRDİ BESTENİN (Devamı)

mü... jen... ey...

çeş mi... fit ne gör...

gör... dü k... dü k biz...

(M. ENÜL)

Esir-i zülfüne kâsîdîn cefâ'îmiş bildik
Hakikat ey gül-i râ'nâ hatâ'îmiş bildik
İşâre-i müjen ey çeşm-i fitne gördük biz
Rakibe vâ'de-i vaslın edâ'îmiş bildik.

(ESÎR-i ZÜLFÜNE KASDIN) Kürdi beste-Tesbihcinin

GÜFTE :

Esîr-i zülfüne kasdin cefâ imiş bildik
Hakikat ey gül-i ra'nâ hatâ imiş bildik
Îşâre-i müjen ey çeşm-i fitne gördük biz
Rakîbe va'de-i vaslın edâ imiş bildik

VEZİN :

Mefâilün Feilâtün Mefâilün Fa'lün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tzm : 2 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : ♪)

Me	fâ	i	lün	Fe	i	lâ	tün	Me	fâ	i	lün
E	sîr	i	zül	fü	ne	kas	dîn	ce	fâ	i	miş
4	4 1/2	3 1/2	4	5	3	4	4	2	2	8	4 2
				Fa		lün					
				bil		dik					
				6		8					

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : ♪)

Me	fâ	i	lün	Fe	i	lâ	tün	Me	fâ	i	lün
î	şâ	re	i	mü	jen	ey	çeşm	i	fit	ne	gör
4	5	1/2	6 1/2	6	2	8	2	4	1 1/2	1/2	10
				Fa		lün					
				dük		biz					
				6		8					

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Esîr-i zülfüne kasdın cefa imiş bildik
Hakikat ey gül-i ra'na` hatâ imiş bildik
Îşâre-i müjen ey çeşm-i fitne gördük biz
Rakîbe va'de-i vaslın edâ imiş bildik

EVİÇ BEŞTENİN (Devamı)

na ve ki müj... gâ...

nı a... şı... ka... bir...

bir... kez...

Ah yel le lel le le le le le le le le le le le le le le la li

vâ... a... şı ka...

bir... bir... kez... (SON) (M. ENİL)

Gelirse meclise o âfeti cihanı görün
Ne hüsn-i yûsûfe mâliktir ol cevânı görün
Çekerse nâvek-i müjgânın âşıka bir kez
Ne tavrılar koparır o kaşı kemânı görün.

(GELİRSE MECLİSE OL ÂFET-İ) Evc beste - Ebubekir Ağa

GÜFTE :

Gelirse meclise o âfet-i cihanı görün
Ne hüsn ü Yûsüfe mâliktir ol cevânı görün
Çekirse nâvek-i müjgânın âşıkâ bir kez
Ne tavrılar koparır o kaşı kemânı görün

VEZİN :

Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün (Fa'lün)

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: Başta es veya terennüm yok

Z : 2 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 2 usul

Tz : 2 usul (terennüm var - Âfet-i cihanı görün-)

Tm : 2 usul (terennüm var - Âşıkâ bir kez-)

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : ♪)

Me	fâ	i	lün	Fe	i	lâ	tün	Me	fâ	i	lün
Ge	lir	se	mec	li	se	ol	â	fet	i	ci	ha
2	2	4	10	1	3	2	8	2	5	1	10

				Fe	i	lün					
				nı	gâ	rün	e	fen	dim		
				4	2	3 1/2	1/2	2	2		

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman : ♪)

Me	fa	i	lün	Fe	i	lâ	tün	Me	fâ	i	lün
Ce	ker	se	nâ	vek	i	müj	ga	nın	â	şı	kâ
2	5	2	9	1	1	4	8 2	2	3	2 1/2	6 1/2

				Fa	lün						
				bir	kez						
				8	8						

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Efendim ile

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Gelirse meclise o âfet-i cihânı görün
Ne hüsn î Yûsüfe mâliktir ol cevânı görün
Çekerse nâvek-i müjgânın âşıkâ bir kez
Ne tavrlar koparır o kaşı kemânı görün

Cevân : Genç, taze delikanlı
Nâvek : Ok
Nâvek-i müjgân : Kirpiği ok gibi olan dilber

İlâfî

ACEM BESTE

Enfi Hasan Ağa

52) Sabâ ki dest ura ol zülfe müskinâbı kokar

Ah..... sa ba..... ki dest..... u
Ah..... a çıl..... sa uk..... de

ra..... o..... zül zül..... fe müş..... ki
i..... pi..... ra ra..... he ni..... gü

nâb..... ko kar.....
lâb..... ko kar.....

Ah belî be.... lî tir ye le l le l lî tere lî ye le l le l

le l le le l le lî ah..... zülfe müş..... kü

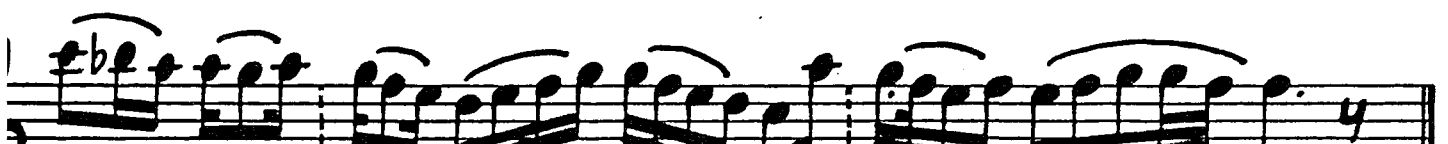
nâb..... ko kar.....

Ah..... ne ber..... ki gül..... dür

o..... leb..... çiğ..... ne sem.....

şe..... ker sanı rım.....

ACEM BESTENİN (Devamı)

Ah belî yâ..... rîm tîr.... ye le le le le lî tere lî ye le le
le le le le lî ah çîğne sem şe.....
..... ker.... sanî rîm..... (M. ENÜL)

Sabâ ki dest ura ol zülfe müskinâbı kokar
Açılsa ukde is pirâhenî gülâb kokar
Ne berki güldür o leb çîğnesem şeker sanırım
Ne goncedir o dehen koklasam lâle kokar.

Güfte : Nedîm

(SABÂ Kİ DEST URA) Acem Beste - Enfi Hasan Ağa
Güfte Nedîm

GÜFTE :

Saba ki dest ura ol zülfe müskinâbı kokar
Açılsa ukte is pirâheni gülâb kokar
Ne berki güldür o leb çiğnesem şeker sanırım
Ne goncedir o dehen koklasam lâle kokar

VEZİN :

Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün

KISALTMALAR:

Z: Zemin M: Miyan Tz: Zemin terennümü

Tm: Miyan terennümü Tzm: Zemin ve miyan terennümü aynı

NOTA ÜZERİNDE YAPILAN İNCELEME

Usul : Hafif (32/4'lük mertebesi) Usul geçkisi yapılmamış

Esere giriş: 3 1/2 değerinde ah terennümü ile girilmiş

Z' : 1 usul (1., 2. ve 4. mısralar için aynı ezgi)

M : 1 usul

Tz : 1 usul

Tm : 1 usul

Zeminde aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

	Me	fâ	i	lün	Fe	i	lâ	tün	Me	fâ	i	lün
Ah	Sa	ba	ki	dest	u	ra	ol	zül	fe	müs	ki	nâ
3 1/2	1/2	4	1	2	1	2	2	3 3/4	1/4	2	2	3 2/4

	Fe	i	lün
	bı	ko	kar
	1/4	1/4	4

Miyanda aruz-usul ilişkisi (Birim zaman :)

	Me	fâ	i	lün	Fe	i	lâ	tün	Me	fâ	i	lün
Ah	Ne	berk	i	gül	dür	o	leb	çiğ	ne	sem	şe	ker
3 1/2	1/2	4	1	2	2	2	3	23/4	1/4	2	4	1

	Fe	i	lün
	sa	nı	rim
	1/2	1/2	4

Bölümler arasındaki bağlantılar

Zemin ile zemin terennümü : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Zemin terennümü ile miyan : Saz payı, terennüm yok

Miyan ile miyan terennümü : Saz payı, terennüm yok

Miyan terennümü ile zemin : Saz payı, terennüm yok

Sabâ ki dest ura ol zülfe müskinâbı kokar
Açılsa ukte is pîrâheni gülâb kokar
Ne berki güldür o leb çignesem şeker sanırım
Ne goncedir o dehen koklasam lâle kokar

Sabâ : Gün doğusundan esen hafif rüzgar
Dest : El
Pîrâhen : Gümlek
Gülâb : Gül suyu
Berg : Yaprak

[illegible]

Enfilasyon Ağa 12.4.m. Ah
Açem 3.m. Ah

32 4

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32

Enfilasyon Ağa 12.4.m. Ah
Açem 3.m. Ah

ÇİZELGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1

- Dört yerleşimde "Me" 1. zamana geliyor
- İki yerleşimde "fâ" 3. ve 5. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" 5., 8., (9+ş) 10. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "lün" 9., 10., (10+ş) 13. zamana geliyor
- İki yerleşimde "Fe" 17. ve 19. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" 20. zamana geliyor.
- Üç yerleşimde "lâ" 25. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "tün" 29. zamana, iki yerleşimde 25, zamana ve 2. zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "me" 3. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "fâ" 5. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" 8., (8+ş), 9., 13. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lün" 9. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "fâ" 19. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" (23+ş) zamana geliyor.
- Dört yerleşimde "lün" 25. zamana geliyor.

2

- İki yerleşimde "Me" (4+ş) zamana geliyor.
- İki yerleşimde "fâ" 5. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" 9. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lün" 10. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "fe" 12. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" 13. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lâ" 15. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "tün" 17. ve (18+ş) zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "me" (18+ş), (20+ş) zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "fâ" (20+ş), 21. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "i" 21., 23. zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "lün" 23., 27, zamana geliyor.
- Bir yerleşimde "fe" 25., 28. zamana geliyor.
- İki yerleşimde "i" (28+ş) zamana geliyor.
- İki yerleşimde "lün" 29. zamana geliyor

Usul geçkisi yapılmamış,

Bir besteye ah terennümü ile girilmiş, "lün" hecesi usulün son kısmına gelmiş.

Aruzun "tün" ve "lün" hecesi diğer iki bestede usulün son iki kısmına gelmiş. Bu iki bestenin mısralarının ikinci usul-lerinin başında es yok ama, "mef" hecesi usul başına hemen gelmemiş, 3. zamandan başlamış. Bir önceki usulden "tün" hecesi sarkma yapmış, Sanki başta bir terennüm varmış gibi düşünülebilir.

3.3. Notaları Günümüze Gelmeyen "Hafif Usulündeki Bestelerin Güfteleri ve Vezinleri

Bu tez içinde hafif usulünde bestelenmiş tüm eserler incelenmek istenmişse de, bunlardan ancak notası bulunanların sayısı kırkdörttür. Geri kalan elliiki eserin sekiz tanesinin güftesi bulunamamıştır. Kalan kırkdört eserin güftelerinin de vezinleri incelenmiştir. Yalnız bu güfteler içinde iki güfte farklı bestekarlar tarafından farklı makamlarda bestelenmiştir. Onlar da şunlardır:

"Jaleveş bir gonca-i rânâyâ düştü gönlümüz"

- 1- Rehavi makamında, Osep Efendi
 - 2- Rast makamında, Âmâ Kadri Ağa
- tarafından bestelenmiştir.

"Turra-i şeb reng-i dilber hâbgâhımdır benim"

- 1- Sûzîdîl makamında, Suphi Ezgi
 - 2- Şevkaver makamında, Hafız Abdullah Efendi
- tarafından bestelenmiştir.

Elimizde bulunan kırkiki güftenin vezinleri şöyledir.

ACEMAŞIRAN -Dellalzade İsmail

Şeh-i genc-i şahavetsin sen ey şah-ı keremkârım
Senin vaktinde bir kimse demez ki ben de bîzarım
Senin ömrün için her gün duahanım şehinşahım
Kemâl-i saltanatla çok yaşa şevketli hünkârım

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

ACEMBUSELİK - Mehmed Ağa - Güfte: Şakir Efendi

Lûtfeyle buyur meclise eyyam-ı vefâdır
İyd oldu bahar erdi bu dem vakt-i safadır
Bıçtırmeye Şakir ana kâlay-ı nev ister
Berk-i gül o nazik tene iydiyye kubadır.

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlün

AHENGİTARAB - Feraizcizâde İbrahim Vefa Efendi

Bana bâd-ı saba ol serv-ü gül rûhten haber vermez
Açılmaz gonca-i bahtın ümidim nahli bir vermez
Döküp gözyaşını sensiz helâkim isterim amma
Ecel peykini seyr-i eşk girdabı güzer vermez

Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün

BEYATı - Nazım - Güfte - Fuzûlî

Ey Fuzûlî eyledi her derde derman ol tabîb
Bu benim zahmım mı a'yâ bulmayam merhem henüz
Ah nazlı yârim, şivekârım, ah dilpesend
Sine bendim, aman aman ah esir-i gamım henüz

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

BEYATı - Hekimbaşı Aziz Efendi - Güfte Kılarî Aziz Efendi

Ey gamze söyle zahm-ı dilimden zebanım ol
Ey câk sine nüsha-i şerh-i beyanım ol
Ey hûn dide ben diyemem yâre derdimi
Sen rûy-i zerdim üzre gelim tercümanım ol

Mef'ûlû Fâilâtü Mefâîlû Fâilün

BEYATı - Baba Hamparsum

Arz-ı didâr eyledikçe âşıkâ cânâneler
Durmayıp tâb-ı cemâl-i yâre oldu yaneler
Sen saçı Leylâ'yı gören her gafil mecnun olur

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

BESTENİGÂR - Baba Hamparsum

Dün gece bir ah ile çarh-ı siyehfam eyledim
Hâlimi ben de bu yüzden yâre ilâm eyledim
Aştan keşt-i güzârım ermedi ser menzile
Vâd-i hayrette ahır kâr ârâm eyledim

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

ÇARGÂH - Neyzen Rıza Bey

Vurdu felek sinesine dağ ile hasret
Kim hâle-i ağûşa ala bir meh-i tal'at
(meyan)
Lâyık mı sana vasıl ola göz göre ağyâr
Ben kan yutayım bunda nedir nûkte-i hikmet

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlün

DÜĞÂH - Feraizcizâde İbrahim Vefa Efendi

Yıkıldı ah binay-ı ümmidimin temeli
Husul buldu nihayet rakibimin emeli
Zılâm-ı gamla geçirdim safalı günlerimi
O mehpâreye arz-ı muhabbet eyleyeli

Mefâilün Mefâilün Mefâilün Fa'lün

EVCARA - Cahit Gözkan

Evc-i istinâda dilber ârâ-yi hayâl etmez
Tir-i gamzesiyle yâre cevır eder cemâl etmez
Câm-ı aşkı neşvesinden eylesen bir dem niyâz
Döker kâkülleri gibi nâil-i visâl etmez

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün

EVİÇ - Tanburî Ali Efendi - Güfte: Tayyar Efendi

Söylemem derdimi, hem derdim olan ah'a bile
Bil ki şu sinedeki nâle-i cangâha bile
Kendi bî şüphe bilür râz-ı derûnu yoksa
Ehl-i dîl söyleyemez derdini Allah'a bile

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

GERDANEYEBUSELİK - Mehmed Ağa

Perçem-i ma peçe kim gerdan kâfur kaplar
Pembe gun atlasa san nafe-i samur kaplar
Dem-i vuslatta ne hikmet olan çeşmim giryan
Ne zaman iyd gelir âlemi yağmur kaplar

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Fa'lün

HİCAZ - Seyyid Âkil

Ol kaş-ı kemanımla heman bayıla kaldım
Mestâne gördüm mâh-ı rûhun bayıla kaldım
Hâl-i siyehi zîr-i lebi nokta-i bağdır
Hayretle nigâh eyleyecek bayıla kaldım

Mef'ûlü Fâilâtü Mefâîlü Feûlün

HİCAZ - Hacı Sadullah Ağa

İkbalimi sâye-i hümadan bilmem
İdbârımı cânib-i semâdan bilmem
Rabt-ı dîl idip müsebibü'lesbaba
Ben cezbe-i kâhı kehrübadan bilmem

Mef'ûlü Mefâîlü Mefâîlün Fa

HİCAZ - Tanburî Ali Efendi

Getir ey sâki gül çehre biraz nûş edelim
Gam-ı dirine-i eyyâmı ferâmûş edelim
Nâleye başlayalım şevk-ı gül-i rûyin ile
Söyle kim bûlbûl-i nâlendiği hâmûş edelim

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

HİCAZKÂR - Bolahenk Nuri Bey

Cânâ tesir etti imtidad-ı hasretin
Merhem-i câm-ı derûn-u âşıkandır vuslatın

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

HİCAZZEMZEME - İsmail Hakkı Bey

Ettin bu benim sînemi tir-ü gama âmâç
Sînem meydır ancak acaba âleme âmâç
Kastettiğini gördü senin cümle halâyık
Buldu sebep cümlesine ol meme âmâç

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlün

HİSARBUSELİK - Baba Hamparsum - Güfte: Vâsıf

Kim olur zor ile maksûduna rehyâb-ı zafer
Gelür elbette zuhûra ne ise hükm-ü kader
Hakka tefviz-i umur et ne elem çek ne keder
Kıl sözüm ârif isen gûş-u kabulile güher
Mihneti kendine zevk etmedir âlemde hüner

Feilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

HÜSEYİNİ - Bolahenk Nuri Bey

Müjgân-ı kalem kâkûl işler rûh-u yâre
Anka dahi olursa düşer pençe-i aşka

Müstefilâtû Müstefilâtün Feûlün

HÜSEYİNİAŞIRAN - Dede Zekâi Efendi

Bihûş olurum nâz ile reftârı görünce
Aklım dağılır turra-i tarrârı görünce
Def-i gama bir dem der-i meyhaneye varsam
Sahba yerine kan içerim yâri görünce

Mef'ûlû Mefâîlû Mefâîlû Feûlün

HÜZZAM - Dede Zekâi Efendi

Derdim izhâr edemem bezm-i şarab olmayıcak
Cürmüm ikrar edemem mest-ü harâb olmayıcak
Bana bir pîr dedi kim içme güzellerle şarab
Her kadeh başına bir bûse kebab olmayıcak

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Feilün

HÜZZAM - ?

Senin çün ettiğimiz âh-ü zârı biz biliriz
Fırak içinde geçen rûzigârı biz biliriz
Bizimle yek şeb-i hemdemde iltifâtın için
Rakîbin eylediği itizârı biz biliriz

Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün

ISFAHAN - Corci - Güfte: Fuzûli

Âşiyân-ı mûrg-i dil zülf-ü perişânındadır
Kande varsam ey peri gönlüm senin yanındadır
Çekme damen nâz edip üftâdelerden kıl ve hem
Göklere açılmasın eller ki damanındadır

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KARCIGAR - Dellalzade Ismail

İksir-i gınâ hâk-i der-i izletimizde
Sim mûrg mekestir nazarı rabetimizde
Biz tâir-i evc-i şerefiz sâye gedâyız
Sim mûrgu hümâyız pür himmetimizdir

Mef'ûlû Mefâilü Fâilâtü Feûlün

KÜÇEK - Hacı Faik Bey

Ben değil meftûn-u hüsnü müptelâ âlem sana
Bir peri rûsun tahammül edemez âdem sana
Muktezâyı taliimdir dûr eden senden beni
Yoksa ey servi revanım bîvefa demem sana
Yakma canım a civanım müptelâ âlem sana

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

KURDI - Tab'î Mustafa Efendi - Güfte: Daniş

Dağ-ı dilimi saklar iken yâre açıldı
Lûtfiyle o merhem vuracak yâre açıldı
Terk etmiş idi şirini Daniş yine şimdi
Eş'âr ile mecmuası yare açıldı

Mef'ûlû Mefâilü Mefâilü Feûlün

KÜRDİLİHİCAZKAR - Neyzen Ali Rıza Bey

Ey mâh-ı şeb-i iyd-i said sendeki şule
Bir nûr-u mücessem gibi lem'an eder öyle
Sultan-ı selâtin dahi hem bedr-i miyahsın
Durdukça dur ey padişehim sen nur-i nigâhsın
Padişahım a sultanım nedir şahım sendeki/şule a canım

Mef'ûlü Mefâîlü Mefâîlü Feûlün

MUHAYYER - ?

Diller esir-i bâde vü mahbûb değil midir
Uşşâk derd-i hevâya mağlûb değil midir
Bir diline ola aşk mecâzi ile mecnun
Aşk vasıtaadır muslata matlûb değilmidir

Mef'ûlü Fâilâtü Mefâîlü Fâilün
ve
Mef'ûlü Mefâîlü Mefâîlü Fâilün

NEVRUZ - İsmail Hakkı Bey

Yâreler açmaktadır her bir nigâhın cânıma
Girmek ister galiba çeşm-i siyahın kanıma
Olmasa bir sermedî endişe-i hicran eğer
Olsa bir canım feda olsun derim cananıma

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

NÜHÜFT - İtri - Güfte: Rasih (Bu güftenin bestekârı
"Hanende"ye göre Hasan Ağa'dır.)

Bizden o şûha arz-ı hulûs et cihân cihân
Çektiklerimi söyle saba hep yegân yegân
Andırdı bana yevm-ü sırat-ı kıyameti
Ol mu meyan kamet-i bâlâ aman aman

Mef'ûlü Fâilâtü Mefâîlü Fâilün

REHAVİ - Ösep

RAST - Âmâ Kadri Ağa

Güfteler

aynı

Jaleves bir gonca-i rânâya düştü gönlümüz
Saye-âsâ bir kadi balaya düştü gönlümüz
Bir migeble âlemi hem mest ve hem hayran eder
Şimdi bir şûh-ı cihan-ârâya düştü gönlümüz

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

RAST-I CEDİT - 3. Sultan Selim - Güfte:Süheylizâde
Raksî Bey

Çeksem o şûhu sîneye hülyâlarım gibi
Görsem sefâyî vaslını rüyâlarım gibi
Şeh-i beyt-i ebrûvân-ı ruhünden merâm-ı dil
Çıksa beyaza dildeki mânâlarım gibi

Mef'ûlû Fâilâtû Mefâflû Fâilûn

SABA - Abdülkadir Meragî

Naka-i leyli nedaret serveher yar avered
Sarıban ez türbet-i mecnun meğer har avered

Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilûn

SABA - Tulum Abdi

Ol levendane kesimle görüp ol sîm-teni
Nice olsun dil emîn-i revş-i pür fiteni
Reng-i rûyimi düşürdü ayağa bad-ı sabâ
Ah bilür topuklardır akîk-i yemeni

Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilâtûn Fe'ûl

SABA - Kemanî Corci - Güfte:Râif

Mecliste âfitab gibi bir nevcivan gerek
Nur u cemâli âleme pertev-feşan gerek
Bîdâde-i ismaa Râif'a
Ol şûh-i hüsne velvele-i el aman gerek
Gelse şâhım gelse mâhım gelse benim nazlı yârim
Yâr yâr bir bir nevcivan gerek

Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilâtûn

SİPİHR - Tanbûrî Ali Ef. - Güfte: Y. Sultan Selim

Merdüm-i dideme bilmem ne füsûn etti felek
Giryemi kıldı füzûn eskimi hûn etti felek
Şîrler pençe-i kahrından olurken lerzan
Beni bir gözleri âhûya etti felek

Feilâtûn Feilâtûn Feilâtûn Feilûn

ŞEVKAVER - Hafız Abdullah Efendi
SÜZİDİL - Suphi Ezgi

Güfteler
aynı

SEVKAVER - Hafız Abdullah Efendi
SÖZİDİL - Suphi Ezgi

Güfteler
Aynı

Turra-i şeb reng-i dilber hâbgâhımdır benim
Kûşe-i ebrû dilber-i dilpenâhımdır benim
Ârız-ı rengini setreylemiş zülf-ü siyah
Hiç değildir yine bu baht-ı siyahımdır benim

Fâilâtün Feilâtün Feilâtün Fâilün

SEVKİDİL - Hafız Abdullah Ağa - Güfte : Hekimbaşı Aziz Ef.

Çektiğim cevr-ü cefâlar hep senin-çün sevdiğim
Pâyimâl oldum yolunda bilmedim ah çektiğim
Cûşuna girmez mi aya bu Azîz'i zârı hiç
Var ise nahemvârâ kârım gel bağışla ettiğim

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

TARZINEVİN - Haşim Bey

Ömrün efsûn olsun ey şâhinşahi âli himem
Kalmadı âlemden senden görmeyen lûtfu kerem
İşte ezcümle kulun mütağrak-ı ihsanına
İdemem şükrün edâ enfasını hasreylesem

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

UŞŞAK - Çorapçıade Mustafa

Ney neva eyler keman inler döğer def sînesin
Dinle tanburun eninin musikarın giryesin
Sabra takat mı gelûr aşıkta insaf edelim
Arzeder dilberde kâhi sînesi âyînesi

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

UŞŞAK - Koca Osman

Ey her dem ez cefayı tû dara gam-ı diğer
Âlem ez tû harabı tû der âlem-i diğer
Bûlbûl zi şevki nâre zenanı der harîm-i bağ
Gül her zaman be meclis-i na mehrem-i diğer

Müstefilâtün Müstefilâtün Fâilâtün

UŞŞAK - Osep

Dehriçinde görmedim cana sen gibi nigâh-ı afet
Hulki güzel tab-ı nâzik böyle bir sâhip zarâfet
Ol tiğ-ı gamzelerin kâr eyledi cânê şehâ
Korkarım aşkınla oldum ihtihâ aşık kıyâfet

Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün
Fâilâtün Fâilâtün Mef'ûlû Mefâflû Fa'lün
Müstefilün Feilâtün Müfteilû Feûlün

Ayrıca güftelerin tamamı ve notaları bulunamayan sekiz tane hafif bestenin ilk mısraları, makamları ve bestekârları ise şöyledir:

- 1- Hayran olurum hüsnünü ettikçe temâşâ
Kûçek/İsmail Hakkı Bey
- 2- Nişâburek bestelerde yoktur mislin hoş-edâ
Nişâburek/Hamparsum
- 3- Yıllarca senin mâtem-i aşkınla gam olmuş
Şedaraban/İsmail Hakkı Bey
- 4- Bûse vât etmiş idin sen âşık-ı hayrânına
Sevکیدil/İsmail Hakkı Bey
- 5- Dil mey ve ümidiyle bağa şecer ekmiş
Hüseyni Zemzeme/Nâyi Râşid Ef.
- 6- Derman aramam derdime gözyaşımı silemem
Segâh/?
- 7- Rencide sakın olma nigâh eylediğimden
Rehatülervah/İsmail Hakkı Bey
- 8- Tanbur inler nây-ı nevâ-gûyi görünce
Nevakürdi/Neyzen Ali Rıza Bey

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

AbdÜ'l-baki Nasır Dede'den (1765-1821) itibaren günümüze kadar hafif beste geleneği korunmuş ve yapılan incelemeler sonunda şu sonuçlar çıkarılmıştır.

- Hafif bestelerde 32/4'lük birinci mertebesi (Hafif-i evvel), 32/2'lik ikinci mertebesi (Hafif-i sani) kullanılmıştır.

- Eserlerin çoğunun girişinde es ve terennümler (Ah, Yar) kullanılmıştır. Bunların değerleri genellikle 2/4'tür.

- Hafif bestelerde zemin, zemin terennümü, miyan, miyan terennümü bölümleri çoğunlukla bir usuldür. Bölümler arasındaki bağlantılarda saz payı, terennüm (Hey canım, vay, aman) az kullanılmıştır.

- Hafif bestelerin 32/4'lük birinci mertebesinde (Hafif-i evvel) olanların vezinlerinin çoğunluğu,

"Mef'ulü Mefailü Mefailü Feilün

Failatün Failatün Failatün Failün" şeklindedir.

- Hafif bestelerin 32/2'lik ikinci mertebesinde (Hafif-i sani) olanların vezinlerinin çoğunluğu,

"Failatün Failatün Failatün Failün

Mef'ulü Mefailü Mefailü Feilün

Feilatün Feilatün Feilatün Feilün" şeklindedir.

- Usul Hafif-i evvel olursa mısralar ve terennümler birer usulden oluşur. Usul hafif-i sani olursa, mısralar ve terennümler ikiye usulden oluşur.

- Hafif bestelerin çoğunda zemin ve miyan terennümleri birbirinin aynısıdır. Çok az bestelerde farklılık görülmektedir.

- Mısraların vezinleri genellikle hep aynı zamanlara gelmiştir. (Aruzun "lün" hecesi usul hafif-i evvel olduğu zaman usulün hep 29. zamanına "ta-hek-teke-teke" kısmına gelmektedir. Bazı bestelerde de "Ah" terennümü ile başlanmak sureti ile usul içinde bir senkop olusturulmuştur. -Evcara beste, Hüseyni beste-)

- Hafif bestelerde usul geçkisine az rastlanmıştır. (Saba beste, Mahurbuselik beste, Mahur beste gibi) Değiştirilen usul aslında hafif usulünün içine yerleştirilmiştir.

- Güftelerin hepsi dörtlüktür. (Murabbadır)

KAYNAKLAR

- Abdü'l-bâkî Nâsır Dede Efendi, Tedkik ü Tahkik (İnceleme ve Hakikati Araştırma) Çev. Yalçın Tura (Teksir)
- AKSÖT, Sadun, Türk Musikisi Güfteler, Kervan Yayınları, İst., 1983
- DEVELİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, Yenişehir-Ank., 1984
- KİP, Tarık, Türk Sanat Musikisi Sözlü Eserler Repertuarı, Ankara, 1989
- KUTLUĞ, Fikret, Özel Nota Arşivi
- ÖNEY, Cahit, Çenber Usulü Hakkında Tebliğ, Yayımlı: Musikî Mecmuası, Mart 1987, No:416
- ÖNEY, Feridun, Remel Bestelerde Usul-Güfte Uyuşumu, İ.T.Ü. Yüksek Lisans Bitirme Tezi, Eylül 1989
- ÖZKAN, İsmail Hakkı, Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri, Ötüken Neşriyat, İst., 1987
- ÖZTUNA, Yılmaz, Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı/1163, Kültür Eserleri Dizisi/149., 1990 C.1
- SANAL, Haydar, Mehter Musikisi Bestekâr Mehterler-Mehter Havaları, Milli Eğitim Basımevi, İst., 1961
- TORUN, Mutlu, Eser Analizi Yüksek Lisans Ders Notları, İst., 1990
- UNGAY, M.Hurşit, Türk Mûsikîsinde Usuller ve Kudûm, İst., 1981
- ÜNGÖR, Etem Ruhi, Türk Musikisi Güfteler Antolojisi, Eren Yayınları, No:2, İst., 1981
- YEKTA, Rauf, Türk Musikisi, Pan Yayıncılık, 1. Baskı, İst., 1986

Ö Z G E Ç M İ Ş

1966 yılında İzmit'te doğdu. Orta öğrenimini İzmit Endüstri Meslek Lisesi'nde tamamladı.

1985 yılında İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuarına girdi. 1989-1990 döneminde Temel Bilimler bölümünden üçüncülük derecesi ile mezun oldu.

Aynı yıl İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimine başladı.